

Debreceni Egyetem
Bölcsészstudományi Kar
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

Tiszafüred külterület nevei

Témavezető:
Dr. Hoffmann István
egyetemi docens

Készítette:
Király Dóra
V. magyar

Debrecen, 2009

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. Tiszafüred rövid története.....	5
3. A szótár használata és a terület jellegét meghatározó rövidítések	9
4. Szótár	11
5. A helynevek nyelvi elemzése.....	59
5.1. Víznevek, vízparti helyek nevei	59
5.2 Domborzati nevek	63
5.3 Határnevek	67
5.4 Lakott területek nevei	72
5.5. Építménynevek.....	73
6. Levéltári források és felhasznált szakirodalmak	77
7. Térképek	79
8. Mellékletek	81
9. Tiszafüred külterületi térképe	94

1. Bevezetés

Dolgozatomban egy alföldi kisváros, Tiszafüred külterületneveinek összegyűjtésére vállalkoztam. Azért ezt a település névanyagát választottam, mert itt születtem és élek. A külterület neveinek gyűjtésénél az a cél vezérelt, hogy összegyűjtssem és rendszerezsem ezeket a helyneveket, amelyek napjainkban egyre inkább feledésbe merültek.

A munkához III. éves egyetemista koromban kezdtem. Kezdetben térképeket vizsgáltam és helynevekkel foglalkozó szakirodalmakat, kiadványokat, dolgozatokat olvastam, amelyek alapján kialakult bennem egy kép, hogyan szeretném elkészíteni a szakdolgozatomat.

A dolgozatom történeti és élőnyelvi adatokat is tartalmaz. A történeti névanyaghoz az adatokat a Heves Megyei Levéltárból gyűjtöttem össze, amely során nagyon sok levéltári anyagot és térképet vizsgáltam meg, illetve a Városi Könyvtárban fellelhető anyagokat is felhasználtam. Főleg 1800-as évekből származnak a történeti anyagok, amelynek oka, hogy Tiszafüred ebben az időszakban mezővárosi címet kapott és ebből az időszakból nagyon sok használható anyag maradt az utókorra. A munkámban nagy segítséget jelentett a Tiszafüreden rendszeresen megjelenő Tiszafüredi Tanulmányok című sorozat.

Lehetőségem volt a Tiszafüredi Földhivatalba a már forgalomból kivont térképek tanulmányozására is. Majd pedig szóbeli adatokat gyűjtöttem. Ebben igyekeztem olyan személyeket megkérdezni, akik tiszafüredi születésűek és a határt is jól ismerő emberek. Segítségemre volt: özv. Bohács Istvánné (sz.: Mag Ida), Tóth Józsefné (sz. Jakab Magdolna), Végh János és felesége, Végh Jánosné (sz. Mag Ida).

Dolgozatom első részében röviden bemutatom Tiszafüred történetét a kezdetektől napjainkig. Ezt követően a szótári rész következik, ahol a külterületi neveket dolgoztam fel. A dolgozatom végén pedig ezeknek a neveknek a nyelvi elemzését végeztem el.

A felhasznált szakirodalmak után mellékletként csatolom azt a táblázatot, aminek segítségével A nyelvi elemzés című fejezetet készítettem el.

2. Tiszafüred rövid története

A Nagyalföld közepén a Tisza két partján elterülő Szolnok megye legészakibb pontja Tiszafüred. Területe 209,97 km², a Tisza-tó legnagyobb idegenforgalmi központja.

Füred elnevezésével kapcsolatban több lehetőség is felmerül. NÉMETH PÉTER *Füzes* alatt említi: 1355/357: *p. Fyred*; 1413: *pr. Fyzes*. A *Füred* változat azonban a legrégebbi forrásoktól folyamatosan szerepel. A név eredetét viszont régóta nem tudják magyarázni a beszélők. PESTY adatai szerint Füred jelentése: „1774-be kelt okmány alapján pedig már Városi néven nevezett Tisza Füred neve eredetéről bizonyos adat semmi nincsen – a’ mostan élők szerint hajdan mind falunak Füreud lett volna a’ neve – és ez onnan könnyen magyarázható is: mert a’ Város térsége valósággal réti föld, és így kaszálló lévén nyerhette ez utóbbi nevezetet nagyon könnyen és természetesen, a’ rajta kaszált fürendtől” – Ezzel szemben a valóság az, hogy *Füred* neveink, közte Tiszafüred neve is, a *fürj* madárnév *für~für* alakjának *-d* képzős származéka, s az emberek csak később értették bele a ’fürdőhely’ jelentést.

A legkorábbi adatok Füredről az 1260-as évekből származnak. GYÖRFFY adatai is ezt támasztják alá: 1273/392/477: *in pisc. de Fyred*; (1272-90) VIII. 20: IV. Lad.: *Dat. Apud v-m Fyred du ceret.* (GYÖRFFY 3:94).

PESTY szerint „voltaképpen, -mikor említetik legkorábban a’ község nem tudatik – anyi bizonyos, hogy már 1239-ben IV. Béla király idejében, Tatárjárás alkalmával mint község állott – lakossai közül a’ Montai, Csikói, Szövetes, Háda, Péntek, Nagy, Mohácsi, Bácskai, Gyulai, Senes, Tarhós, Öreg és a’ Hajdú családok neveztetnek.” Az újkori családneveknek a XIII. századra való visszavetítése azonban nyilvánvalóan történetietlen felfogás.

Füred nagyon régóta lakott területnek tudható az Ásott-halom környékéről feltárt leletek tanúsága szerint. Ezek a leletek i.e. 4500-4400 körüli időből származnak, amelyek az itt élt emberek életét, kultúráját mutatják meg az utókornak. Más erőkerült források, leletek is ezt a korai lakottságot igazolják: a gepida telepek és temetők, amelyekben nagyon sok fegyvert találtak. Arra következtetnek a kutatók ebből, hogy itt lakók védelmi szerepet töltöttek be.

Későbbi lakóikról nem sokat tudunk, de PESTY szerint: nem tudatik ugyan bizonyosan nem valamely idegen; hanem igenis édes magyar bentszülöttjei – akkor minden felé pusztító Tatár csordák elül, a biztos helyre, az erdős, mocsaras és nádas közé menekült vidékbeli valódi Magyarokkal népesített meg – eredetüket máig is büszkén emlegetve megtartják.

Füred nagyváradi püspök tulajdona volt, majd az 1550-es években világi birtok lett. Szapolyai János, majd Szemere Sebestyén tulajdona lett. A török veszély Füredet sem kerülte el, mert Eger eleste után török uralom alá került, majd többször elnéptelenedett. Az akkor még falu benépesítésére a Pankotay, Lipcsey, Józsa család tett kísérletet, amikor is adómentességet ígértek a jobbágyoknak. Később, a Rákóczi-szabadságharc idején szintén lakatlanná vált Füred. Lakossága ezek után református népesség volt, majd a XIX. században a katolikus szegénység. PESTY erről az időszakról elmondja, hogy „A Montai Magyar Család ős apja ... a fasövény házikókban alakult Községnek – építettek Templomot is a’ Tisza partján, mely az időben a’ Község alatt folyt – de ezen Templom a’ tiszába dűlvén – már 1700-ba a’ mostan is álló de a’ nép szaporodásával időszakonként mint p.o.1802-e is megnagyobbított Templomot építettek a tiszától a’ rét felé 14 ölnyi távolságra mint a’ mostani élők közül többen előadják őseinknek írásos intézkedése is volt látható.”

Füred XVIII. századi fejlődését segítette elő, hogy a jobbágyok mentesültek az adó alól, illetve kedvező földrajzi helyzete. 1744-ben mezővárosi címet kapva a kereskedelem és ipara fejlődésnek indult. A mesterek céheket alapítottak, és már ebben az időben híressé vált nyeregyártásáról. Emellett a lakosság fő megélhetési forrása továbbra is az állattartás és a halászat maradt. A mezővárosi rang elnyerésével a fazekesség is fejlődésnek indult, amely máig meghatározó Füred életében. Iskolák, gyógyszertárak, vendéglők épültek, emellett különböző gyárakat és üzemeket alapítottak. 1833-ban épült állandó hídja révén még nagyobb szerepet kapott a kereskedelemben.

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején Fürednek nagy szerepe jutott. Itt történt a tisztlázadás, és innen indult a Tavaszi hadjárat.

A Tisza közelsége miatt a fa szállítása kezdetben vízi úton történt, majd a vasútvonal kiépítésével csökkent a vízi szállítás szerepe. 1891-ben a Debrecen-füzesabonyi vasútvonal, 1896-ban a Karcag-tiszafüredi épült meg.

Az 1900-as évek elején Füred lakosságára a rétegzettség volt jellemző. A vezető pozíciókat a nemesség, illetve a módosabb családok tagjai töltötték be. A mezőgazdaságban a nemesi származású középréteg kapott nagy szerepet, az iparban azonban a zsidóságnak volt befolyása. Az egyre növekvő napszámosok jelentették Füred lakosságának nagy részét.

Az 1900-as évek közepén Füred ipara tovább fejlődött. Itt működött az Alumíniumgyár, a hajó és darugyár, valamint a téglagyár, amely Füred lakosságának és a környező kisebb települések lakóinak biztosított munkahelyet. 25 évvel ezelőtt, 1984-ben városi rangot kapott. A rendszerváltás utáni években azonban a korábban fejlett város hanyatlásnak indult. Az említett gyárak bezártak, emiatt a munkanélküliség a lakosság majdnem felét érintette, hozzájárulva az elvándorláshoz. A két nagy gyár bezárása után a Gyógyszercsomagoló gyár és a KUNTEJ biztosított munkát, de a Gyógyszercsomagoló későbbi bezárása tovább rontotta az egyébként is nehéz helyzetet.

Tiszafüreden oktatási, egészségügyi, kulturális, közigazgatási intézmények segítik a lakosság életét. Emellett a lakosság jelentős részének ad munkát az utóbbi években megjelenő kereskedelmi áruházláncok.

Füreden napjainkban a legnagyobb bevételt mind a város, mind pedig a lakosság számára az idegenforgalom jelenti. Az ide látogatók megtekinthetik az 1887-ben alapított Kis Pál múzeumot, amely nevét az egykori tábornokról kapta. A múzeum a Lipcsey család tulajdonában volt. Mivel a város híres a fazekasságáról a Nyúzó Pál Fazekas Tájházban megismerkedhetünk a fazekasság történetével. Büszkélkedik két templommal is, a barokk stílusú református templommal, amelyet még a középkori templomból újíttak fel, és a klasszicista stílusú katolikus templommal, amely 1819-1827 között épült. A Tisza közelsége és a híres termálvize miatt több ezren látogatják a várost, évenként megrendezik a Halasnapok elnevezésű fesztivált, amely jelentősen növeli a város bevételét. A Hortobágy Nemzeti Parkhoz tartozik a híres madárrezervátuma.

A település gazdag helynévanyaga hűen tükrözi múltját és jelenlegi helyzetét. Dolgozatomban döntően olyan forrásokat, elsősorban levéltári forrásokat használtam fel, amelyek a 18-19. század neveit tartalmazzák. Munkám ezek feldolgozását tartalmaz-

za, de a szótári részben azt is igyekeztem feltüntetni, hogy ezek a nevek élnek-e más nyelvhasználatban is.

3. A szótár használata és a terület jellegét meghatározó rövidítések

A földrajzi neveket szócikkekbe szedtem. A szótárban található neveket betűrendben, címszóként köznyelvi formájával, a mai helyesírással tüntetem fel.

A szócikkek élén a hely kikövetkeztetett alakja áll.

A címszó után zárójelben a térképszám áll. A térképszám az általam elkészített Tiszafüred külterülete térképre vonatkozik.

A térképszám után a történeti névanyag következik. Ezek forrása különböző periratok és térképi adatok voltak. Először az előfordulás évét tüntetem fel, majd a történeti névanyagot. A forrásokban előforduló alakban közlöm a neveket. Minden esetben feltüntetem az adatok levéltári jegyzékét. A forrásjegyzékben pontosan megadom a jelzett iratok pontos nevét és előfordulásának helyét, számát.

A történeti névanyag után tüntetem fel az élőnyelvi formát.

Az élőnyelvi forma után a hellyel kapcsolatos művelési jellegre, térszínformára vonatkozó rövidítések következnek.

Ezután pedig a helynév keletkezésére vonatkozó információkat közlök. Megvizsgáltam, hogy az adott helynév kinél, mikor szerepelt illetve a keletkezéstörténetet.

A szócikk végén a helyre vonatkozó egyéb információkat közlök.

A terület jellegének meghatározásánál HOFFMANN ISTVÁN (1975) által használt kategóriákat használom.

á. árok

d. domb

dh. dombhát.

gyü. gyümölcsös

ke. kert

közl. közlekedési út

ku. kút

é. épület

fr. falurész

r. rét

sz. szántó

szó. szőlő

t. tó

te. temető

l. legelő

la. lapos

e. erdő

u. utca

vt. vizenyős terület

ka. Kaszáló

4. Szótár

Akasztó-fertő (1) 1846: az *Akasztó fertő* (VII.-1.a.218.9), 1858: Tisza füred mezőváros Előljárói hivatalos hitelességgel teszünk bizonytságot arról, miként az úgy nevezett *akasztó fertő* az aranyosítási per végrehajtásával közösre hagyott terület (VII. 1.a.219.11). – *Akasztó-fertőü* – Az *Akasztó-halom* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag az *Akasztó-halom* előtagjával azonos, ehhez járul a *fertő* ’kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés’ jelentésű földrajzi köznévv.

Akasztó-halom (2) 1842: az *Akasztó halomnál* lévő gyep (VII.-1.a.218.8), 1965: a debreceni út jobboldalán, a Zöldeshalom fekszik, melyet *akasztóhalomnak* is neveznek. Ezen a halmon akasztották fel Becskerekit, Palatinczkit, Majorost és Zöld Marci betyárok a panduros világban (KIRÁLYFI 1965). – A magyar *akaszt* ige folyamatos melléknévi igenévből való. Az egykori akasztófahelyére utalhat. A középkorban a tolvajokat akasztással büntették, s elrettentésül a bitófán hagyták a holttestet (FNESz). Vizes terület, itt készítették a vályogot az építkezésekhez. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név.

Akasztó-hát (3) 1833: *Az akasztó hát* nevű ...kenderföldeldek (VII-1.a.217.7), 1846: az *Akasztó háti* Kender föld a belső Telek pótlására hagyatván.(VII-1.a.218.9), 1859: *Akasztóhát* a benne lévő régi ...debreceni úttal (VII.-1.a.221.29). – Bizonyára az *Akasztó-halom* magasabb része. Az előtag valószínűleg az *Akasztó-halom* előtagjával azonos, ugyanúgy, mint az *Akasztó-fertő* esetében.

Akasztó-hát farka (4) 1859: *Az akasztóhát farka* a laposig. (VII.-1.a.221.29). – Az *Akasztó-hát* végét, elkeskenyedő részét jelölhette. A helynévhez a *farok* ’vminek elkeskenyedő nyúlványa’ jelentésű köznévből birtokos jelzős szerkezetet alkotva kapcsolódott. Az *Akasztó-hát* nyúlványa.

Akasztó-hát laposa (5) 1859: *Akasztóhát laposa* (VII-1.a.221.29). – Az *Akasztó-halom* melletti laposabb területet jelölhette. A helynévhez a *lapos* ’a környezeténél alacsonyabban fekvő, rendszerint vizenyős, főként legeltetésre vagy kaszálónak al-

kalmás sík felület' jelentésű földrajzi köznévi birtokos szerkezetet alkotva kapcsolódott.

Alsó-Árkus-telek (6) 1842: úgy nevezett kis és nagy vagy is felső és *alsó Árkus Telke*. (VII.-1.a.218.8), 1842: Kótsi pusztabeli *Alsó és felső Árkus Telki* mint egy hús, és hús köblös birtok részét néhai Széki Zsigmond Urnak zálogos birtokában... adja (VII.-1.a.218.8). – Az *Árkus-telek* mélyebben fekvő része lehetett.

Alsó-rét (7) 1846: *az alsó réten* (VII-1. a. 218. 9), 1856: *Alsó Rét* (T. 14). – A Rét alsóbb területét jelöli.

Árkus-telek (8) 1784: a' Kócs halom, és a Széles hát között az *Árkus Telek* felé ki menő út mellett jegyeztetett meg. (VII-1.a.217.4), 1842: Kóts pusztai *Árkus Telki* osztályos javaiból nyolcz köblös szántóföldeket, s kaszállókat Bernát Istvány Urnak zálogos használatban eresztetik. (VII-1.a-218.8). – ta. – KISS LAJOS a Hortobágyon lévő *Árkus-ér* címszó alatt megadja az *Árkus-telek* első adatát is: 1341: *Arkus-telek*. (FNESz). A név előtagját a régi magyar *Árkus* személynévvvel azonosítja, ehhez lásd: 1237: *Arcus* (ÁSz), de felveti a régi magyar *árkus* ~ *árkos* 'árokkal rendelkező' melléknévvvel való azonosítás lehetőségét is. NÉMETH PÉTER az *Árkustelek* települést említi, amely 1299-ben tűnik fel, mint Ohatmonostora tartozéka, amelyet a Rátót nb-i Domonkos (a Pásztó cs. őse) tárnokmester elcserél a Zoárdnemmél egyívású Sártivány-Vecse nb-i Jula fia Istvánnal és Miklós fiaival, Mártonnal és Demeterrel Poroszlóért és monostoráért (Heves m.). 1336-ban Ohat határjárásakor, 1341-ben pedig Ohat megosztásakor mint annak határába olvadt pusztatelepülést említik (NÉMETH 1997: 25). Valószínűleg a terület közelsége miatt a név. A terület két része az *Alsó* - és *Felső-Árkus-telek*. Az *Árkus-telek* a *Hagymás-fertő* mellett volt. – Tanyaközpont volt.

Ártér (9) 1859: *Ártér* (T.9), 1860: *Ártér* (T.10), 1977: *Ártér* (T. 20). – e. – Jelentéshasadással keletkezett helynév.

Ásott-fok (10) 1859: *Ásott fok* (T.9), 1860: *Ásott fok* (T.10). – á. –A *fok* 'keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, melyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű földrajzi köznévhöz a mesterséges vagy szabályozott mederre utaló igenévi bővítményi rész kapcsolódott. – Elvezető csatornaként is működött, amely a Tiszából kiágazó keskeny víz.

Ásott-halom(11) 1784: A mérést az Igari határ út mellett ujjonnan hányott hancsiktól kezdvén, keresztül az akasztó fa mellett az *ásotthalom* felé (VII-1.a.217.4), 1859: *Ásott halom* (T.9), 1860: *Ásott halom* (T.10), 1965: A halmok közül az *Ásotthalom*, vagy népiesen Pénzsás Pista-halom kelet felé a ring /földvár/ végső halma volt (KIRÁLYFI 1965: 5), 1989: *Ásotthalom*, újabbkori dolognak tartotta egyik 1873-as írásában Tariczky Endre, Tiszafüred környékének első régészeti kutatója, aki szerint főleg délnyugati oldalát a kincskeresők már sokszor megásták (TT.3: 51). – Ilyen eseményre utalhat az igenévi eredetű jelzői tag.

Bacsu-ház (12) 1845: *Batsu Ház* (VII-1.a.221.17). – é. – A *bacsu* a *bacsó* 'juhász' nyelvjárási formája. A juhász lakóháza lehetett.

Bakó-fok (13) 1824: *Bakó fok* (T. 2). – á. – A *fok* 'keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, melyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű földrajzi köznévhöz a *Bakó* családnévi előtag kapcsolódott. Ma is 4 Bakó nevű szerepel a település telefon-előfizetői között. A Bakó-fok a *Hordó* közelében helyezkedett el.

Bánó-tanya (14) 1977: *Bánó tanya* (T.20) – Tehenészet működött itt. Az előtag személynévi eredetű. <*Bánó* ~ *Banó* vsz. becézőnév a Bán r. világi személynév -ó bec. képzős származéka (KÁZMÉR 1993:85).

Bazsó-halom (15) – *Bazsó-halom* – A *Bazsó* a tulajdonos neve, ma is 3 Bazsó szerepel a település telefon-előfizetői között.

Békás-ér (16) 1834: *Békás Ér* (T.12), 1846: *Békás ér* (VII-1.a.218.9). – *Bikás-ér* – la. – Onnan kapta a nevét, hogy sok volt benne a béka. A *Kengyel-fokba* folyó vízfolyás.

Bekő-halom (17) 1845: *Bekő Halom* (VII-1.a.221.17), 1857: *Bekő halom* (T.1) – A név családnévből ered. Ma is egy *Bekő* nevű szerepel a település-előfizetői között.

Bekő-halom alja fertő (18) 1845: *Bekő Halom Allya Fertő* (VII-1. a. 211.17) – A *Bekő-halom* melletti mélyebb, vizenyős területet jelölhetett, szintagmatikus szerkesztéssel alakult a *Bekő-halom alja* helynév és a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés jelentésű földrajzi köznévi összetételével.

Belső-Kócs (19) 1869: külön a *belső Kócsra* (VII-1.a.219.11). – Árpád-kori falu, amelynek számos adatát ismerjük. 1248/402/483: t. *Cochy!*; 1256: t. *Kuch*; 1261: t. *Kocs*; 1262: t. *Koch*; 1275: decime! De ...*Chuch!* et *Bokt!*; 1275/315: *Kuch*; 1318/319/446: *Zalouk...iuxta t-m cap-i eccl-e nostre (Agriensis) Kuuch*; 1318;

1318>402/483: *Koch*; 1323/446: Zelouk... iuxta t-m...cap-i Agriensis *Kuch* (?); 1327: Eucler f. Lodomerii de *Kuch*. 1248-ban Szalókkal határos volt Vitalis clericus néhai feleségének, Halmaji András leányának azon kocsi földje, amelyet hitbérbe néhai Vrbanus egri éneklőkanoonoktól kapott; rajta kívül határos volt errefelé Becenek. 1250-ben (Szalók nb.) Leusták egri kanonok végrendelkezvén unokaöccsére Thekre (Theconi) hagyta azon körülhatárolt kocsi földjét, melyet Rosa asszonytól, Vitalis clericus néhai feleségétől bírt, valamint a homokkocsi földjét (Szabolcs vm.). 1256-ban Saji Beccenegh (~Becheneg ~Beceneg) és fia Welpreth öröklött kocsi földjüket, melyet az egri püspök földje határolt, 28 M-ért eladták Miklós fiainak, Benedek comesnek és Lodomer-nak, és határait leírták.....1261-ben Becsenegh és fia Velpereth azon vásárolt kocsi földrészt, mely őket s Bencs és Bencsen atyjafiokat illeti, 8 M-ért eladták Szalók nb. Pálnak és Achillesnek. 1262-ben ugyanezen Pál és Achilles a Bechenek-től és fiától, Velpreth-től vásárolt kocsi földet 8 M-ért eladták benedeknek és Lodomernak, László zempléni egri püspök, a káptalan és Tek földje szomszédságában terület el. 1275-ben Kocs tizedét az egri püspök visszaadta a káptalannak, 1318-ban és 1323-ban is a káptalan birtokának mondják Szalók szomszédságában (GYÖRFFY III, 108-109).

Kócs település neve 1284-ben az idevaló Tamás ispán nevében tűnik fel, aki Jákó föld ügyében fogott bíró. 1330-ban Birir Tamás királyi tiszttartó és *Kensen* fia *Beda* királyi jobbágy tartózkodási helye. A királyi birtok Szent Péter egyházának Demeter nevű papja 1332-ben 6 garast, az 1334. évi II. részlet fejében semmit, az 1335. évi I. részlet fejében ismeretlen összegű pápai tizedet fizetett. 1341-ben az innen Csegére vezető országutat említik (*magna via per quam de v. Koch transitur in v-m Chege* Károlyi I, 140). 1334-ben I. Lajos királyt Lippárol Diósgyőrbe vezető útja során éjszaka Túrról (Külső-Szolnok m.) Kocsra (*usque Kouch* MES III, 532) kísérték. Zsigmond király 1388-ban (*v. Kowch*) cseréli el az abafalvi nemesekkel Abacsére (Abaúj m.) faluért (Zs. I, 403. reg). A XV. Század közepén már puszta (1465: *pr. Kolch voc. In. C-u de Zabowch habit.* Károlyi II, 366). Egyek határában állott. (NÉMETH 1997: 112). A *Kócs* helynév talán puszta személynévből való: 1217/1550: *Koch* (ÁSz, 465).

Bencze-laponyag (20) 1784: *A Bencze Laponyagnál* fekvő Határnál.. az mérést elkezdvén. (VII-1.a.217.4). – vt. – A magyar *Bence* 'Benedek' személynévből alakult

Bencze családnévnek és a *laponyag* 'a környező alacsonyabban fekvő területből, ár-területből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes vagy mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' jelentésű földrajzi köznévként az összekapcsolódásával keletkezett. Ma is 4 Bencze nevű szerepel, a település telefon-előfizetői között. – Kócson található.

Bencze-rétje (21) 1845: *Bencze Rétye* (VII-1. a. 221. 17.) – r., l. – Személynévi eredetű előtag és a *rét* 'széna termesztésére használt, fűvel vagy más takarmányozásra alkalmas növényekkel benőtt terület; kaszáló, legelő, mező' jelentésű földrajzi köznév összetételéből származik. Ma is 4 Bencze nevű szerepel, a település telefon-előfizetői között.

Berek-hát (22) 1820: Váradiné Nagy Borbálától *a' Berek háton* 1 darab kaszáló (VII-1.a.217.9). – *Bereghát* – sz. – *A berek* '(Vízparti) bokros, cserjés hely, kis erdő' jelentésű és a *hát* 'a földnek vagy valamely részének domborodó oldala' földrajzi köznév összetételével alakult.

Bocskoros (23) 1824: *Bocskoros* (T.2), 1828: *a Botskorosnál* (VII-1.a.217.6), 1824/1825: *Bocskoros* (T. 2), 1830k.: *Bocskoros* (T.3), 1831k.: *Bocskoros* (T.4). – vt. – A név eredetére nincs információ.

Bódi-halom (24) 1819: *Bódi halom* (T.5); 1824/25: *Bodi halom* (T. 6), 1830k.: *Bódi halom* (T.3), 1846: *A Bódi halmi...* gyepek földek (VII-1.a.218.9). – *Bódyi-halom* – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név. Az előtag személynévi eredetű. Ma is 3 *Bódi* nevű szerepel a település telefon előfizetői között.

Bódi-hát (25) sz. 1980: *Bódi-hát* (T. 7). – *Bódyi-hát* – sz. – Bizonyára a *Bódi-halom* magasabb része. Az előtag valószínűleg a *Bódi-halom* előtagjával azonos.

Bodzás-fertő (26) 1819: *Bodzás fertő* farka (T.5), 1830: *A Bodzás fertőnél* lévő föld (VII-1.a.217.6), 1846: az Urbéri földek és a *Bodzás fertő* közt (VII-1.a.218.9), 1965: *A Bodzás* a Patkóstól délre, az igari határnál van. Itt gyalogbodza termett, melyet lekvár és pálinkafőzésen kívül még festésnek is használtak (Királyfi 1965:12). – *Bodzás* – vt. – A *Bodzás* alak a *bodza* növénynév -s képzős származékából való. – *A Bodzás-halom* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a *Bodzás-halom* előtagjával azonos, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként víz-

zel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévv.

Bodzás-halom (27) 1784: Ezen a mérésnek fele közepe a' *Bodzás és a Hasznos halmok* útja között a Csőszök ferteje mellett (VII-1.a.217.4), 1824/25: *Nagy Bodzás, Kis Bodzás* (T. 6), 1830k.: *Nagy Bodzás, Kis Bodzás* (T. 3). – ka. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név. Nevét onnan kapta, hogy ezen a területen sok *bodza* termett. Lásd *Bodzás-fertő*. Részei a *Kis-és Nagy-Bodzás-halom*.

Bodzás-halom-hát (28) 1784: a *Bodzás halom hát*on a Vadas halom irányában (VII.-1. a.217.4). – dh. – A *Bodzás-halom* magasabb része lehetett. Az előtag valószínűleg a *Bodzás-halom* előtagjával azonos, ugyanúgy, mint a *Bodzás-fertő* esetében.

Bodzás-hát (29) 1833: *A' Bodzás Hát* (VII.1.a.217.4). – dh. – Valószínűleg a *Bodzás-halom-hát* rövidített formája. Az előtag valószínűleg a *Bodzás-halom* előtagjával azonos.

Bogárfő (30) 1841: pótolék a Villongóból kihagyatván a *Bogárfő* (VII-1. a. 218.8) – Előzménye a m. N. *bogárfő* 'homokos vagy vizenyős hely, ahová a bogaraktól kintzott jószágokat szokták terelni' (FNESz) – A terület két része a *Kis - és Nagy-Bogárfő*. Kócson található legelő, kaszáló.

Bogárfő-fenek (31) 1844: *A Bogárfő fenek*ek (VII-1.a.218.8). – A *Bogárfő* vizenyős terület mélyebb részét jelöli. A helynévhez a *fenék* 'mélyebben fekvő, vízállásos terület' jelentésű földrajzi köznévv kapcsolódott.

Borsós (32) 1772: *Borsós* (VII-1.a.217.4), 1777: *A kaszáló Rétek...Borsós* (VII-1.a.217.4). – *Borsóus* – l., r. – A *borsó* növénynevből -s helynévképzővel keletkezett. Bizonyára valamilyen (vízi)növénnyel benőtt hely volt. – Ma emlékoszlop jelzi az egykori gulág tábor emlékét.

Borsós-hát (33) 1824/25: *Borsós Hát* (T. 9), 1828: Az alsó rétből volna a Berekbe, Daru, *Boros hát* réteken (VII-1. a. 217. 6), 1858: Csak legelőül használtatik a *Borsós hát* (VII-1.a.219.11). – *Borsóus hát* – l., r. – Bizonyára a *Borsós* helynévv magasabb része lehetett. Az előtag a *Borsós*.

Börcsökös (34) 1859: *Börcsökös* (T. 10), 1860: *Börcsökös* (T. 11). – *Börcsökös* – vt. – A név eredetét nem ismerem. – Krumplit természetettek rajta a száraz időszakban, de a terület legtöbbször víz alatt volt. A *Tizsakert* melletti széles víz.

Büdös-fenek (35) 1857: *Büdös fenek* (T.1) – *Büdös-fenek* – vt., l. – A m. *büdös* ’kellemetlen rossz szagú’ és a *fenék* ’(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje’. – Valószínűleg a *Büdös-fertő* mélyebben fekvő része volt. Kócson található vizenyős terület.

Büdös-fertő (36) 1845: *Büdös Fertő* (VII-1.a.221.17). – *Büdös-fertő* – vt. – A helynév a *büdös* ’kellemetlen, rossz szagú’ jelentésű melléknév és a *fertő* ’kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés’ jelentésű földrajzi köznévvé összekapcsolódásával keletkezett.

Cigány-hát (37) 1845: *Cigány Hát* (VII-1.a.221.17). – Nyilván valóban összefügg a *Cigány-tavak* névvel, neve is vele azonos eredetű lehet. A *Tóth Mihály-laponyag* melletti terület.

Cigány-tavak (38) 1828: a csíkot tenyésztető *Cigány tavak* (VII-1.a.217.6). – t. – Az előtag bizonyára etnikumot jelölő *cigány* főnév. – Talán a csíkkalalással kapcsolatos név.

Csabai-fertő (39) 1857: *Csabai fertő* (T.1), 1845: *Csaba Fertő* (VII-1.a.221.17). – vt. – A *Csabai* családnév és a *fertő* ’kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés’ jelentésű földrajzi köznévvé összekapcsolódásával keletkezett. Ma is 4 Csabai nevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

Csák-halom (40) 1819: *Csák halom* (T.6), 1846: A Bódi halma mentén a Kis és nagy *Csákhalmi* hátságos gyep földek 1ső osztályúak (VII-1.a.218.9), 1965: Nem ugyan magának Szabolcsnak, hanem fiának Csák-nak táborozási emlékhelyét az egykori dorogmai rév-átjárás innenső területén, a régi Tisza-partján és pedig a fürdő-egykei határszélen fekvő *Csákhalmban* (KIRÁLYFI 1965:6). – Az előtag bizonyára személynév. A település telefon-előfizetői között 2 *Csák* nevű szerepel. A Csák nemzetséggel csak a törénelmi képzelet kapcsolhatta össze.

Császlód (41) 1958: *Császlód* (T. 18), 1977: *Császlód* (T.20)– *Császlóud* – l.– A *Császló* településnevek személynévből valók (FNESz), a *-d* pedig jellegzetes Árpád-kori hely- és személynévképző. – Árterület, a Tisza-gát felől.

Csapán-zug (42) 1819: *Csapány Zug* (T. 6), 1846: A *Csapány zugi* emelkedettebb gyeppek (VII-1.a.218.9), 1860: *Csapán zug* (T. 10), 1980: *Csapán-zug* (T.7), 1989: 1989: Zápolya hadjáratának emlékét a Jánosállás és a *Csapánzug* földrajzi nevek is őrzik, melyet a népi etimológia szerint az itt összegyülekező hadseregről (Jánosállás) illetve az ellenfélre mért csapásról (*Csapánzug*) kaptak ezek a helyek (TT.3:8), 2002: A *Csapán-zug*, valamint a Pere és a Szajla előtagú határrész – elnevezéseink még az államalapítás előtti időből származhatnak Az előbbi feltehetően a besenyő Chaban törzs nevéből keletkezett, hiszen a megnevezett hely sokáig a Tomaj nem birtokában volt (TT.5: 11). – sz. – A névnek a *Csapás*-sal való összekapcsolása csak tudós etimológia megnyilvánulása lehet, éppúgy, mint az egykori besenyő törzsből való származtatás.

Csapás (43) 1857: *Csapás* (T. 11) – közl. – A helynév a *csapás* 'legelőre vezető széles út' jelentésű köznévből származik. Itt hajtották ki a jószágokat a *Rétre*.– A mai *Húszöles út*.

Csattag (44) 1784: a mérést az Iványi határ felől a sarkad mellett lévő hármashalomtól el kezdvén keresztül az Egyeki határ felől a *Csattagban* levő ...határig (VII-1.a.217.4), 1844: *Csattang* (VII-1.a.218.8).– *Csattag* – l.,n – 2002: Rókáson sűrűn fordulnak elő a hasznavehetetlenséget tanúsító nevek: Töviskes, *Csattag*, Bodzás előtagú megnevezésekben (TT.5:37). Hangutánzó eredetű szócsaládból származik. – A hangutánzó töből való közvetlen származtatása alaktanilag kevésbé támasztható alá. Elképzelhető azonban, hogy valamilyen növényt jelölő szóból alakult (vö. *csattangi*, *csattangó*, ÚMTSz). A *csattangó* vizenyős helyen növény gazfajta (ÚMTSz). A név a 19. századi adatában ugyancsak *-ng* szerepel a szó végén.

Csattag-fertő (45) 1857: *Csattag Fertő* (T. 1). – l., vt. – A *Csattag* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a *Csattag* helynévvel azonos, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödörökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévv.

Csattag-hát (46) 1846: s az úgy nevezett *Csattag háton* és a nagy megyes lapon fekszik (VII-1.a.218.9) – Bizonyára a *Csattag* magasabb része. Az előtag a *Csattag* helynévvel azonos, ugyanúgy, mint a *Csattag-fertő* esetében.

Csemetekert (47) – *Csemetekert* – ke. – 'Erdei facsemetéket vagy díszfákat nevelő kert' jelentésű' köznévből jelentéshasadással alkotott név. – A *Katalin-major* utáni nagyardarab föld. Az erdészethez tartozott.

Csengeri-halom (48) 1857: *Csengeri halom* (T.1). – l., k. – A *Csengeri* családnév és a *halom* 'kisebb, enyhe hajlatú domb' jelentésű földrajzi köznévvé összekapcsolódásával keletkezett. Ma is 9 Csengeri nevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

Cserő-halom (49) 1845: *Cserő Halom* (VII-1. a. 221. 17) – Kócson lévő halom. – A *Cserő folyó* a Tisza mellékágát alkotja (Györffy III, 77). A név alapja a Duna-Tisza közéből alkotott *cserő* 'agyagos, löszös föld' tájszó (ÚMTSz) lehet. – Kócsi halom.

Csonka-Mély-ér (50) 1846: a Kereszteletlen, Fejér tó és a *Csonka mély ér* vízállásos része közös halászatra hagytak (VII-1. a. 218. 9), 1824/25: *Csonka mély ér* (T. 2). – vt. – A helynévhez előtagként a *csonka* 'több részen megcsonkított, megcsonkult' melléknév járult.

Csonkás-halom (51) 1824/25: *Csonkás halom* (T. 6), 1830k.: *Csonkás halom* (T. 3). – Az előtag a *csonkás* 'lekacsolt, fáktól megtisztított' jelentésű melléknév, amelyhez a *halom* 'kisebb, enyhe hajlatú domb' jelentésű földrajzi köznévvé kapcsolódott. Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév.

Csontos-földje (52) 1846: a *Csontos földje* 3ik osztályúnak bíróilag határozott (VII-1.a.218.9). – A *Csontos* családnév és a *föld* 'művelhető vagy megművelt' földrajzi köznévvé birtokos jelzős szerkezet alakban kapcsolódott. Ma is 5 Csontos nevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

Csőszök-fertője (53) 1784: Ezen mérésnek fele közepe a' Bodzás, és a Hasznos halmak uttya között a *Csőszök fertője* mellett (VII-1.a.217.4), 1846: az Urbériségben esendő *Csőszök ferteje* (VII-1.a.218.8) – *Csőszök fertője* – vt. – A *csősz* 'a határ, a gyümölcsösök termésének őrzésére alkalmazott férfi' jelentésű többes számú alakban előforduló köznévvé és a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélye-

dés' jelentésű földrajzi köznévi birtokos jelzős szerkezet alakban kapcsolódott össze szintagmatikus szerkesztéssel.

Daru-rét (54) 1777: A kaszálló rétek...*Daru Rétye* (VII-1.a.217.4), 1828: az alsó rétbe van adva...Berekbe, *Daru réteken* (VII-1.a.217.6), 1846: Hódosi jusson az új erdőt és a *Daru rét* s erdőt (VII-1.a.218.8), 1847: *Daru réti kaszálló* (VII-1.a.218.10). – r., sz. – A *daru* 'szürke tollazatú, vonuló, nagy gázlómadár' jelentésű köznévi és a *rét* 'széna termesztésére haszn., fűvel vagy más takarmányozásra alkalmas növénynyel benőtt terület, kaszáló, legelő, mező' jelentésű földrajzi köznévi összekapcsolódásával keletkezett. A terület két része a *Kis- és Nagy-Daru-rét*.

Debreceni út (55) közl.; 1834: *Debreceni út* (T. 12), 1856: *Debreceni út* (T. 13), 1857: *Debreceni út* (T. 2), 1859: *Debreceni Ország út* (T. 9). – *Debrecenyi út* – közl. – A Debrecen felé vezető út.

Demeháza (56) 1965: *Demeháza* Kócsban fekszik, nevét Deme vezér vagy nemzetiség nevére kapta (Királyfi 1965:10). – l. – A *Deme* személynév és a *ház* 'állandó lakóhelynek való épület' jelentésű köznévi birtokos jelzős szerkezetével létrejött szerkezet. – A Legeltetési Társulat tulajdona, ide hajtották ki az állatokat.

Dinnye-árok (57) – á. – A *dinnye* gyümölcsnév és az *árok* 'talaj felszínébe vájthoszsú, keskeny bemélyedés' jelentésű köznévi kapcsolódásával keletkezett. Az előtag arra utal, hogy a *Dinnyés-fertő* mellett fekszik. – Homokos terület, a mai *Szabadstrand* mellett fekszik.

Dinnyés-fertő (58) 1832: *Dinnyés fertő* (VII-1.a.217.7). – vt. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név. A *Dinnye-árok* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag megegyezik a *Dinnyés-árok* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi.

Dinnyés-laponyag (59) 1784: A mérést az Iványi Határ felől a Fekete Állásnál a kereszt út mellett levő határtul elkezdvén Egyek felé a *Dinnyés Laponyag* hátán levő határig. (VII-1.a.217.4). – vt. – A *Dinnyés-fertő* melletti enyhe domborulat. Az előtag megegyezik a *Dinnyés-fertő* előtagjával, ehhez járult a *laponyag* 'a környező alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes vagy mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' jelentésű földrajzi köznévi.

Dinnyés-laponyag-hát (60) 1825: A *Dinnyés Laponyag* hátat, melynek egy 3ad része 1ső Classisu (VII-1.a.217.6). – A *Dinnyés-laponyag* magasabb része, ezt jelöli a névhez kapcsolódó *hát* 'a földnek vagy valamely részének domborodó oldala' jelentésű földrajzi köznévi.

Disznótúrásos-lapos (61) 1846: s a *disznótúrásos lapos* (VII-1.a.218.9). – la. – Az itt lévő disznók által feltúrt területet jelölő melléknévi szerkezet és a *lapos* 'környezeténél kissé mélyebb fekvésű hely' jelentésű földrajzi köznévi összetételéből keletkezett.

Domaháza (62) 17. század: *Domaháza* (T.16). – *Domaháza* – sz. – A m. R. *Dama* ~ *Doma* szn.-nek és a birtokos személyranggal ellátott *ház* 'lakóhely, otthon' fn.-nek az összetétele. A *Dama* ~ *Doma* szn. a *Damján* szn.-nek kicsinyítő-becéző alakja. (FNESz) – A Tiszaszőlős felé lévő kisállomásnak *Puszt-Domaháza* ma is a neve. – Bubori György országgyűlési képviselőnek is volt itt birtoka, akiről az a hír járta, hogy a kutyájának aranyfoga volt.

Dorogmai-Kis-Tisza (63) 1863: A határokat környező vonal az úgy nevezett...*Dorogmai ma már kiszáradt Kis Tiszánál* (VII-1.a.219.11). – A *Dorogma* helynév *-i* képzős alakja kapcsolódott előtagként a helynévhez.

Dunahalmi-dűlő (64) 1846: A' *Dunahalmi dűlők* a nyomás utat körösztülvágó lapos 4ik osztályzatú...'' (VII-1.a.218.9). – sz. – Valószínűleg a *Duna-halom* része volt Az előtag megegyezik a *Duna-halom* helynévvel, ehhez járul a *dűlő* 'határnak két út vagy mezsgye közötti, külön névvel megjelölt része' jelentésű földrajzi köznévi.

Duna-halom (65) 1824/25: *Duna* (T. 6), 1830k.: *Duna* (T. 3), 1834: *Duna halom* (T. 12), 1980: *Duna hlm* (T. 7). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Az előtag eredetéről nincs tudomásom.

Ecseny (66) 1824/25: *Etsen* (T.2), 1828: *Etsen* (VII-1.a.217.7), 1830k.: *Etsen* (T. 3), 1863: A vízmentett részekkel közös összefüggésben vannak az árvízjárta részek...ilyenek...Ecseny (VII-1.a.219.11). – *Ecseny* – gyü., ka., – Az ugyanilyen alakú somogyi település neve KISS LAJOS szerint bizonyára a *-cs* és *-n* képzővel bővült m.R. *Ete* személynévből keletkezett (FNESz). E magyarázat azonban hang-és alaktörténeti szempontból aligha állja meg helyét, mivel ebben az esetben valamiféle **Etecseny* névvel számolhatnánk. Az Ász. viszont közöl az Árpád-korból *Ecseny*-nek olvasható személynevet: 1211: filii *Echin*, 1255: Lukan filium *Echen* (ÁSz. 267).

Valószínű, hogy a helynév ebből keletkezett pusztá személynévi helynévadással. Ez arra utal, hogy az *Ecseny* valamikor településnév lehetett. NÉMETH PÉTERNÉL erre vonatkozó információkat nem találni. – Árterület, amikor kiöntött a Tisza, nem lehetett semmit tenni. Kukoricát termesztettek itt. Innen át lehetett látni Tiszabábolnára.

Ecseny-alja (67): 1846: *ecsenyalyai háttas részek* (VII-1.a.218.9) – Az *Ecseny* alsó területét jelöli.

Ecseny-erdő (68) 1828: *Az Etseny Erdő* távolabb esvén a Várostól, mint az úgy nevezett Uj és Hordó nevű Erdők (VII-1.a.217.6). – e. – Az előtag az *Ecseny* helynévvel azonos, ugyanúgy, mint az *Ecseny-alja* esetében.

Égett-fertő (69) 1857: *Égett fertő* (T.1). – vt. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Az *égett* befejezett melléknévi igenév és a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi összekapcsolódásával keletkezett. Az itt történt eseményre utal, valószínűleg a területet felégették.

Eklézsia-dűlő (70) *Eklézsija-düllő* – sz. – Az *eklézsia* 'protestáns gyülekezet, egyházközség' jelentésű köznévi és a *dűlő* 'határnak két út vagy mezsgye közötti, (külön névvel megjelölt) része' jelentésű földrajzi köznévi kapcsolata. – Egyházi tulajdon.

Eklézsia-erdő (71) *Eklézsija-erdő* – e. – Az *eklézsia* 'protestáns gyülekezet, egyházközség' jelentésű köznévi és *erdő* 'fáknak együtt élő és a köztük levő más növényekkel egységes tenyészetet alkotó tömege' jelentésű földrajzi köznévi kapcsolata. – Az egyház tulajdonában lévő erdő.

Előfűz (72) – 1965: Fürednél a Tiszán 2 fontosabb átkelőhely volt. Az egyik *Előfűznél* volt. A Tisza a hegyekből hozott hordalékot *Előfűznél* rakta le (KIRÁLYFI 1965:8). – *Előfűz* – Az előtag bizonyára a 'fűzfa' jelentésű *fűz*, amelyhez az 'elő' jelentésű *elő* kapcsolódott. – Fontos tiszai átkelőhely volt.

Első-dűlő (73) 1958: *Első dűlő* (T. 18). – Az *első* sorszámnév és a *dűlő* 'határnak két út vagy mezsgye közötti, (külön névvel megjelölt) része' jelentésű földrajzi köznévi kapcsolata. – *Domaháza* és *Tiszafüred* között lévő terület.

Első-nyilas-rét (74) 1847: a 'réten az úgy nevezett *első nyilas réten* (VII-1.a.218.10) – r., l. – Az *első* sorszámnév és a *nyilas* 'vidékenként különböző nagyságú, gyakor-

latilag egy magyar holdnyi <földterület>'jelentésű köznév összekapcsolódásával keletkezett helynévhez kapcsolódott a *rét* 'széna termesztésére használt, fűvel vagy más takarmányozásra alkalmas növényvel benőtt terület, kaszáló, legelő, mező' jelentésű földrajzi köznév.

Első-nyomás (75) 1846: az *Első nyomási szántóföldnek* a Hadi halom düllőben (VII-1.a.218.9) – sz. – Az *első* sorszámnev és a *nyomás* 'a várost közvetlenül körülvevő földterület, régen legelő; nyomási föld' jelentésű köznév kapcsolata.

Epreskert (76) 1846: A város déli szélén lévő megnagyobbított Temetőn kívül az epres Kertnél szintén nagyobbított másik Temetőben is a R. Catholicusok Számokra az *Epreskert* melletti rész jelöltetik ki temetségi helyül. (VII-1.a.218.9). – te. – Az előtag bizonyára az 'eperfa' jelentésű *eper* képzett formája.

Erdő-út (77) 1846: a Hordóbeli kaszállót egész az *erdő útig* (VII-1.a.218.9). – közl. – A *Füzes-erdő* felé vezető út. Az *erdő* 'fáknak együtt élő és a köztük levő más növényekkel egységes tenyészetet alkotó tömege' jelentésű földrajzi köznév és az *út* 'az a vonal, pálya, amelyen valaki, valami halad(ni szokott)' jelentésű köznév jelentéssűrítő összetétele.

Erzsébet tér (78) A vasút mentén, Karcag felé. Legelőként használták. – l. – A tér jelentése itt: 'valamilyen nagyobb (üres) térség'. Az előtag az *Erzsébet* női név

Farkasordító (79) – Alanyos összetétel, melynek jelentése érintkezésen alapuló névátvitellel alakult ki. Eredeti jelentése ez lehetett 'olyan hideg, amikor a lakóhelyek közelébe bemerészkedő farkasok ordítását hallani lehetett (TESz). – r., l. – Réznek a része.

Fehér-tó (80) 1824/25: *Fehér Tó* (T. 2), 1830k: *Fehér tó* (T. 3), 1846: Kereszteletlen, *Fejér tó* és Csonka mély ér vízállásos része közös használatra hagyattak (VII-1.a.218.9). 1846: A Morotvának, Kereszteletlennek a *Fejértónak* egyik felől való leghatásosabb gerince egész az Egyeki határig első osztályba tétettek. (VII-1.a.218.9), 1858: *A fejér tó* közepe...és ehez hasonlók...mint haszontalanok, osztályzat alá nem vetethetnek. (VII-1.a.219.11), 1858: azon méjebb belszabályzat után nyújthatnak némi hasznot, millyen a' *Fejértó* (VII-1.a.219.11), 1980: *Fehér tó* (T. 7), 2002: Füred halastava feltehetően a Pap-tava, *Fehér-tó*, Morotva akkor még összefüggő vízrendszere lehetett (TT.5:23). – *Fejér-tó* – t. – A m. *fehér* mn.-nek és a *tó* 'állóvíz' fn.-nek az összetétele. Az Alföldön számos szikes tóra alkalmazott név arra

utal, hogy száraz időben a víz a széleken leapad, a szik a tó partján fehérén kivirágzik, s erősen eltér a környezetétől (FNESz). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév.

Fehér-tó-hát (81) 1824/25: *Fehér tó hát* (T. 2) – A Fehér-tó magasabban fekvő része lehetett. Az előtag azonos a *Fehér-tó* helynévvel, ehhez járul a *hát* 'a földnek vagy valamely részének domborodó felszíne' jelentésű földrajzi köznévv.

Fekete-állás (82) 1784: A mérést az Iványi Határ felől a *Fekete Állásnál* ...elkezdvén Egyek felé (VII-1.a.217.4), 1833: *Fekete állás* (T.1) – l. – Kócsi legelő. – Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett helynév. Valószínűleg a *fekete* előtag az itt lévő föld sötét színére utal. Az előtaghoz az *állás* 'állatok delelő, pihenőhelye a legelőn' jelentésű földrajzi köznévv kapcsolódott.

Fekete-halom (83) 1828: *Fekete Halomtól* a' Gyulai Barázdáig kiterjedő székes Földeket (VII-1.a.217.6). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Az előtag ugyanúgy a föld színére utalhat, mint a *Fekete-állás* esetében.

Fekete-halmi-tanya (84) 1828: félmérföldnyire a *Fekete Halmi Tanyától* (VII-1.a.217.6). – é. – A *Fekete-halmon* lévő tanya. Az előtag azonos a *Fekete-halom* helynévvel, ehhez járul a *tanya* '(alföldi) község, (mező)város határában lakóházból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település' jelentésű köznévv.

Fekete-rét (85) 1828: a 3dik Classisba Csattog és *Fekete rét* fenekeket, melyek ily szárazságban is csattogót és Kákát is alig teremnek (VII-1.a.217.6), 1857: *Fekete Rét* (T. 2), 1965: *Feketerét* piszkos vizű kákás mocsár, kevés náddal, partján a Pipagyújtó csárda (Királyfi 1965:12), 1980: *Fekete-rét* (T. 7), 1989: Ezelőtt a pandúrok vigyáztak a rendre, de ezek gyengébb fegyelmű emberek voltak, a betyár a pandúrral mindig jóban volt...*A Feketerét* mocsarába bújtak meg, ott tanyáztak (TT.3: 19). – r., l. – Az előtag jelentését bizonyára az adatok között található magyarázat világítja meg, mely szerint piszkos vizű, mocsaras helyet jelöl. – Tiszafüred keleti részén lévő mocsaras hely.

Felső-Árkus-telek (86) 1842: Kótsi pusztabeli *Alsó és felső Árkus Telki* mint egy hús, és hús köblös birtok részét néhai Széki Zsigmond Urnak zálogos birtokában... adja (VII.-1.a.218.8).– Az *Árkus-telek* mélyebben fekvő része lehetett.

Fenekes-lapos (87) 1832: *Fenekes lapos* (VII-1.a.217.7). – la.

Fertő (88) 1841: Másik végén, mely a *Fertő* felől van (VII-1.a.218.8) – *Fertőü* – A ’feltöltődő sekély állóvíz’ jelentésű m. *fertő* fn.-ből keletkezett (FNESz). Az eredeti jelentése ’fetrengő, fürdőhely <elsősorban állatok (disznó, bivaly, stb.) számára volt. Ebből jött létre a ’mocsaras hely, ingovány, láp’ jelentés (TESz). – Jelentéshasadással keletkezett.

Fok (89) 1784: A mérést az Igari halomtól a Csókás uttya mellett lévő határ halomtól kezdve a *Fok* szélén levő hegyes halomig (VII-1.a.217.4). – *Fok* – Metonimikus névadással keletkezett. A fok vízrajzi közsónak gazdag etimológiai irodalma van, a TESz. a vízrajzi köznév használatát az ugor korra visszavezetett ’kard, kés tompább fele, oldala’ jelentésből származtatja, az EWUng. emellett azt a lehetőséget is megemlíti, hogy a szó a *fakad* ige tövével is összefüggésbe hozható. Jelentését ’vízelvezető természetes vagy mesterséges csatorna’, illetve ’nagyobb vizekből kifolyó ér vagy csatorna’-ként határozzák meg. ANDRÁSFALVI BERTALAN a középkori vízgazdálkodás szakszavaként mutatta be a *fok*-ot, amely a nagyobbik folyó árterületén fordult elő, és azokat a keskeny, rövid csatornákat jelölte, amelyek a megáradt folyók vizét vezették szét az ártér különböző pontjaira, illetőleg-az ár levonultával- a lefűződő vízállások vizét vissza a folyóba. Ezt a jelentést (’keskeny medrű időszak patak vagy csatorna, amelyet az árvíz vagy belvíz táplál’) mutatják az ÚMTSz. adatai is, amelyek kivétel nélkül a Duna és a Tisza mellékéről valók. (HOFFMANN 2007).

Fok-part (90) 1848: 5hold tér a’ *fok parton* jelöltessék ki vályog (VII-1.a.219.11), 1965: A nép Füreden a *Fokpart*, a templomkörnyéke és a Főutca környékén élt házában (KIRÁLYFI 1965:7), 1965: A Tisza partjai mentén fokokat alkotott /tótul: Jana/. A Jana partját nevezték *Fokpartnak* (KIRÁLYFI 1965:9). – A *fok* ’patak vagy csatorna, keskeny medrű időszak melyet az árvíz vagy belvíz táplál’ jelentésű földrajzi köznév és a *part* ’szárazföldnek vízzel határos része’ köznév összekapcsolódásával keletkezett.

Földvár-halom (91) 1784: az Iványi Határ Szélin az mérést elkezdvén keresztül a’ *Földvár_Halma* felé Egyeki határig. (VII-1.a.217.4), 1794: Én Pankotaj Gábor Eöcsén uramnak a’ *Földvár halomhoz* közel levő két tábla földemet általadom. (VII-1.a.219.11), 1857: *Földvár H.* (T. 2), 1965: A Földvárhalom Egyeket és Ohatot választja el (KIRÁLYFI 1965:6). – Valószínűleg a *földvár* ’földből, földsáncokból alakí-

tott vár' jelentésű köznévi és a *halom* 'kisebb, enyhe hajlatú domb' jelentésű földrajzi köznévi összekapcsolódásával jelentkezett. Tiszafüred határában, Egyek felé a hagyomány szerint földvár létezett, ma ezek emlékét őrzi a *Földvár-halom*. Ezek a földvárak védelmi céllal készültek

Füstös-fenek (92) 1841: pótolék a Villongóból, kihagyatván a *Füstös fenek* soha nem használható sík vizekre bíróilag meghatározott 162 holdat (VII-1.a.219.11). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A *füstös* melléknév és a *fenek* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznévi összekapcsolódásával keletkezett. Elképzelhető, hogy az előtag a *Füstös-kút* nevében szerepelt elsődlegesen, s arról kapta a nevét.

Füstös-kút (93) 1845: *Füstös kút* (VII-1.a.221.17). – ku. – A *Füstös-fenek*en lévő kút. A név eredetét nem ismerem.

Füstös-kút-fenek (94) 1833: *A füstös kút fenek*. (VII-1.a.218.8). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A *Füstös-kút* alsó részét jelöli. Az előtagja valószínűleg azonos a *Füstös-fenek* előtagjával.

Füzes erdő (95) 1845: *Füzes Erdő* (VII-1.a.218.9) – *Füzes erdő* – e.– Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Az előtag a *fűz* 'nedves helyen növény, barkás virágú fa' jelentésű köznévi -s képzős alakja. Ehhez járul az *erdő* 'fáknak együtt élő és a köztük levő más növényekkel egységes tenyészetet alkotó tömege' jelentésű földrajzi köznévi. – Nevét az itt növényöző fűzfáról kapta.

Gétzi-fok (96) 1828: veszedelmes *gétzi fokjai* által is bé zárattatva (VII-1.a.217.6), 1831k: *Gétzi fok* (T. 4), 1834: *Gétzi fok* (T. 12). – *Géci-fok* – Valószínűleg családnévi eredetű. Ma is 1 Gétzi névű szerepel a település telefon előfizetői között. Az családnévi előtaghoz kapcsolódott a *fok* 'keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, melyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű földrajzi köznévi.

Gólyás-fertő (97) 1845: *Gólyás Fertő* (VII-1.a.221.17) – vt. – Valószínűleg a nagy számban ott tanyázó gólyáról kapta a terület a nevét.

Górés-tanya (98) 1980: *Górés* (T. 7). – Csöves kukorica tárolására használt lécfalú építmény a góré. – A tanyán iskola működött.

Görbe-ér (99) 1824/25: *Görbe Ér* (T. 8), 1833: A *Görbe ér* partján lévő hátsó gyep (VII-1.a.218.8), 1846: a Tökös és a *Görbe ér* (VII-1.a.218.9). – vt., l. – A Debreceni földút mellett található. – A *görbe* 'egyenestől törés nélkül eltérő' jelentésű mellék-

név és az *ér* 'széles medrű időszak patak, amelyet az árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vizenyős, mocsaras terület' jelentésű földrajzi köznévi összekapcsolódásával keletkezett.

Görbe-fenek (100) 1824/25: *Görbe fenek* (T. 2), 1846: *a Görbe feneknek* sík vize közös halászatra, a többi lapos része a 4ik osztályba tétetett (VII-1.a.218.9), 1846: *A Görbe_fenek* fokjánál egy szekeres bogjára való réti kaszálló (VII-1.a.218.9), 1980: *Görbe fenék* (T. 7). – Az előtag azonos a *Görbe-ér* előtagjával, ehhez kapcsolódott a *fenék* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' földrajzi köznévi.

Görbe-fenek-fok (101) 1846: *A Görbe_fenek fokjánál* egy szekeres bogjára való réti kaszálló (VII-1.a.218.9). – á. – A helynévhez a *fok* 'keskeny medrű időszak patak vagy csatorna, melyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű földrajzi köznévi.

Görbe-kert (102) 1845: *Görbe Kert* (VII-1.a.211.17). – ke. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynévi. Valószínűleg személynévi eredetű az előtag, mert ma is 4 Görbe szerepel a település telefon-előfizetői között.

Görgő-völgye (103) 1784: A mérést a Szöllösi útnál a *Görgő völgyén* végig (VII-1.a.217.4), 1846: Az Igari út mellett az úgy nevezett *Görgő völgyén* Korlát laposáig mind a hátság, mind a lapályosabb szántóföldek 1ső osztályúak. (VII-1.a.218.9). – sz. – A *görög* 'gurul' ige folyamatos melléknévi igenevéből keletkezett az előtag. Ehhez kapcsolódott a *völgy* 'magaslatok közt alacsonyabban fekvő terület' birtokos jelzős alakja. A név szerkezetéből arra következtethetünk, hogy a *Görgő* valamilyen vízfolyás neve lehetett. Ez meglehetősen gyakori víznévként máshol is, az ilyen vizek neve a vízfolyás hangjára utal.

Gréfli-tanya (104) – *Gréffli-tanya* – *Domaházával* szemben fekszik, Gréfli Andor tulajdona. Az előtag személynévi eredetű, ehhez kapcsolódik a *tanya* '(alföldi) község, (mező)város határában lakóházból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település' jelentésű köznévi.

Gyep (105) 2002: a *Gyepet* pedig marhalegelőnek nevezték (TT.5:35). A többféle jelentésben használt *gyep* földrajzi köznévből alakult jelentéshasadással. – Legelő, amit hívtak *Zöldesnek* is. Itt volt a Zöldes kút, ide hajtották ki a füredi csordát.

Gyöngy-tanya (106) – *Gyöngy-tanya*, *Gyöngy* – Az előtag személynévi eredetű, ehhez kapcsolódik a *tanya*' (Alföldi) község, (mező)város határában lakóházból és

gazdasági épületekből álló kis gazdasági település' jelentésű köznévv. – Iskola működött, a tanya neve a tulajdonosról kapta a nevét: Gyöngy István és Gyöngy Gyula.

Hadi-halom (107) 1784: A' mérést a Köles halom hátán elkezdvén a Domaházi Praedum felé az *Hadi halmánál* keresztül menő őrsi vagy igari útig (VII-1.a.217.4), 1824/25: *Hadi halom* (T. 6), 1830k.: *Hadi halom* (T. 3), 1834: *Hadi halom* (T. 12), 1856: *Hadi halom* (T. 14). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A név eredetét nem ismerem.

Hadi-halom-dűlő (108) 1846: az első nyomási szántó földnek a' *Hadi halom düllőben*. (VII-1.a.218.9). – sz. – A *Hadi-halomhoz* tartozó dűlő.

Hagymás-lapos (109) 1980: *Hagymás-lapos* (T. 7). – *Hagymás lapos* – la., l. – A *Hagymás* előtag a m. *hagyma* növénynévnek az -s képzős származéka (FNESz). – Az előtaghoz a *lapos* 'a környezeténél alacsonyabban fekvő, rendszerint vízenyős, főként legeltetésre vagy kaszálónak alkalmas, sík terület' jelentésű földrajzi köznévv kapcsolódott. – *Nagy-Hagymás és Kis-Hagymást* különböztettek meg, melyek egymás után következtek. A *Hagymás-sziget* mélyebben fekvő területe.

Hagymás-sziget (110) 1800: *Hagymás Sziget* (VII-1.a.218.8). – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A néphagyomány szerint a hagymatermesztésről kapta a nevét.

Hajdú-fenek (111) 1833: a *Hajdu fenek* a Villongós része (VII-1.a.218.8), 1833: A *Hajdu fenek* és a Megyes csárda közti hátság jó szántó s' gyepes föld (VII-1.a.218.8), 1844: A *Hajdu fenek* ágai közt (VII-1.a.218.8), 1857: *Hajdú Fenek* (T.1), 1980: *Hajdú fenek* (T. 7). – sz. – Valószínűleg a *Hajdú-fertő* mélyebben fekvő területe.

Hajdú-fertő (112) 1818: *Hajdú Fertő* (VII-1.a.217.4). – *Hajdú-fertőü* – A *Hajdú-hát* melletti mocsaras hely. Az előtag megegyezik a *Hajdú-hát* helynévvel

Hajdú-hát (113) 1824: a Nánásy féle *Hajdu hátnak* nem első, hanem 2ik *Classicba* kellett volna találatni (VII-1. a. 217.4) – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Valószínűleg a *hajdú* '(fegyveres) nemesi vagy hatósági szolga' jelentésű foglalkozásnévből származik.

Hajdu-laponyag (114) 1845: *Hajdu Laponyag* (VII-1.a.221.17). – la. – Valószínűleg a *Hajdú-fertőből* kiemelkedett, enyhe domborulat.

Hardicse-kátyúja (115) 1859: *Hardicsek kátyúja* (VII-1.a.221.29). – Az előtag valószínű családnévi eredetű, ehhez kapcsolódik a *kátyú* ’füves, erdős területen keletkező, tiszta vizű időszakos tavacska’ jelentésű (ÚMTSz) birtokos személyjeles köznév.

Hármas-halom (116) 1784: A mérést az Iványi határ felől a Sarkad mellett lévő *hármas halomtól* el kezdvén (VII-1.a.217.4), 1842: a’ Kóts pusztabeli *Hármas Halomnál* létezett osztályos örök jussát (VII-1.a.218.8), 1857: *Hármas h.* (T.1) – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A *Hármas-határban* lévő halom. Valószínűleg Füred, Óhat és Kócs határának találkozását jelölte.

Hármas-határ (117) 1784: kezdődött az mérés az Ohati határ felől, melyet *hármas határnak* neveznek (VII.-1. a.217.4). – fr. – Az előtag valószínűleg a *Hármas-halom* előtagjával azonos, ehhez kapcsolódik a *határ* ’a helységhez tartozó (megművelt föld)terület’. Három, egykor önálló település határának találkozásánál feküdt.

Hármas-tanya (118) 1842: a *Hármas Tanyánál* létezett rész (VII-1.a.218.8); 1980: *Hármas-dűlő* (T. 7) – é. – A *Hármas-határban* lévő tanya. Az előtag azonos a *Hármas-halom* előtagjával, ugyanúgy, mint a *Hármas-határ* esetében. Ehhez kapcsolódik a *tanya*’(alföldi) község, (mező)város határában lakóházból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település’ jelentésű köznév

Három-ág (119) 1815: a’ füredi úton, nevezetesen a Szilháton és *Háromágba* (VII-1.a.219.11), 1846: A felső réten a’ 68,759 négyszögöles *három ág* nevű rétnak felét (VII-1.a.218.9). – r. – NÉMETH PÉTER *Háromághortobágy* néven említi. A tévesen Bihar m-be helyezett birtok - valójában pusztá - 1476-ban tűnik fel, amikor Mátyás király édesanyja, Szilágyi Erzsébet zálog címén jogot formál rá. Hortobágy határába olvadt, Módy szerint böszörményi, szentmargitai és újvárisi hármashatárnál (NÉMETH 1997:90). – Háromágú lapos, amely a *Fehér-tó* környékén található.

Hasznos-ér (120) 1846: Hasznos ér (VII-1.a.218.9) – *Hasznos-ér* – vt. – A m. hasznos mn.-ből. – A *Hasznos-halom* mellett lévő vízfolyás. Az előtag megegyezik a *Hasznos-halom* előtagjával, ugyanúgy, mint a *Hasznos-fertő* esetében, ehhez járul hozzá az *ér* ’széles medrű időszaki patak, amelyet az árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vizenyős, mocsaras terület’ jelentésű földrajzi köznév.

Hasznos-fertő (121) 1830k: *Hasznos fertő* (T. 3), 1846: *A Hasznos fertőig* terjedő Korlát Düllői szántóföldek általában 1ső, a hasznos fertő az Igari határtól 80-90öl hosszúságban, 4es osztályzatú (VII-1.a.218.9), 1856: *Hasznos fertő* (T. 13). – *Hasz-*

nos-fertőü – vt. – A *Hasznos-halom* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a Hasznos-halom előtagjával azonos, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévv.

Hasznos-halom (122) 1824/25: *Hasznos* (T. 6), 1830k: *Hasznos* (T.3), 1833: *A Hasznos Halom Düllői* 30632 négyszögöles szántó földből (VII-1.a.217.7), 1834: *Hasznos halom* (T. 12), 1846: *A Hasznos Halom* keleti oldalán lévő székes terület 3ik osztályzatú (VII-1.a.218.9) – sz. – A név eredetét nem ismerem.

Hasznos-halmok-útja (123) 1784: Ezen mérésnek fele közepe a' Bodzás és a *Hasznos halmak úttya* között a Csószök ferteje mellett hányott hancsikkal (VII-1.a.217.4) – A *Hasznos-halmok* felé vezető utakat jelöli. A helynévhez az *út* 'az a vonal, pálya, amin valaki haladni szokott' jelentésű földrajzi köznévv birtokos személyjeles alakja kapcsolódik.

Határ-halom (124) 1784: A mérést az Igari határban a *határ uttya* mellett lévő *határ halomtól* kezdve a Fok szélén levő hegyes halmáig. (VII-1.a.217.4). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynévv. Egykori (mesterséges) határjel lehetett.

Határ út (125) 1784: A mérést az Igari Határ út mellett ujjonnan hányott hancsiktól kezdve (VII-1.a.217.4). – *Határ út* – közl. – A *Határ-halom* mellett vezető út.

Hegyes-halom (126) 1784: A mérést az Igari halomtól a Csókás mellett lévő határ halomtól kezdve a Fok szélén lévő hegyes halomig (VII-1.a.217.4) – A m. *hegyes* 'csúcsos' mn. és a *halom* 'kisebb földfelszíni emelkedés' fn. összetétele (FNESz). A név a domb alakjára utal. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynévv. A *Hegyes-határban* lévő halom.

Hegyes-halom-fertő (127) 1819: *Hegyes lapos fertő* (T. 5). – A *Hegyes-halom* melletti vizenyős, lapos terület. Az előtag azonos a *Hegyes-halom* előtagjával, ehhez járult hozzá a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévv.

Hegyes-határ (128) 1845: *Hegyes határ* (VII-1.a.2217.17), 1857: *Hegyes határ* (T. 1). – Az előtag valószínűleg a *Hegyes-halom* előtagjával azonos, ehhez kapcsolódik a *határ* 'a helységhez tartozó (megművelt föld)terület'.

Holt-Tisza (129) 1831k.: *Holt Tisza* (T. 4), 1856: *Holt Tisza* (T. 13), 1857: *Holt Tisza* (T. 11), 1859: *Holt Tisza* (T. 9), 1860: *Kis Tisza* (T. 10), 2006: A rév helye kezdetben a jelenlegi *Holt-Tisza* csúcsán volt (MOHÁCSI 2006: 46). – *Hólt-Tisza* – A Tisza folyóvíz holtága.

Homokcsárda (130) 1910: *Homokcsárda* (T. 16), 1958: *Homok csárda.* (T. 22), 2006: a *Homokcsárda* elnevezés legkorábban 1860 körül bukkant fel a második katonai felmérés során készített térképen (MOHÁCSI 2006:72). –é.– A *Homokcsárda* Kemény Pál kastélyától a csatornáig húzódott. – A *Homok-hát* közelében működő csárda.

Homok-hát (131) 1841: a most nevezett *Homokhát* és Tizsakert foglalások (VII-1.a.218.8) 1846: *A Homokháti* és a Tisza kerti fogás Szöllők is a külsőségbe tudandók (VII-1.a.218.9) – Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett helynév. Valószínűleg a nevé az itt lévő homokos földekről kapta.

Hordó (132) 1846: *a Hordóbeli* kaszállót egész az erdő útig tizenhatsz darab tűzfákkal együtt, melyek a kaszállóban vannak. (VII-1.a..218.9), 1847: *a' hordó* nevű Tisza kanyarulatnak ez osztály alakalmával közösré felhagyatását indítványozák (VII-1.a.218.10), 1863: A vízmentett részekkel közös egybefüggésben vannak az árvízjárta részek. Ezek is kiosztottak, birtokoltatnak, és egy Telek könyvi testet képeznek a' vízmentett részekkel. illyenek a' *Hordó* (VII-1.a.219.11), 2006: a Tiszaszabályozás nevezetes fejleménye adott alkalmat, amikor 1846-ban *a Hordó* nevű nagy kanyarulat átvágásnak előkészületeit tekintette meg (MOHÁCSI 2006:47). – ka. – Valószínűleg onnan ered a neve, hogy a Tisza hordalékát itt rakta le.

Hornyák-fertő (133) 1857: *Hornyak* (T. 1) – *Hornyák-fertőü* – vt. – Az előtag bizonyára családnév. Ma is 1 *Hornyák* nevű szerepel a település telefonelőfizetői között.

Hosszú-nyilas (134) 1980: *Hosszú nyilas* (T. 7) – r., l. – A *hosszú* 'hosszirányba kiterjedt' melléknév és a *nyilas* 'vidékenként különböző nagyságú, gyakorlatilag egy magyar holdnyi <földterület>' jelentésű köznév összekapcsolódásával keletkezett. A

hosszú melléknév utal a terület kiterjedésére. – Réten található, a legeltetési társulat tulajdona volt, ide hajtották ki az állatokat.

Hosszú-Pály (135) 1824/25: *Hosszú Pály* (T. 2), 1830k.: *Hosszú Pály* (T. 3), 1831k: *Hosszú Pály* (T. 4), 1834: *Hosszú Pály* (T. 12), 1846: a' Sebes és a *hosszú pály* 4ik osztályú (VII-1.a.218.9), 1846: a *Hosszú pály* melletti részek (VII-1.a.218.9). – 1. – A *Pál(y)* névalakok a a *Paul* > *Pál* személynévből (1138/329, ÁSz. 618) jöttek létre metonimikus névadással (RÁCZ A. 2007 : 215).

Hosszú-szék (136) 1793: a *hosszú Szék* nevezetű vízálláson túl (VII-1. a. 217.4), 2006: a Semmelweis úttól a Poroszlói út bevezető szakaszáig egy hatalmas tószzerű képződmény, a *Hosszú-szék* helyezkedett el (MOHÁCSI 2006:67). – vt. – Valószínűleg a *szik* ~ *szék* alakváltozatból keletkezett.

Húszőles út (137) – *Húszeles út* – Hús ö! széles út. Az egykori *Csapás* helye, ma 33-as főútként is jelzik.

Irházi-fertő (138) 1745: *Irházi Fertő* (VII-1.a.221.17); 1857: *Irhazi fenekek* (T. 1). – Személynévből eredő helynév. Az *Irházi-halmok* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag azonos az *Irházi-halom* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznév. Ma is 3 Irházi nevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

Irházi-halmok (139) 1745: *Irházi Halmok* (VII-1.a.221.17), 1857: *Irházi halmok* (T. 1) – Személynévből eredő helynév.

Jaj-hát (140) 1846: a *Jajhátnak* Kotsi oldalán túlterjedő székes gye (VII-1.a.218.9). – A név eredetét nem ismerem.

Jaj-hát-fertő (141) 1819: *Jajhát Fertő* (T. 5), 1830k.: *Jajhát fertő* (T. 3), 1856: *Jajhát fertő* (T. 13), 1857: *Jajhát fertő* (T. 11), 1859: *Jajhát fertő* (T. 9). – A *Jaj-hát* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a *Jaj-hát* előtagjával azonos, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznév.

János-állás (142) 1846: *János állása* (VII-1.a.218.9), 1989: Zápolya hadjáratának emlékét a *Jánosállás* és a *Csapánzug* földrajzi nevek is őrzik, melyet a népi etimológia szerint az itt összegyülekező hadseregről (*Jánosállás*) illetve az ellenfélre mért

csapásról (Csapánzug) kaptak ezek a helyek (TT.3:8) – 1. – Személynévi előtag, amelyhez az *állás* ’állatok delelő, pihenőhelye a legelőn’ jelentésű földrajzi köznévv kapcsolódott.

Jenő-tanya (143) *Jenő-tanya* –é. – A személynévi előtag és a *tanya* ’(alföldi) község, (mező)város határában lakóházból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település’ jelentésű köznév összekapcsolódásával keletkezett. – Bubori György tanyája után volt, Nagy Jenő tulajdonosról kapta nevét.

Juhász-ház (144) 1845: *Juhász Ház* (VII-1.a.221.17). – é. – A *juhász* ’juhnyáját őrző és gondozó pásztor’ foglalkozásnév és a *ház* ’állandó lakóhelynek való épület’ köznév kapcsolatából keletkezett. – A juhászok háza volt a *Csengeri-halom* közelében.

Kákás (145) 1980: *Kákás* (T. 7) – *Kákás* – vt. – A m. *káka* növénynév -s képzős származékából (FNESz). – Valószínűleg a nagy számban előforduló *kákáról* ’hengeres, csomó nélküli, leveletlen szárú, 1-2 méter magasra növvő sásféle vízinvény’ kapta a terület a nevét.

Kalap-fertő (146) 1857: *Kalap fertő* (T. 1). – *Kalap-fertőü* – Vizenyős, mocsaras terület, amely valószínűleg az alakjáról kapta nevét.

Kan-járás (147) 1829: *a Kan Járáson* levő szántóföldemből (VII-1. a. 218.8). – *Kan járás* – l., sz. – Itt hajtották a disznókat a rétre. A *kan* ’(vad)disznó hímje’ köznév és a *járás* ’az a hely, ahol a jószág legelni, illetve valamely vad járni szokott’ földrajzi köznév összekapcsolódásával keletkezett.

Kanyola (148) 1846: *a Kanyola* alatti két kis lapály (VII-1.a.218.9). – A hely eredetét nem ismerem. Szélesebb vízfolyás.

Kanyola-zug (149) 1824/25: *Kanyola Zug* (T. 2), 1830k.: *Kanyola zug* (T. 3), 1846: *a Kanyolazug* pedig 2ik osztályba tétetett. (VII-1.a.218.9) – sz.

Kaparó-csárda (150) 1980: *Kaparócsárda* (T. 7). – é. – A mai 33-as főút mellett található. –Ehhez járul a *csárda* ’falun, városon kívüli (országút menti) kocsmá, fogadó’ jelentésű köznév. A megpihenő vendégek itt tisztították meg lovaikat. KISS TAMÁS a kocsmá-és csárdanevek esetében megkülönbözteti a minőségjelzős szerkezeteket. A kocsmá (épületének) jellegzetes tulajdonságát kifejező nevek közt gyakori a minőségjelzős szerkezet (KISS T.1999), mint a Kaparó-csárda.

Káposztás-hát (151) 1980: *Káposztás hát* (T. 7). – ke. – Ezen a területen, mint neve mutatja, káposztát termeltek. Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév.

Katalin–major (152) *Katalin-major* – é. – Tiszaörvény felé van, Kemény Pál országgyűlési képviselő nagykastélya található itt.– Az előtag személynévi eredetű, ehhez kapcsolódik a *major* 'határban lévő gazdaság, mezőgazdasági üzemegység' jelentésű köznévi.

Kenderáztató (153) 1784: A mérés a Kócsi aprajos nevű Határtul kezdődően a *Kenderátóig* (VII-1.a.217.4), 1846: a Kócsi Határ 's a' *Kenderátó* fok közé (VII-1.a.218.9), 1863: az egyeki határ szélén az úgy nevezett *Kenderátó lapos* mellett lévő határ dombig (VII-1.a.218.9), 2002: A gazdálkodással kapcsolatban...a Rét földrajzi nevei között a Köleses, továbbá a hátsó részek elnevezési előtagjaként a borsó és a káposzta neve, végül a *Kenderáztató* és a Kenderföldek utalnak ezekre az ősi állapotokra (TT.5:23). – *Kenderáztató* – la. – Kenderáztatásra használt hely volt. A régebbi adatok *Kenderátó* alakjához lásd az ÚMTSz adatait: kenderáztatásra használt hely főként álló-, és folyóvízben.

Kengyel (154) 1846: a Köleses, Sáros, *Kengyel*, Pap tava (VII-1.a.218.9). – *Kenygyel* – t. – Valószínűleg alakjáról kapta nevét a mélyebb fekvésű terület. Nagyobb folyók, különös a Tisza mentén gyakori névtípus. Lásd például: FNESz.

Kengyel-fok (155) 1824/25: *Kengyel fok* (T. 2), 1831k.: *Kengyel fok* (T. 4). – *Kenygyel-fok* – á. – Az előtag megegyezik a *Kengyel* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *fok* 'keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, melyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű földrajzi köznévi.

Kerek-fenek (156) 1846: Köleses, Sásas, Kengyel...*Kerekfenék* (VII-1.a.218.9) – Az előtag valószínűleg a *Keret-tó* előtagjával azonos, ugyanúgy, mint a *Kerek-fertő* esetében. Valószínűleg a Kerek-fertő alsóbb részét jelöli.

Kerek-fertő (157) 1845: *Kerek fertő* III. osztályú föld a Csaba Fertő mellett (VII-1.a.221.17). – Vizenyős, mocsaras terület, melynek előtagja megegyezik a *Kerek-tó* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi.

Kerek-tó (158) 1845: *Kerek Tó* (VII-1.a.221.17). – t. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév, mely nevét valószínűleg alakjáról kapta.

Kereszteletlen (159) 1824/25: *Kereszteletlen* (T. 2), 1846: A Morotvának, *kereszteletlennek* s' Fejér tónak Egyek felől való leghátasabb gerince (VII-1.a.218.9), 1846: a *Kereszteletlen*, Fejér tó és Csonka mély ér vízállásos része közös halászatra hagyattak (VII-1.a.218.9). – vt. – Talán a *Neveletlen* típusú helynevekhez (vö. FNESz) hasonló név, amely arra utal, hogy az adott helyet más helyektől eltérően eredetileg nem jelölték külön névvel.

Kétökrű-halom (160) 1819: *Kétökrű halom* (T. 5), 1824/25: *Kétökrű halom* (T. 6), 1830k.: *Két ökrű halom* (T.3), 1834: *Két ökrű halom* (T. 12), 1856: *Két ökrű halom* (T. 13), 1857: *Két ökrű halom* (T. 11), 1859: Akasztóhát és két ökrű halom közti tér (VII.-1.a.221.29), 1859: *Kétökrű halom* (T. 9). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév, amelynek eredetét nem ismerem.

Kettős-Bencze-halom (161) 1845: *Kettős Bencze Halom* (VII-1.a.221.17) – Az ilyen típusú nevek két egymás melletti domb(hát)ra utalnak.

Kettős-hát (162) 1846: *Kettős hát* (VII-1.a.218.9). – Két egymás melletti domb(hát)ra utal.

Kis-Árkus-telke (163) 1842: *kiss és nagy vagy is felső és alsó Árkus Telke* (VII-1.a.218.8) – Az *Árkus-telek* kisebbik része lehetett.

Kis-Bazsó-ere (164) 1856: *Kis Bazsó Ere* 1852 négyszögöl (VII-1.a.219.11) – A *Kis-Bazsó-halom* melletti vízfolyás. Az előtag azonos a *Kis-Bazsó* helynévvel, ehhez az *ér* 'széles medrű időszakos patak, amelyet az árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vizenyős, mocsaras terület' jelentésű földrajzi köznévi kapcsolódott.

Kis-Bazsó-halom (165) 1845: *Kis Bazsó Halom* (VII-1.a.221.17) – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név. A *Bazsó-halom* kisebbik része lehetett.

Kis-Bodzás (166) 1824/25: *Nagy Bodzás, Kis Bodzás* (T.6), 1830k.: *Nagy Bodzás, Kis Bodzás* (T.3). – A *Bodzás-halom* kisebb kiterjedésű része.

Kis-Bodzás-halom (167) 1846: A Nagy és a *Kis Bodzás halmi* földek (VII-1.a.218.9), 1863: *a Kis Bodzás halom tetején* (VII-1.a.219.9). – A *Bodzás-halom* kisebbik része.

Kis-Bogárvó (168) 1845: *Kis-Bogárvó* (VII-1.a.221.17) – A *Bogárvó* kisebb kiterjedésű része.

Kis-Csúcs (169) 1846: Az úton túl az Egyeki út mellett lévő *Kis Csúcs* szikes gyeplő föld (VII-1.a.218.9) – A *csúcs* 'valaminek többé-kevésbé kúpos, hegyes vége' illetve

ilyen alakú terület jelentésű köznév és a *kis* 'csekély kiterjedésű' melléknév kapcsolatából keletkezett. Valószínűleg alakjáról kapta nevét.

Kis-Daru-kaszáló (170) 1832: *Kis Daru Kaszálló* (VII-1.a.217.7) – ka. – Két kaszállót különböztettek meg: *Kis-Daru-kaszálót* és a *Nagy-Daru-kaszálót*.

Kis-Daru-rét (171) 1833: *Kis Daru Rét* (VII-1.a.217.7). – r., l. – A *Daru-rét* kisebb része.

Kis-Hagymás (172) 1845: *Kis Hagymás* (VII-1.a.221.17) – l., sz. – A *Hagymás* kisebb kiterjedésű része.

Kis-Meggyes (173) 1842: *a' Kis medgyesnél* (VII-1.a.218.8), 1859: *a Kis megyesben* ellenben egyrésze a gyepnek jó minőségű, míg a másik még kisebb rész mocsaras (VII-1.a.219.11). – vt. – A *Meggyes-halom* kisebb kiterjedésű része.

Kis-Muhi (174) 1833: *kis muhi* kertben (VII-1.a.217.7), 1847: a nagy és *kis muhi* Lipcsey harmad (VII-1.a.218.10) – ke. – A *Muhi* kert kisebb része.

Kis-Pap tava (175) 1858: 2ik osztályba holdját 1600 négyszögöllel számítva *Kis pap tavának* Környékét (VII-1.a.219.11), 1858: 3dik osztályba holdját *Kispap tavának* gödrét (VII-1.a.219.11). – t. – *Pap tava* kisebb leágazása.

Kis-Szajla (176) 1832: *Kis Szajla erdő* (VII-1.a.217.7) – e. – *Szajla* kisebb része.

Kivágás (177) – u. – Nevét onnan kapta, hogy amikor a kövesutat építettek, utat vágtak ki rajta.

Kócs-halom (178) 1784: „Ezen mérésnek fel közepe hancsikja *a' Kócs halom* és a Széles hát között az Árkos Telek felé ki menő út mellett jegyeztetett meg (VII-1. a. 217.4) – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. *Kócs pusztához* tartozó halom.

Korát-halom (179) 1846: Három vékás szántó föld *a Kollát_Halomnál* (VII-1.a.218.9) – *Kollát* – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név. Valószínűleg a *korlát* 'a szabadon legeltetett jószág kerítéssel körülvett, fedetlen szálláshelye' jelentésű köznévből alakult.

Korát-lapos (180) 1846: az úgy nevezett Görgő völgyén *Kollát laposáig* (VII-1.a.218.9). – *Kollát lapos* – la. – A *Korlát-halom* mélyebben fekvő területe. Az előtag azonos a *Korlát-halom* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'környezeténél kissé mélyebb fekvésű' földrajzi köznév.

Korlát (181) *Kollát* – A Nagy-csatornán túli területet nevezték *Korlátnak*, amely a csatorna kanyargós része. Azonos a *Korlát-halommal*.

Kornyik (182) 1846: *a' Kornyik Szőlő* gyepűjénél (VII-1.a.218.9), 1847: *Kornyik szőlős kert* (VII-1.a.218.10). – *Kornyik* – ke., sző. – Tiszafüredet kertővezet vette körül, ezeket a környéken szőlőnek nevezték (*Kismuhi, Nagymuhi, Rókás, Kornyik*). A név eredetét nem ismerem.

Kornyik-szőlő (183) 1846: *a' Kornyik Szőlő* gyepűjénél (VII-1.a.218.9), 1847: *Kornyik szőlős kert* (VII-1.a.218.10), 1965: Az egyik ilyen szőlő a *Kornyik szőlő* (KIRÁLYFI 1965:8). – *Kornyik-szőlő* – sző., ke. – A helyiek magyarázata szerint *Kornyik* előtag valószínűleg a *kornyikál* 'kellemetlen hangon, gyakran elnyújtva énekel' igéből származik, ehhez kapcsolódik a *szőlő* 'szőlővel beültetett és bekerített, gyakran több kisebb kertből kialakított terület' jelentésű köznév. Az itt elhajtott disznók sivalkodása, „kornyikálása” miatt nevezték el így a területet.

Kornyik-kert (184) 1846: *a' Kornyik Szőlő* gyepűjénél (VII-1.a.218.9), 1847: *Kornyik szőlős kert* (VII-1.a.218.10) – ke. – Az előtag azonos a *Kornyik-szőlő* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *kert* 'lakott területen kívül lévő gyümölcsös' jelentésű köznév. A *Kornyik-kert* a *Kornyik-szőlő* másik elnevezése volt.

Köleses (185) 1824/25: *Köleses* (T.2), 2002: A gazdálkodással kapcsolatban ... a Rét földrajzi nevei között a *Köleses*, továbbá a hátsó részek elnevezési előtagjaként a borsó és a káposzta neve, végül a Kenderáztató és a Kenderföldek utalnak ezekre az ősi állapotokra. (TT.5:24). – ka. – A *köles* 'apró, gömbölyded szemtermésű takarmány-és gabonanövény' jelentésű növénynév -s képzős alakja. Az itt termesztett kölesről kapta a terület a nevét.

Köles-halom (186) 1784: A mérést a *Köles halom* hátán eltervezik. (VII-1.a.217.4) – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Az előtag a *köles* 'apró, gömbölyded szemtermésű takarmány-és gabonanövény' jelentésű köznév, ehhez kapcsolódik a *halom* 'kisebb, enyhe hajlatú domb' jelentésű földrajzi köznév.

Közlegelő (187) 1958: *Közlegelő* (T.18). – A 'község, közösség, társulás közös használatú legelője' köznévből alakult.

Kurva-lapos (188) 1859: *Kurva lapos* (VII-1.a.221.29), 1860: *Kurva lapos* (T. 10). – *Kúrva-lapos* –la. – A m. *kurva* 'feslett erkölcsű nő' és a *lapos* fn. összetétele. A juhászok szeretői jártak ide.

Küllő-fok (189) 1831k.: *Küllő Fok* (T. 4), 1860: *Küllő fok* (T. 10). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Talán a *küllő* 'harkály' jelentésű köznév és a *fok* 'keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, melyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű földrajzi köznév összetételével keletkezett.

Külső-Szajla (190) 1857: *külső szajlának* a közbirtokosságnak részére leendő átadása (VII-1.a.219.11) – *Szajla* nevű szántóföldek kijebbi fekvő része.

Laponyag-halom (191) 1845: *Laponyag halom* (VII-1.a.221.17). – Mocsaras terület. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Az előtag a *laponyag* 'a környező alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes vagy mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' jelentésű földrajzi köznév, ehhez kapcsolódik a *halom* 'kisebb, enyhe hajlatú domb' jelentésű földrajzi köznév. – A *Fekete-állás* melletti halom.

Lapos-halom (192) 1784: Ezen mérésnek fele közepe a Varga halom és a *Lapos halom* között való (VII-1.a.217.4), 1819: *Lapos halom* (T. 5), 1830k.: *Lapos halom* (T.3), 1834: *Lapos halom* (T. 12), 1860: *Lapos halom* (T.10). – Valószínűleg a név a terület alakjára utal.

Lapos-halom síkgúla (193) 1958: *Laposhalom síkgúla*. (T. 18) – A *Lapos-halom* gúlához hasonló lapos területe.

Lovassy-tanya (194) – é. – Személynévi eredetű helynév. Az előtag a *Lovassy* családnév, ehhez kapcsolódik a *tanya* '(alföldi) község, (mező)város határában lakóházból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település' jelentésű köznév. – Kócsi tanya, a deportáltakat ide szállították.

Lyukas-halom (195) 1784: az Iványi határ felé, keresztül a *Lyukas Halmon* kívül lévő határig (VII-1.a.217.4), 1784: és a *Lyukas Halomra* (VII-1.a.217.4), 1980: *Lyukas hlm.*" (T. 8). – *Lukas halom* – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Valószínűleg a terület onnan kapta a nevét, hogy itt 'az állatok tanyájául szolgáló, valamiben vájt üreg vagy járat' sokasága volt.

Meggyes-csárda (196) 1841: *A Meggyes Csárdához meghatározott 30hold legelő.*" (VII-1.a.218.8), 1844: *a Meggyes Csárda* közti hátság jó szántó (VII-1.a.218.8), 2006: Az egyik a *Meggyes csárda* volt, melynek 19. sz. közepén meglévő formáját rekonstruálták és ma is látható (MOHÁCSI 2006:72). – *Meggyes-csárda* – é. – A *Meggyes-*

halom mellett működő kocsmá. Az előtag azonos a Meggyes-halom előtagjával, ugyanúgy, mint a *Meggyes-fertő* esetében, ehhez kapcsolódik a *csárda* 'falun, város-on kívüli (országút menti) kocsmá, fogadó' jelentésű köznévi. – *Villongón* található, Czinege László tulajdona. Az egykori marhahajtó út mellett fekszik.

Meggyes-fertő (197) 1824: A Lipcsey harmadban pedig *a Megyes fertő* alatt a mi első Classisban van (VII-1.a.217.6), 1828: *A Megyes fertő* nagy része 1ső Classis pedig olyan lenyomott mélység (VII-1.a.217.6). – *Meggyes-ferőü* – vt. – A *Meggyes-halom* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a Meggyes-halom előtagjával azonos, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi.

Meggyes-halom (198) 1859: *a Medgyes halomnál* megállapítatik (VII-1.a.219.11), 1863: *Megyes halomi* (VII-1.a.219.11). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynévi. Az előtag bizonyára az egykor ott növény (vad)meggyfákra utal.

Meggyesi-kocsmá (199) 1828: onnan pedig egész *a' Meggyesi Korcsmáig* (VII-1.a.217.6) – é. – A *Meggyes-csárdát* jelöli. Az előtag a *Meggyes-kocsmá* előtagjának *-i* képzős alakja, ehhez kapcsolódik *kocsmá* 'kisebb, egyszerűbb italmérés, ahol rendszerint étel is kapható' jelentésű köznévi.

Miklós-halom (200) 1784: A mérést az Igari határnál *a' Széles hát Lapossán* el kezdvén *a' Miklós János halma* mellett a Csapán Szegre a Tóth Péter szekerevel menve (VII-1.a.217.4), 1819: *Miklós halom* (T. 6), 1824/25: *Miklós halom* (T. 6), 1830k: *Miklós halom* (T. 3), 1846: Ebből ki vitessék *a' Miklós halom* táján a Patkósnál levő nyomás földön keresztül a Kótsi Határ útig egy Kótsra vezető út hat öl szélességben. (VII-1.a.218.9), 1846: *Miklós halomtól* a tövises lapos széléig 1ső osztályúak (VII-1.a.218.9), 1980: *Miklós hlm* (T. 7). – sz. –Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynévi. Az előtag személynévi eredetű, ehhez kapcsolódik a *halom* 'kisebb, enyhe haljátú domb' jelentésű földrajzi köznévi. Ma is 1 Miklós családnevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

Mohi (201) 1794: szélességében a városnak a *Mohi Szőlős Kert* felé levő gyepü (VII-1.a.217.4), 1849: Liptsey Sámuel szinte *a Mohi allyon* foglalt egy jó darab részt

a Köz legelőbül. (VII-1.a.217.4) – *Mohi* – sző., ke. – A m. R. *muh* > *moh* 'moha' főnévi képzős származéka (FNESZ). – A terület két része a *Kis- és Nagy-Muhi*.

Morgó (202) 1793: *a Morgóbeli ráták* (VII-1.a.217.4), 1841: Belsőségnek a' városnak egyedül régi helye állapítván meg, következésképen valamint egyrésről a' Pankotay Erzsébet Lineája által úgy nevezett *Morgóbeli* közös gyepből tett felfogás, úgy más részről a Pankotay György Lineája által szinte a közösből tett úgy nevezett Homokhát, és Tizsakerti foglalások (VII-1.a.218.9), 1965: az út másik oldalán van *a Morgó*, mely Sárközi Ferenc gyümölcsöse volt (KIRÁLYFI 1965:8), 1989: Volt neki egy malma, és nem engedte, hogy a parasztok öröljenek rajta. Nem kengették a kezeket és nyikorgott. Ilyenkor a parasztok mindig azt mondták, hogy „morog mán Sárközi”! Mikor meghalt elnevezték *Morgóskertnek* (TT.3:21). – *Morgó* – l.– A *morog* ige melléknévi alakjából származik. Az adatközlők által említett malom aligha lehet az elnevezés alapja, mert a név már a 18. század végén is megvolt.

Morotva (203) 1824/25: *Morotva* (T. 2), 1830k.: *Morotva* (T. 3), 1858: Végre a' megmentett területen levő egyetlen sík víz *a' morotva halászó* s hal mentő helyül közösré hagyatik.(VII-1.a.219.11),1980: *Morotva* (T. 7), 2002: Füred halastava feltehetően a Pap-tava, Fehér-tó, *Morotva* akkor még összefüggő vízrendszere lehetett (TT.5:23). – *Morotva* – vt. – Köznévi előzménye a m. *morotva* 'a folyónak mederváltozás következtében lefűződött része', holt meder (FNESZ).

Nagy-állás (204) 1845: *Nagy állás* (VII-1.a.221.17), 1980: *Nagy állás* (T. 7). – l., sz. – A *nagy* 'jelentékeny kiterjedésű, jókora terjedelmű' melléknév és az *állás* 'állatok delelő, pihenőhelye a legelőn'. jelentésű köznév összekapcsolódásával keletkezett. – Kócson található, Demeházához tartozott, a Kaparócsárda környékén.

Nagy-állás-fertő (205) 1845: *Nagy állás Fertő* (VII-1.a.221.17) – *Nagy-állás-fertőü* – A *Nagy-állás* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a *Nagy-állás* helynévvel azonos, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznév.

Nagy-Árkus-telke (206) 1842: *kiss és nagy vagy is felső és alsó Árkus Telke* (VII-1.a.218.8) – Az *Árkus-telek* nagyobb kiterjedésű része.

Nagy-Bencze-halom (207) 1845: *Nagy Bencze Halom* (VI-1.a.221.17), 1863: *a' Nagy-bencze halom közelében* (VII-1.a.219.11), 1980: *Nagy-Bence-halom* (T. 7) – A *Bencze-halom* terjedelmesebb része. Személynévi eredetű helynév.

Nagy-Bodzás (208) 1824/25: *Nagy Bodzás, Kis Bodzás* (T.6), 1830k.: *Nagy Bodzás, Kis Bodzás* (T.3). – A *Bodzás* nagyobb terjedelmű része.

Nagy-Bogárfő (209) 1845: *Nagy Bogárfő* (VII-1.a.221.17) – A *Bogárfő* nagyobb kiterjedésű része.

Nagy-Bazsó (210) 1846: *Nagy Bazsónak sok vize* (VII-1.a.218.9). – vt. – Két részt különítenek el, *Kis-Bazsó* és *Nagy-Bazsó* területet. Személynévi eredetű.

Nagy-Bazsó fenék (211) 1863: *Nagybazsó fenék* mellett (VII-1.a.219.11) – A *Nagy-Bazsó-halom* mélyebben fekvő területe. Az előtag azonos a *Nagy-Bazsó* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *fenék* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznévv.

Nagy-Bazsó-halom (212) 1845: *Nagy Bazsó halom* (VII-1.a.221.17) – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név.

Nagy-Daru (213) 1833: *A Nagy Daru ...kaszállóból* (VII-1.a.217.7) – ka., l., r. – Azonos a *Nagy-Daru-réttel*.

Nagy-Daru-rét (214) 1834: *Nagy Daru rét* (VII-1.a.217.7) – r. – A *Daru-rét* nagyobb kiterjedésű része.

Nagy-fenek (215) 1847: *Nagy fenek* (VII-1.a.218.9) – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A *nagy* 'jelentékeny kiterjedésű, jókora terjedelmű' melléknév és a *fenék* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznévv összekapcsolódásával keletkezett.

Nagy-Hagymás (216) 1845: *Nagy hagymás* (VII-1.a.221.17) – A *Hagymás-lapos* nagyobb terjedelmű része.

Nagy-Kenderáztató (217) 1784: *melly fertő a Nagy Kenderáztatóig* megyen.(VII-1.a.217.4). – *Nagy Kenderáztató*. – n. – A *Kenderáztató* nagyobb kiterjedésű része.

Nagy-Kosár-halom (218) 1793: *Nagy Kosár halom* (VII-1.a.217.4), 1845: *Nagy Kosár Halom* (VII-1.a.221.17) – A *Kosár-halom* nagyobb terjedelmű része.

Nagy-Meggyes (219) 1784: *Ezen mérésnek fele közepe a' Nagy Meggyesnek arányában* (VII-1.a. 217.4), 1845: *Nagy Meggyes* (VII-1.a.221.17) – A *Meggyes-halom* nagyobb kiterjedésű része.

Nagy-Meggyes-fertő (220) 1845: *Nagy Meggyes Fertő* (VII-1.a.221.17) – *Nagy Meggyes fertői* – A *Nagy-Meggyes* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag azonos a *Nagy-Meggyes* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi.

Nagy-Meggyes-lapos (221) 1846: és *a' nagy megyes laposson* (VII-1.a.218.9). – la. – A *Nagy-Meggyes* mélyebben fekvő része. Az előtag azonos a *Nagy-Meggyes* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'környezeténél kissé mélyebb fekvésű' jelentésű földrajzi köznévi.

Nagy-Mohi (222) 1846: Veres Klárától *a Nagy Muhi* szőlőbe tett szerzeményemet (VII-1.a.218.9), 1847: *nagy és kis muhi* Lipcsey harmad" (VII-1.a.218.10), 1965: Az Örvényi úttól délre a *Nagymuhi*, északra pedig a *Kismuhi* található (KIRÁLYFI 1965:8). – ke., szó – A *Mohi* nagyobb kiterjedésű része.

Nagy-Rühes-hát (223) 1846: Nagy Susánnától *a' nagy és kis rühös háton* levő kaszállóit (VII-1.a.218.9). – ka. – A *Rühes-hát* nagyobb kiterjedése.

Nagy-Szajla (224) 1834: *Nagy Szajla erdő* (VII-1.a.218.9) – e. – A *Szajla* nagyobb kiterjedésű része.

Nagy-Sziget-domb (225) 1845: *N. Sziget Domb* (VII-1.a.221.17). – d. – A *Sziget* nagyobb kiterjedésű része.

Német-hát (226) 1824/25: *Német hát* (T. 2). – sz. – Személynévi eredetű helynév. Ma is 14 Német nevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

Nyomás út (227) 1846: a nyomás utat körösztülvágó lapos (VII-1.a.218.9) – közl. – Az állatok által tört csapás. Itt mentek a legelőre.

Ökör-járás (228) 1819: *Ökör Csorda Járás* (T. 5), 1846: *Az ökör járásnak* Debreceni Út mellett terjedőrésze (VII-1.a.218.9) – *Ökör-járás* –l. – Ezen az úton hajtották a jószágokat. Az ökörcsorda által kitaposott út, illetve ökörlegelő.

Örvényi út (229) 1857: *Eörvényi út* (T. 2) – *Örvényi út* – közl. – *Tiszaörvény* felé vezető út.

Ózes-halom (230) 1824/25: *Ózes halom* (T. 6), 1834: *Ózes halom* (T. 12) – Az előtag bizonyára az ott sűrűbben megforduló őzekre utal. Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév.

Panni-dúló (231) *Panni-düllőü* – sz. – Személynévi eredet. Réten, a vasút túlsó oldalán található.

Pap földje (232) – sz. – A *pap* 'vallási szertartásokat végző egyházi személy' jelentésű köznévhöz a *föld* 'földtulajdon' jelentésű köznév birtokos jelzős szerkezetet alkotva kapcsolódott. A falu papjának a tulajdonában volt a Katalin-majjossal szemben.

Pap-lapos (233) 1859: *Paplapos* (T. 9), 1860: *Pap lapos* (T.10). – la. – Valószínűleg a *Pap-földjének* mélyebb fekvésű területe. Az előtag azonos a *Pap-földje* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'környezeténél kissé mélyebb fekvésű' jelentésű földrajzi köznév.

Pap-tava (234) 1824/25: *Pap tó* (T. 2), 1828: *Pap Tava* (VII.1.a.217.6), 1830k.: *Pap tó* (T. 3), 2002: Füred halastava feltehetően a *Pap-tava*, Fehér-tó, Morotva akkor még összefüggő vízrendszere lehetett (TT.5:23). – *Pap-tava* –t. – Bizonyára a *Pap-lapason* összegyűlt víz által alkotott tó.

Parajos (235) 1784: *a Parajos felől való fertőig...*” (VII-1.a.217.4) – A terület a nevét a nagy számban előforduló *paraj* 'paréj, gyom' jelentésű növénynevről kapta. A *paraj* növénynév –s képzős alakja.

Patkós (236) 1800: a Patkós csárdánál lévő pusztából (VII.-1.a.218.8), 1846: A Nánási István *Patkós nevű Kortsmája* (VII-1.a.218.9), 1910: *Patkós* (T.17) – A *Patkós-csárda* melletti pusztát jelöli.

Patkós-csárda (237) 1800: a Patkós csárdánál lévő pusztából (VII.-1.a.218.8), 1846: A Nánási István *Patkós nevű Kortsmája* (VII-1.a.218.9), 2006: A harmadik csárda a *Patkós*, mely az 1790-es években épült Sárközy Mihály birtokán (MOHÁCSI 2006:72). – *Patkós csárda*, *Patkós* – é. – Pihenőhelyként szolgált az arra járó embereknek, akik az állataikat is eltudták itt látni. Neve a *patkó* 'a patát – rászögezve- a kopástól védő, U alakú vas' jelentésű köznévről kapta. Utal arra, hogy a lovakat itt látták el, itatták meg, és bizonyára, ha szükséges volt meg is patkolták. A *Só-útvonal* mentén feküdt, mely Tiszafüredet és Debrecent összekötötte.

Patkós-kocsma (238) 1800: *a Patkós csárdánál lévő pusztából* (VII.-1.a.218.8), 1846: A Nánási István *Patkós nevű Kortsmája* (VII-1.a.218.9). – *Patkós kocsma*, *Patkós* – é. – Az előtag azonos a *Patkós-csárda* előtagjával, ehhez kapcsolódik a

kocsma 'kisebb, egyszerűbb italmérés, ahol rendszerint étel is kapható' jelentésű köznév.

Patkós-nyomás (239) 1846: *a Patkós nyomásban* van (VII-1.a.218.9) – sz. – Valószínűleg pusztára itt hajtották ki az állatokat, a *Patkós-csárda* közelsége miatt kaphatta nevét. Az előtag megegyezik a Patkós-csárda előtagjával, ehhez kapcsolódott a *nyomás* 'legelőre járó állatoktól tört csapás' jelentésű köznév.

Pénzásó Pista-halom (240) 1965: A halmok közül az *Ásotthalom*, vagy népiesen Pénzásó Pista-halom kelet felé a ring /földvár/ végső halma volt (KIRÁLYFI 1965:5). – Pénzásó Pistáról kapta nevét, aki kincs után kutatott ezen a területen. Egyéb elnevezése: *Ásott-halom*, *Pista-halom*.

Pere (241) 1777: *A kaszálló Rétek Berek, Pere*(VII-1.a.217.4), 1965: A tatárjáráskor Füredet a tatárok részben elpusztították, a lakosság nagyobb része elmenekült az akkori Tisza tulsó oldalára a *Perehátra* (KIRÁLYFI 1965:6), 2002: A Csapán-zug, valamint a *Pere* és a Szajla előtagú határrész – elnevezéseink még az államalapítás előtti időből származnak. Az utóbbi kettő kabar elnevezés lehet, különösen a *Pere*, mivel erről Kálmán Béla kifejezetten így nyilatkozik, a Recsk melletti Szajla nevű település pedig az Abák birtoka volt (TT.5:11). – *Perehát* – ka. – Magyar névadással jött létre, mivel puszta személynévi eredetű.

Pintér-fertő (242) 1845: *Pintért Fertő* (VII-1.a.221.17), 1857: *Pintér fertő* (T.1) – *Pintér-fertőü* – vt. – Személynévi eredetű. Ma is 5 Pintér nevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

Piroska-tanya (243) – é. – Személynévi eredetű. Kócsi tanya, amely arról nevezetes, hogy egy szovjet repülőgép itt zuhant le.

Pista-halom (244) –*Pista-halom* – Pénzásó Pista mindig itt ásott, róla nevezték el ezt a területet. A régi 33-as út melletti nagy halom és itt kereste a gyengeelméjű Pista bácsi a pénzt. Itt is lakott egy kunyhóban. Másik neve: *Ásott-halom*.

Poros-állás (245) 1845: *Poros állás* (VII-1.a.221.17), 1857: *Poros állás* (T. 1), 1980: *Poros-állás* (T. 7). – l.– Valószínűleg a talaj anyagáról kapta nevét. Az itt pihenő állatok felverték a homokos talajt és por keletkezett.

Proletárföldek (246) 1980: *Proletárföldek* (T. 7) – sz. – A *proletár* 'a társadalom alsó szintjén lévő nincstelen munkás' és *föld* 'megművelt vagy művelhető talaj' je-

lentésű többes számú köznév összetételéből keletkezett. Valószínűleg az 1920-as években a szegényeknek kiosztott föld megnevezésként keletkezett.

Rakottyás (247) 1844: *Rakottyás* és a Hajdu fenekek közt meg szakgatva fekvő háttas gyepék (VII-1.a.218.8), 1857: *Rakottyás* (T. 1). – *Rakottyás* – A mai *rekettye* növénynév mély hangrendű alakváltozatának -s képzős alakja (TÓTH v. 2001). A *Rakottyás* hn. a m. N. *rakottya* 'kecskefűz' fn. -s képzős alakja. (FNESz) – A *rekettyefűz* 'vizenyős helyen gyakori, lándzsás vagy visszásan tojásdad levelű, hosszú barkájú cserje' jelentésű növénynévről kapta a terület a nevét. Valószínűleg ezen a helyen ilyen növény termelt nagy számban.

Rakottyás-fenék (248) 1833: *Rakottyás Fenék* VII-1.a.218.8). – A *Rakottyás* mélyebben fekvő területe. Az előtag megegyezik a *Rakottyás* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *fenék* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznév

Rét (249) 1824/25: *Rét földek* nyomása T. 6), 1830k.: *Alsó Rét* (T. 4), 1968: *Urasági Rétek* (T. 14), 1980: *Rét* (T.7), 1989: Mikor kiöntött a Tisza, a *Rét* Tisza alatt állott (TT.3: 7), 1989: Az egész *Rét* legelő volt, ehhez az uraknak semmi közük volt (TT.3:17), 2002: a *Rét* területeit disznólegelőnek nevezték (TT.5:35). – *Rét* – r., l. – A *rét* 'széna termesztésére használt, fűvel vagy más takarmányozásra alkalmas növényvel benőtt terület; kaszáló, legelő, mező' jelentésű földrajzi köznévből származik.

Rókás (250) 1958: *Rókás* (T.18), 2002: Nyugatra *Rókásnak* nevezett kissé magasabban fekvő részek, az ártéri szigethez tartozó és az azokhoz csatlakozó homokbuckák területek el (TT.5:9). – *Rókás* – A *Rókás-halom* rövidített alakja.

Rókás-fertő (251) 1846: *Rókás fertő* és vájog gödör (VII-1. a. 221. 19) – *Rókás-fertő* – A *Rókás-halom* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag azonos a *Rókás-halom* előtagjával, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznév.

Rókás-halom (252) 1958: *Rókás halom* (T. 18), 1977: *Rókás halom* (T. 20) – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév.

Rókás-hát (253) 1841: *Rókás Hát* (VII-1.a.218.8). – l. – Bizonyára a *Rókás-halom* magasabb része. Az előtag valószínűleg a *Rókás-halom* előtagjával azonos, ugyanúgy, mint a *Rókás-fertő* esetében.

Rókás-kert (254) 1846: *Rókás Kertbeli* (VII-1.a.218.9). – ke. – Az előtag azonos a *Rókás-halom* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *kert* 'lakott területen kívül levő gyümölcsös' jelentésű köznévi. Tiszafüredet kertövezet vette körül, egyik ilyen kert a *Rókás-kert* volt. Azonos a *Rókás-Szőlős-kerttel*.

Rókás-lapos (255) *Rókás-lapos* – la. – Az Igari út jobb oldalán, a csatorna túloldalán. Gyümölcsöket termesztettek. – A *Rókás-halom* melletti laposabb területet jelölhette. Az előtag azonos a *Rókás-halom* előtagjával, ugyanúgy, mint a *Rókás-hát*, *Rókás-fertő* esetében, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'környezeténél kissé mélyebb fekvésű' jelentésű földrajzi köznévi.

Rókás-Szőlős-kert (256) 1846: *Rókás Szőlős Kert* (VII-1. a. 218.9), 1965: *A Rókásszőlő* az Igari út nyugati és a Szöllősi út keleti oldalán fekszik (KIRÁLYFI 1965:8), 2006: az elnyomorodó réteg a *Rókásszőlő* kunyhóiban laktak (MOHÁCSI 2006:68). – szö., ke. – Az előtag megegyezik a *Rókás-kert* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *szőlőkert* 'szőlővel beültetett és bekerített, gyakran több kisebb kertből kialakított terület. A tiszafüredi kertövezet része.

Rozsos (257) 1824/25: *Rozsos* (T. 6), 1830k.: *Rozsos* (T. 4). – A *Rozsos-halom* rövidített alakja.

Rozsos-halom (258) 1834: *Rozsos halom* (T. 12). – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Valószínűleg az itt termesztett *rozsa* 'a búzánál igénytelenebb kalászos gabonanövény' növénynév és a *halom* 'kisebb, enyhe hajlatú domb' jelentésű földrajzi köznévi összekapcsolódásával keletkezett. – Rozstermesztés folyt ezen a területen.

Rühes-fenek (259) 1824/25: *Rühes Fenek* (T. 2), 1830k.: *Rühes fenek* (T. 3), 1846: *Pap tava, Rühes fenek* (VII.1. a.218.9) – *Rühes-fenek* – vt. – Különféle gyomnövények illetve gyógyszernövények megnevezése (TESz). Feltehetőleg olyan növények teremtek itt, melyeket a *rüh* ellen használtak. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév.

Rühes-hát (260) 1824/25: *Rühes hát* (T. 2), 1846: *a' Rühes hát* (VII-1.a.218.9). – *Rühes-hát* – ka. – Az előtag azonos a *Rühes-fenek* előtagjával, ehhez kapcsolódik a

hát 'a földnek vagy valamely részének domborodó felszíne' jelentésű földrajzi köznévi.

Sarkad (261) 1784: A mérést az Iványi határ felől *a Sarkad* mellett lévő hármashalomtól (VII-1.a.217.4) – A m. *sarok* < R. *surku* 'kiszögellés' -*d* képzős származéka, s valamely vízfolyásnak, mocsárnak a kiszögellésével kapcsolatos (FNESz). A *sarok* < R. *surku* 'kiszögellés, szögleténél lévő' jelentésű földrajzi köznévi -*d* helynévképzős alakja, tehát morfológiai szerkesztéssel jött létre. A név eredetét nem ismerem.

Sárvágy (262) 1846: *Sárvágy*nak sík vize (VII-1.a.218.9). – *Sárvágy* – vt. – Réten található.

Sáros (263) 1846: a' Köleses, *Sáros*, Kengyel, Pap tava (VII-1.a.218.9) – A *sáros* 'felázott, pocsolyás' melléknévből származik, amely jelöli a terület tulajdonságát. A *sár* 'mocsaras, vizenyős terület, víztől hígga vált föld' (TESz) jelentésű főnévhez kapcsoló -*s* helynévképzővel jött létre morfológiai szerkesztéssel. Az elnevezés a talaj minőségére utalhatott (RÁCZ A. 2007:240).

Sáros-hát (264) 1824/25: *Sáros hát* (T.2), 1830k.: *Sáros tó hát* (T.3), 1846: *Sáros hát* (VII-1.a.218.9). – *Sáros hát* – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A *sáros* 'felázott, pocsolyás' melléknév és a *hát* 'földnek vagy valamely részének domborodó felszíne' jelentésű földrajzi köznévi összekapcsolódásával keletkezett.

Sáros-tó (265) 1824/25: *Sáros tó* (T. 2), 1830k.: *Sáros tó* (T. 3). – *Sáros tó* – t.

Sásas-fenek (266) 1832: *Sásas fenek* (VII-1.a.217.7) – Az itt lévő sás vizinövényről kapta nevét. – A *Sásas-lapos* mélyebben fekvő területe. Az előtag megegyezik a *Sásas-lapos* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *fenek* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznévi.

Sásas-lapos (267) 1832: *Sásas lapos* (VII-1.a.217.7) – la. – Sík terület, a nevét valószínűleg az itt élő *sás* 'mocsaras helyen tenyésző, magas szárú, hosszú levelű növény' jelentésű növénynevről kapta.

Sas-laponyag (268) 1784: „Ezen mérésnek fele közepe *a Sas laponyag* alatt (VII-1.a.217.4) – vt. – Az előtag a *sas* madárnév, amely arra utalhatott, hogy a hely a sasok kedvelt helye lehetett. Az előtaghoz a *laponyag* 'a környező alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakban szétterülő,

enyhén lejtős oldalú, természetes vagy mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' jelentésű földrajzi köznévről kapcsolódott.

Schleiminger-tanya (269) – *Slájminger-tanya* – é. – *Schleiminger László* orvos tulajdona, akinek az adományából a templom kerek hajórésze megépült. A Réten volt a tanya, ahol még iskolát is alapított, és a tanyasi gyerekek ide jártak. A Patkós-csárda jobb oldalán feküdt a Schleiminger-tanya.

Sebes-ér (270) 1824/25: *Sebes Ér* (T.2). – *Sebes-ér* – vt. –. Esős időszakban sebesen folyt le a víz, innen ered a név. A *sebes* 'gyors' jelentésű melléknév és az *ér* 'széles medrű időszakos patak, amelyet az árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vizenyős, mocsaras terület' jelentésű földrajzi köznévről. – A *Fehér-tóból* kiágazó vízfolyás.

Serke-vár (271) 1847: ha bár a *Serkevár* valamely szegletében kiadni méltóztason. (VII-1.a.218.10). – A névadás indítékát nem ismerem.

Sós-fenek (272) 1833: *Sós fenek* (VII.-1.a.218.8). – *Sóus-fenek* – l. – Valószínűleg az itt található vizenyős terület a kiszáradásakor kicsapódó sziklás alapján kapta a nevét. A *Sós-fertő* mélyebben fekvő része. Az előtag megegyezik a *Sós-fertő* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *fenek* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznévről.

Sós-fenek-farka (273) 1833: *Sós fenek farka* (VII.-1.a.218.8) – l. – A *Sós-fenek* elkeskenyedő részét jelölhette. A helynévhez a *farok* 'valaminek elkeskenyedő nyúlvány' jelentésű földrajzi köznévről birtokos jelzős szerkezetet alkotva kapcsolódott.

Sós-fertő (274) 1845: *Sós Fertő* (VII-1.a.221.17) – *Sóus-fertőü* – Mocsaras hely, mely szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett.

Sós-laponyag (275) 1845: *Sós Laponyag* (VII-1.a.221.17) – *Sóus-laponyag* – vt. – A *Sós-fertő* magasabb része lehetett. Az előtag megegyezik a *Sós-fertő* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *laponyag* 'a környező alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes vagy mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' jelentésű földrajzi köznévről.

Só út (276) 1824: *Só úttal megütközök* (VII-1.a.217.4). – *Sóu út* – közl. A *Meggyes-csárda* előtti út volt. Itt szállították a máramarosi sót az Alföld településeire.

Sulymos (277) 1846: *Sulymos vízállás* (VII-1.a.218.9). – *Sujmos* – vt. – Elsődlegesen olyan vízállásra vonatkozott, amelynek felszínén *sulyom-* nak hívott, ehető termésű növény termett (FNESz).

Sulymos-fenek (278) 1858: *sulymos fenek* (VII.-1. a.219.11) – *Sujmos-fenek* –sz. – A *Sulymos-hát* mélyebben fekvő része. Az előtag megegyezik a helynévvel, ehhez kapcsolódik a *fenék* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznév.

Sulymos-hát (279) 1831k.: *Sulymos hát* (T. 4). – Az előtag azonos a *Sulymos-laposa* előtagjával, ugyanúgy, mint a *Sulymos-fertő* esetében.

Sulymos-laposa (280) 1830k.: *Sulymos Lapossa* (T. 3), 1831k.: *Sulymos Lapossa* (T. 4), 1834: *Sulymos lapossa* (T. 12). – A *Sulymos* kisé mélyebb fekvésű része. Az előtag azonos a *Sulymos* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'környezeténél mélyebben fekvő terület' jelentésű birtokos jelzős alakja.

Szajla (281) 1824/25: *Szajla* (T.2), 1846: A *Szajla* és a Televény alatti hátságok (VII-1.a.218.9), 1863: *Szajla* (VII-1.a.219.11), 2002: A Csapán-zug, valamint a Pere és a *Szajla* előtagú határrész – elnevezéseink még az államalapítás előtti időből származnak. Az utóbbi kettő kabar elnevezés lehet, különösen a Pere, mivel erről Kálmán Béla kifejezetten így nyilatkozik, a Recsk melletti Szajla nevű település pedig az Abák birtoka volt (TT.5:11). – *Szajla* – sz., e. – Árterület, melyet gyakran elöntött a Tisza. Kukoricát termesztettek itt. A hasonló alakú településnevek KISS LAJOS bizonytalan eredetűeknek mondja (FNESz).

Szeg-határ (282) 1845: *Szeg Határ* (VII-1.a.221.17) – A *szeg* 'sarok, szeglet, zug' jelentésű köznév és a *határ* 'helységhez tartozó (megművelt föld)terület' jelentésű földrajzi köznév összekapcsolódásával keletkezett.

Szék-ér (283) 1848: A Város körül a 'Szék-értől' kezdve a 'mennyre' a 'Városi belső telkek a Morgóig' terjednek (VII.-1.a.218.10), 1857: *Szék-ér* (T.1) – *Szék-ér* – vt. – 'időszakos vízállás, esőtlen nyarakon kiszáradó tó' (FNESz). – Valószínűleg a *szik* 'szikes talaj' jelentésű köznév és az *ér* 'széles medrű időszakos patak, amelyet az árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vizenyős, mocsaras terület' jelentésű földrajzi köznév összekapcsolódásával keletkezett. A *Székes-lapos* melletti kis vízfolyás.

Székes-lapos (284) 1846: *székes laposig* (VII-1.a.218.9) – la. – A m. N. *szék* ~ *szik* 'időszakos vízállás, esőtlen nyarakon kiszáradó tó' fn. -s képzős alakjából keletkezett. (FNESz)

Szeles-halmi-hosszú-hát (285) 1846: *a szeles halmi hosszú hát* (VII-1.a.218.9).

– Valószínűleg a *Szeles-hát* hosszan elnyúló része.

Szeles-hát (286) 1800: *Szeles Hát* (VII-1.a.218.8), 1820: *Szeles Háti Rét földek* (VII-1.a.217.6), 1910: *Szeleshát* (T.17), 1965: *Szeleshát* a Patkóstól Tiszaörs felé (KIRÁLYFI 1965:12). – *Szeleshát* – l. – Bizonyára a *szeles* 'olyan <hely, táj>, ahol gyakran fúj a szél, illetve erős a széljárás vagy a huzat' jelentésű melléknév és a *hát* 'a földnek vagy valamely részének domborodó felszíne' jelentésű földrajzi köznévi. – Tagon keresztül vezetett egy ösvény a Szeles-hátra, ahol egy tanya is volt, tulajdonosa Czakó Flórián. A család tulajdona volt a Czakó-malom, amiben búzát őröltek, emellett működött az olajütő.

Szeles-hát-fertő (287) 1832: *Szeles hát fertő* (VII-1.a.217.7) – *Szeles-hát-fertőü* – A *Szeles-hát* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag azonos a *Szeles-háthely* névvel, ehhez járult a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi.

Szeles-hát-laposa (288) 1784: A mérést az Igari határnál a *Szeles hát Lapossán* el kezdvén (VII-1.a.217.4) – la. – A *Szeles-hát* mélyebben fekvő része. Az előtag azonos a *Szeles-hát* előtagjával, ugyanúgy, mint a *Szeles-fertő* esetében, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'környezeténél mélyebben fekvő terület' jelentésű birtokos jelzős alakja.

Széles-rét (289) 1844: *Széles rét* nevű fertő van benne (VII-1.a.218.8), 1857: *Szeles rét* (T. 1). – *Széles-rét* – r. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. A név a terület kiterjedésére utalhat.

Széles-rét-oldal (290) 1842: *A' széles rét oldal* (VII-1.a.218.8). – r. – A *Széles-rét* része.

Sziget (291) 1846: *Sziget és környéke* (VII-1.a.217.6), 1858: *Szigetet* (VII-1.a.219.11). – *Sziget* – A *sziget* 'nyílt vízzel körülvevett földterület' földrajzi köznévből

keletkezett, s elsődlegesen valószínűleg a kiáradt víztől. – A mai Tüzép után, gémeskút található rajta.

Sziget-hát (292) 1858: *Szigethát* (VII-1.a.219.11) – A *Sziget* magasabb része. Az előtag azonos a Sziget helynévvel, ehhez kapcsolódik a *hát* 'a földnek vagy valamely részének domborodó felszíne' jelentésű földrajzi köznévv.

Szik-laponyag (293) 1845: *Szik Laponyag* (VII-1.a.221.17). – la. – A *szik* 'szikló' jelentésű köznévből a *laponyag* 'a környező alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes vagy mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' jelentésű földrajzi köznévv. Az előtag utal az itt lévő szikes talajra illetve a sziklóra.

Szil-hát (294) 1746: *Szil hát* (VII-1.a.219.11), 1815: *Szilháton* (VII-1.a.219.11), 1965: A fürediek Szilháton ideiglenesen templomot építettek égetett téglából (KIRÁLYFI 1965:6), 1965: *Szilhát* a református templomtól északkeletre, a vasútvonal mentén van (KIRÁLYFI 1965:12), 2002: szilfából álló erdő, melyre a *Szil-hát* földrajzi név utal (TT.5:9). – *Szilhát* – r. – A *szil* erdőben, vízparton más fakkal vegyesen élő, kemény anyagú, szárnyas termésű fa (TESz). Ezen a területen ilyen fák találhatóak.

Szőlőlejáró dűlő (295) 1958: *Szőlőlejáró dűlő* (T. 18) – Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett helynévv.

Szőlőre járó dűlő (296) 1980: *Szőlőre járó dűlő* (T. 7). – *Szőlőrejáró- dűllőü* – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett helynévv. Ezen a területen jártak az emberek a szőlőskertbe.

Szőlő-zug (297) 1848: a Tisza zugnak *Szöllő zugi* része most is cserép és téglavetőre van szánva. (VII-1.a.219.11) – A *Tisza-zug* azon része, ahol valaha szőlőtermesztés folyt.

Tag (298) 1958: *Tagföld* (T.18), 1958: *Tagföld* (T. 23), 1965: A tag szó „birtokot” jelent (KIRÁLYFI 1965:13). – sz. – A *tag* 'tagosított földterület(nek nagyobb darabja)' jelentésű köznévből származik. – Az első világháború után kiosztották és tagosították a Debrecen felé vezető út melletti földeket.

Tám (299) 1828: *Tám*, Etsen, Szajla, Televény alatt való kaszálók. (VII-1.a.217.6). – *Tám*– ka. – A Tisza gát környékén található, Ecseny körül. – Valószínűleg az egykori

Tam településre utal, amely NÉMETH PÉTER szerint '1221-ben tűnik fel, az idevaló Báka nevében, akit a tolnai Ela lopással vádol. Ugyanakkor két tami ember, Furcug és Vilma szintén lopással vádolja Pált, Nánásról. Tiszafüredtől ÉK-re kereshető, annak határában (NÉMETH 1997:187). A település esetleg kapcsolatba hozható az Árpád-kori 1138/1392 *Tania* helynévvel (ÁSz. 739).

Tám-erdő-lapos (300) 1846: *Tám erdő laposok* (VII-1.a.218.9). – la. – A *Tám-erdő* melletti laposabb területet jelölhette. Az előtag azonos a *Tám* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *lapos*' környezeténél mélyebben fekvő terület' jelentésű földrajzi köznév.

Tám-farka (301) 1859: *Tám farka* (VII-1.a.219.11) – A *Tám* kaszáló elkeskenyedő részét jelölhette. Az előtag azonos a *Tám* helynévvel, ehhez a *farok*' valaminek elkeskenyedő nyúlvány' jelentésű földrajzi köznév birtokos jelzős szerkezetet alkotva kapcsolódott.

Tám-fenek (302) 1858: *Tám fenek* (VII-1.a.219.11) – A *Tám* mélyebben fekvő területe. Az előtag azonos a *Tám* helynév előtagjával, ehhez kapcsolódik a *fenék*' (vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznév.

Tám-fok (303) 1824/25: *Tám fok* (T. 2), 1830k.: *Tám fok* (T/3), 1831k.: *Tám fok* (T.4) – á. – A *Tám* területén lévő vízfolyás. A helynévhez a *fok*' keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, amelyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű földrajzi köznév kapcsolódott.

Tám víz (304) 1824/25: *Tám víz* (T.2). – A *Tám-fokkal* lehet azonos.

Tárház (305) é. – Tisza-parton nagy raktárépület. Gabonákat adtak-vettek, és gyümölcsös volt a közelében.

Tarhos (306) – *Tarhos* – vt. – A hasonló nevű *Tarhos* település nevét a 16-17. századi családnévből magyarázza KISS LAJOS (FNESz).

Telek-halom (307) 1845: *Telek halom* (VII-1.a.221.17)

Televény (308) 1824/25: *Televény* (T. 2), 1828: *Tám, Etsen, Szajla, Televény* alatt való kaszálók. (VII-1.a.217.6), 1830k.: *Televény* (T.3). – *Televény* – ka. – A *telev televény*' szívós, kövér föld' jelentésű szóból alakult (TESz.) jelentéshasadással.

Tisza (309) 1830k.: *Tisza* (T. 3), 1831k.: *Tisza* (T. 4), 1856: *Tisza* (T.13), 1857: *Tisza* (T. 11), 1859: *Tisza* (T.9). – *Tisza* – A Duna bal oldali mellékfolyója a Kárpát-medencében. Ősi i.e. folyónév, mely talán 'iszapos, sáros értelmű'. A magyarban szláv közvetítéssel került (FNESz).

Tiszafüredi-főcsatorna (310) 1980: *Tiszafüredi-főcsatorna* (T. 7) – Tiszafüred területén lévő főcsatorna, melyekből kisebbek ágaznak ki.

Tisza-kert (311) 1832: *Tisza kert szántó* (VII-1.a.219.11). – *Tizsakert* – ke., sz. – A területet gyümölcsösök művelésére használták, a Tisza közelsége miatt kapta nevét.

Tiszamentett tér (312) 1958: *Tiszamentett tér* (T. 18). – Az árvízről megóvott területet jelöli.

Tisza-rét (313) 1841: *Tisza rétjein* (VII-1.a.218.8) – r. – A rét ’széna termesztésére használt, fűvel vagy más takarmányozásra alkalmas növényvel benőtt terület; kaszáló, legelő, mező’ jelentésű köznévből származik. Az előtag a *Tisza folyó* közelségére utal.

Tisza-zug (314) 1819: *Tisza Zug* (T. 5), 1846: Országos Barom Vásárhely a *Tisza zugba* a Tiszától jövő ország úton (VII-1. a.218.9), 2006: Az évente négy alkalommal (jan.4., ápr. 15., aug. 4., okt. 3.) megrendezett vásárok helyszíne a *Tiszazug* területén volt, a rév és az országút közelében (MOHÁCSI 2006:47), 2006: A tégláégető a *Tisza-zug* északi részén működött (MOHÁCSI 2006:71). – sz. – Az előtag azonos a *Tisza-rét* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *zug* ’valaminek a belső sarka, szöglete’ jelentésű köznévi.

Toklyó-hát (315) 1824/25: *Toklyó hát* (T. 2) – l. – Az előtag a *toklyó* ’1-2 éves juh’ köznévből származik, ehhez kapcsolódik a *hát* ’a földnek vagy valamely részének domborodó felszíne’ jelentésű földrajzi köznévi. – Itt legeltették a juhokat.

Tó-hát (316) 1832: *Tóhát* (VII-1.a.219.11), 1965: A *Tóhát* körös körül mocsár, melyet valamikor szil és tölgyerdő borított. Helytelenül *Tóhát*nak is nevezik a kivágott fák megmaradt töveiről (KIRÁLYFI 1965:13). – *Proletárokköföldje, Tóhát* – sz. – Csöke Kálmánnak és Szarvas Gyula bácsinak volt itt két hold földje.

Tóth Mihály-laponyag (317) 1845: *Tóth Mihály Laponyag* (VII-1.a.221.17) – vt. – A tulajdos, *Tóth Mihály* után lett a terület elnevezve.

Tökerépa-hát (318) 1846: *Tökerépa hát* (VII-1.a.218.9), 1859: *Tökerépa hát* (T. 9), 1859: *Tökerépahát* vadas kert felőlli széle (VII-1.a.221.29). – sz.

Tökös-ér (319) 1824/25: *Tökös Ér* (T. 8) – *Tökös-ér* – vt. – Tököt termő terület volt itt.

Tölgy-ér (320) 1824/25: *Tölgy Ér* (T. 8), 1834: *Tölgy Ér* (T. 12), 1846: *Tölgy ere* (VII-1.a.218.9) – A *tölgy* ’erős, magas törzsű, karéjos levelű, barkavirágzatú, makk-

termésű erdei fa' jelentésű növénynév és az *ér* 'széles medrű időszakai patak, amelyet az árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vizenyős, mocsaras terület' jelentésű földrajzi köznévi kapcsolat. Valószínűleg az itt előforduló tölgyfákról kapta a nevet. A *Tölgy-hát* mellett folyó *ér*.

Tölgy-hát (321) 1824/25: *Tölgy hát* (T. 8), 1830k.: *Tölgy hát* (T. 3), 1846: *Tölgy hát* 1ső osztály (VII-1.a.218.9). – *Tölgyhát* – Az itt előforduló tölgyesekről. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott név.

Tövishes (322) 1910: *Tövishes* (T. 17), 1965: *Tövishes*, amint neve is mutatja, tövishes legelőbirtok. (KIRÁLYFI 1965:12), 1980: *Tövishes* (T. 7), 1989: *Tövishes*, Kollát kincstári föld volt (TT.3:17). – *Tövishes* – l., sz. – Az itt termő szúrós növényekről kapta a nevét.

Tövishes-lapos (323) 1846: *tövishes lapos* (VII-1.a.218.9). – la. – A *Tövishes* melletti laposabb terület. Az előtag megegyezik a *Tövishes* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'környezeténél mélyebben fekvő terület' jelentésű földrajzi köznévi.

Tövishes-lapos-fertő (324) 1846: *Tövishes lapos fertő* (VII-1.a.218.9). – *Tövishes-fertőü*. – A *Tövishes-lapos* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a *Tövishes-lapos* helynévvel azonos, ehhez kapcsolódik a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi.

Tövishes-tanya (325) é. – Lipcsey család tulajdona volt. – A *Tövishes* legelőn lévő tanya.

Túzok-part (326) 1958: *Túzokpart* (T. 18), 1980: *Túzokpart* (T. 7). – *Túzokpart* – d. – A nagy számban előforduló mezőkön élő tűzokról. A *túzok* 'mezőkön élő, a pulykánál nagyobb, zömök testű, nehéz röptű, sárgásbarna tollazatú madár' köznévi és a *part* 'domb, töltés lejtős oldala' jelentésű köznévi összekapcsolódásával keletkezett.

Ugar (327) 1989: A gazdák földje a mai *Ugar* volt (TT.3:17). – sz. – Igari úton túl egészen a Gyepig. A II. világháború után kiosztották földeknek. Az *Ugar* végén volt a református pap földje. A határ egykor műveletlenül hagyott részét jelölhette.

Új-erdő (328) 1830k.: *Újj-Erdő* (T. 3), 1831k.: *Uj Erdő* (T. 4), 1846: *új erdő* (VII-1.a.218.9) – *Új-erdőü* – e.

Urasági rétek a Vasúton alul (329) 1958: *Urasági rétek a Vasúton alul* (T. 18) – Földbirtokosok, földesurak legelőik, kaszálóik a vasúti töltésnek a város felé eső részén. Bizonyára csak írásbeli név volt.

Urasági rétek a Vasúton felül (330) 1958: *Urasági rétek a Vasúton felül* (T. 18) – A földbirtokosok, földesurak legelőik, birtokaik a vasúti töltésen túl. Bizonyára csak írásbeli rész volt.

Úrbéri-hátas-legelő (331) 1834: *Urbéri háttas legelő* (VII-1.a.218.10) – l. – Valószínűleg a jobbágyok által művelt terület volt.

Úrbéri-lapos (332) 1847: *Az Urbéri lapos* (VII-1.a.218.10) – la. – Az *Úrbéri-hátas-legelő* melletti laposabb terület lehetett. Az előtag azonos az *Úrbéri-hátas-legelő* előtagjával, ehhez kapcsolódik a *lapos* környezeténél mélyebben fekvő terület jelentésű földrajzi köznévi.

Vadas-fenek (333) 1846: *Vadas fenek* (VII-1.a.218.9) – Valószínűleg a *Vadas-fertő* mélyebben fekvő területe. Az előtag megegyezik a *Vadas-fertő* előtagjával, ehhez járul a *fenek* '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje' jelentésű földrajzi köznévi.

Vadas-fertő (334) 1819: *Vadas Fertő* (T. 5), 1830k.: *Vadas Fertő* (T. 3), 1834: *Vadas fertő* (T. 12), 1856: *Vadas Fertő* (T.13), 1857: *Vadas fertő* (T. 11), 1859: *Vadas fertő* (T. 9), 1860: *Vadas fertő* (T. 10), 2002: a *Vadas-fertő*, egy ér által a Körösfoktól táplálva, közepén mélyen benyúlt, kettéosztva a déli határrészeket (TT.5:9). – *Vadas-fertőü* – A *Vadas-halom* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag a *Vadas-halom* előtagjával azonos, ehhez kapcsolódik a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévi.

Vadas-halom (335) 1784: Ezen mérésnek fele közepe a' *Vadas halmon* kívül a szöllősi út mellett hányott hancsikkal jegyeztetett (VII-1.a.217.4), 1819: *Vadas halom* (T. 5), 1824/25: *Vadas* (T. 6), 1834: *Vadas halom* (T. 12), 1857: *Vadas halom* (T. 11), 1859: *Vadas halom* (T. 18), 1860: *Vadas halom* (T. 10), 1980: *Vadas halom* (T. 7). – *Vadas* – sz. – Szintagmatikus szerkesztéssel alkotott helynév. Az előtag arra utalhat, hogy a vadak sűrűn felkeresték ezt a helyet.

Vadas-halmi-dűlő (336) 1846: *Vadas halmi dűlő* (VII-1.a.218.9), 1846: *A Vdashalmi dűlő* végében (VII-1.a.218.9). – A *Vadas-halom* része. Az előtag azonos

a Vadas-halom előtagjával, ehhez a *dűlő* 'a határnak két út vagy mezsgye közötti, külön névvel megjelölt része' jelentésű földrajzi köznév kapcsolódik.

Vadas-kút (337) 1859: *vadas kút* fellöli része (VII-1.a.221.29), 1859: *Vadas kút* (T. 9). – *Vadas-kút* – ku. – A *Vadas-halmon* vagy mellette lévő kút.

Vadas-kút-lapos (338) 1859: *A vadas kút lapossa* (VII-1.a.221.29). – A *Vadas-kút* környékének laposabb része. Az előtag azonos a Vadas-kút helynévvel. A helynévhez a *lapos* 'környezeténél mélyebben fekvő terület' jelentésű földrajzi köznév birtokos jelzős szerkezetet alkotva kapcsolódott.

Varga-halom (339) 1784: Ezen mérésnek fele közepe a' *Varga halom* (VII-1.a.217.4), 1845: *Varga Halom* (VII-1.a.221.17). – *Varga-halom* – Személynévi eredetű. Ma is 42 Varga nevű szerepel település telefon-előfizetői között.

Varjas (340) A m.*varjú* madárnév -s képzős származéka. - Az út mentén jegyenesor van, melyeken varjak tanyáztak, innen a terület neve.

Város alja (341) 1859: *Város allya* (VII-1.a.221.29) – *Város ajja* – fr. – Tiszafüred alsó részét jelöli. A *város* 'mint közigazgatási egység' jelentésű köznévhez az *alj* 'valaminek (leg)alsó része' jelentésű köznév birtokos szerkezetet alkotva kapcsolódott.

Város földje (342) 1859: *A város földje* (VII-1.a.221.29). – sz. – Tiszafüred tulajdonában lévő művelésre alkalmas területet jelenti.

Város kertje (343) 1856: *Város kertje* (VII-1.a.219.11), 2006: maga a mezőváros is két beltelket használt, a később felsorolandó középületek mellett a város „ólas kertje” az úgynevezett „*Városkert*” volt, ahol a mezőváros tenyészmарha állományát tartották (MOHÁCSI 2006:67). – ke., szó. – Tiszafüred tulajdonában lévő kertet, gyümölcsöst jelöli.

Vén-ér (344) 1831k.: *Vén ér* (T. 4). – *Vín-ér* – vt.

Vesszőtelep (345) – Gát túlsó oldalán, amely a Kékessy család tulajdona volt.

Villongó (346) 1785: *A Villongó nevű Rétek* (VII-1.a.217.4), 1910: *Villongó* (T.17), 1957: *Villongó* (T. 18), 1965: Füred határának legkeletibb része (KIRÁLYFI 1965:12). – *Villangóu* – r. l. – A m. R. *villongó* 'villongást, pereskedést kiváltó, vitás tulajdonságú <terület>', amelyből többfelé is keletkezett helynév (FNESz). – Czinege László tulajdona volt, kiscgazdaság tanyákkal.

Villongó-fertő (347) 1832: *Villongó fertő* (VII-1.a.217.7). – *Villangóu-fertőü* – A *Villongó* melletti lapos, vizenyős terület. Az előtag megegyezik a *Villongó* helynévvel, ehhez kapcsolódik a *fertő* 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés' jelentésű földrajzi köznévv.

Vízjárta-rész (348) 1983: *Vízjárta rész* (T. 19) – Ezt a területet gyakran előntötte valószínűleg a Tisza.

Zám (349) 1833: *A Zám nevű...kaszálló* (VII-1.a.217.7). *Zám* – ka. – Az egykori *Zám* településre utal. NÉMETH PÉTER *Zám(monostora)* néven említi a települést, amely 1220-ban tűnik fel, amikor a kolozsi várnépek és az itteni nemzetségi monostor apátja az ohati apáttal együtt eszlári, gyománi és Bihar m-ből vitányi emberekkel lopással vádol. A Káta nb-iek birtoka, kik közül az itt lakó Benedek 1271-ben az egri egyház ügyében tanúskodik. 1297-ben a nemzetségtag Gug, Egyed és Pál 100 M-ért a birtokot Debreceni Dózsa mesternek eladják. 1311-ben (a Káta nb-i) Fogácsai (Nógrád m.) Gergely fiúörökös híján birtokait, köztük Zámot is leányaira hagyományozta, s ezt I. Károly király jóváhagyta. 1326-ban az egri káptalanhoz tartozott az idevaló István fia János skolasztikus. 1340-ben a Kátai nb-i János nógrádi főesperes, testvére Lőrinc és rokonaik, Gug és Tamás megegyeznek, hogy ősüktől, Istvántól rájuk maradt, s most idegen kézen lévő Zámmonostorát visszaszerzik, akkor három részre osztják. Az Ohattal határosnak mondott település felét a Szent Kereszt tiszteletére szentelt nemzetségi monostorral együtt a Káta nb-iek 1343-ban visszavásárolják, azonban a határ D-i része a Debreceni cs. kezén marad. Hortobágy határában, az Árkus folyó Ny-i partján állott (NÉMETH 1997:205-206). Puszta személynévből keletkezett magyar névadással (FNESz).

Zsombori-ráta (350) 1824: a *Zsombory részen...*(VII-1.a.217.4), 1958: *Zsombori rész* (T.18). – ka. – Személynévi eredetű. A *Zsombori* családnév és a *ráta* 'valakire jutó rész, hányad' jelentésű köznévv összekapcsolódásával keletkezett. Ma is egy Zsombori van a település teleponelőfizetői között.

Zöldes-halom (351) 1965: Evvel szemben a debreceni út jobboldalán, a *Zöldeshalom* fekszik, melyet akasztó halomnak is neveznek. Ezen a halmon akasztot-

ták fel Becskerekit, Palatinczkit, Majorost és Zöld Marci betyárosokat...” (KIRÁLY-FI1965:5), 1980: *Zöldeshalom* (T. 7). – Más néven: Akasztó-halom

Zsíros-rét (352) 1830k.: *Zsiros Rét* (T. 3), 1831k.: *Zsíros Rét* (T. 4), 1846: *Zsiros rét* (VII-1.a.218.9). – r., l. – Ma is 1 Zsíros nevű szerepel a település telefon-előfizetői között.

5. A helynevek nyelvi elemzése

A helynevek nyelvi elemzésénél a HOFFMANN ISTVÁN (1993) által javasolt kategóriákat használom. Az összegyűjtött névanyagot helynévfajták szerint vizsgálom. Minden kategóriában megvizsgáltam az alaptagokat és az ezekhez kapcsolódó bővítményi részt. A nagyobb csoportoknál az átláthatóság miatt diagram segítségével szemléltetem a névanyagot.

5.1. Víznevek, vízparti helyek nevei (83 név)

Hoffmann Istvánnál külön kategóriában szerepel a víznév és a vízparti helyek nevei. Én ezeket a névanyag jellegének megfelelően egy kategóriában tárgyalom. A Tisza közelsége és a folyószabályozások miatt a település határában nagyon sok lecsapolt, mocsaras terület marad fent. Ezt maga az alaptag is nagyon sok esetben kifejezi.

A kétrészes víznevek, vízparti nevek esetében először az alaprészt vizsgáltam meg minden esetben. A *-fertő, -zug, -fenék, -ér, -fok, -sziget* utótag mint földrajzi köznévi maga is kifejezi a mocsaras, vízzel telt vagy azzal határolt területeket, illetve magát a vízfolyást. Emellett az alaptagok mellett van még egyrészes *Fok, Fertő, Sziget* is, amely ugyanakkor a földrajzi köznévből alakult helynevek számát gyarapítja.

A *-fertő* alaptagú víznevek száma a legnagyobb. Tiszafüred külterület neveit vizsgálva 28 *-fertő* alaptagú helynévvel találkozunk, amelyek a folyószabályozások és a különböző lecsapolások miatt időszakos mocsaras területek. A név szemantikai tartalma 'kiszáradóban lévő nádas, mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen lévő gödör, mélyedés'.

A *-fertő* alaptaghoz 17 esetben járul valamely helyhez való viszonyt kifejező bővítmény: *Akasztó-fertő, Bekő-halom-alja-fertő, Bodzás-fertő, Csattag-fertő, Kerek-fertő, Meggyes-fertő, Nagy-állás-fertő, Hasznos-fertő, Hegyes-halom-fertő, Irházi fertő, Jajhát-fertő, Szeles-hát-fertő, Villongó-fertő, Nagy-Meggyes-fertő, Rókás-fertő, Vadas-fertő, Töviskes-lapos fertő*. Ezek túlnyomó többsége az előtagban megjelölt hely (domb, dűlő, stb.) melletti mocsaras területet jelöl. Négy esetben szerepel a bir-

tokosra utaló bővítményrész: *Pintér-fertő*, *Csőszök fertője*, *Csabai-fertő* és a *Hornyak-fertő* esetében. A hely alakjára egy esetben utal a bővítményrész: *Kalap-fertő*. A hely szagára vonatkozó bővítményt a *Büdös-fertő* helynév mutat, a *Sós-fertő* bővítménye a hely ízének jellegét mutatja. A hely élővilágára utal két helynév. Ebből az egyik bővítményi rész állatnév: *Gólyás-fertő*, a másik növénynév: *Dinnyés-fertő*. Az *Égett-fertő* bővítményi része a hely eredetét, kialakulását foglalja magába. A *Hajdú-fertő* névben a bővítmény kategorizálatlan külső viszonyt kifejező névrész. A 28 *-fertő* alaptagú helynév közül egyedül a *Csőszök - fertője* mutat grammatikai jelöltséget.

A *-fok* 'keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, amelyet az árvíz vagy belvíz táplál' jelentésű alaptag 7 helynévben található meg. Emellett létezik a *Fok* helynév, amelyet az egyrészes vízneveknél tárgyalok. Két esetben személynévi bővítmény járul az alaptaghoz: a *Gétzi-fok*, valamint a *Bakó-fok* esetében. Az *Ásott-fok* az ott történt eseményre utal. Három esetben a hely pontos elhelyezkedésére irányuló bővítményi részt találunk: *Görbe-fenek-fok*, *Tám-fok* és a *Kengyel-fok*, valamint szintén a hely valamely viszonyát mutatja valamely külső dologhoz a *Küllő-fok*. Ez utóbbinak azonban a besorolása a bővítményi részt nézve nem egyértelmű, mert a *küllő*-nek van 'harkály' jelentése is. Egy esetben a *fok* földrajzi köznévi nem alaprészként, hanem bővítményi részként szerepel: *Fokpart*.

Az *-ér* 'széles medrű időszakos patak, amelyet az árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vizenyős, mocsaras terület' jelentésű alaptag 10 helynévben fordul elő. Három esetben szerepel élővilágra utaló bővítményi rész. Kettő a helyen termesztett vagy termő növényre utal: *Tölgy-ér*, *Tökös-ér*; egy pedig állatnévi bővítményt tartalmaz: *Békás-ér*. A *Csonka-Mély-ér* és a *Görbe-ér* a hely alakjára vonatkozó melléknévet tartalmaz. Szintén melléknévi bővítmény járul további három helynévhez: a *Vén-ér* a helynév korára tesz említést, a *Szék-ér* az adott területen előforduló jellegzetes anyagra, a *Sebes-ér* a víz mozgására utal. Két esetben a helynév a hely pontos elhelyezkedésére utal: *Kis-Bazsó-ere* és *Hasznos-ér*. A 10 *-ér* alaptagú helynév közül a *Kis-Bazsó-ere* az egyetlen jelölt helynév.

Az *-ér* utótagú földrajzi nevek mellett kisebb számban fordulnak elő a *-tó*, *-tavak* alaptagú nevek, amelyek állóvízre utalnak. Ezekhez a földrajzi nevekhez elsősorban tulajdonságot megjelölő melléknevek kapcsolódnak bővítményi részként: *Fehér-tó*, amely a víz színére utal, pontosabban a kiszáradáskor keletkező szikós színére; a *Kerek-tó*, mely a tónak az alakjára mutat, a *Kis-Pap tava* pedig a méretére utal. A *Sáros-tó* pedig a tó környékén előforduló jellegzetes anyagot mutatja. A hely használatát két helynév mutatja: *Cigány-tavak* és a *Pap-tava*.

A *-tó*, *-tavak* alaptagú nevek között két helynév van, amely a jelöltséget mutatja: *Kis-Pap-tava* és *Pap-tava*.

A *-sziget* alaptag egy névben fordul elő: *Hagymás-sziget*. Mivel a *sziget* jelentése 'nyílt vízzel körülvett földterület' így valószínűleg a *Hagymás-szigetet* is valamilyen vízfolyás vagy mocsaras terület vette körül.

A *-zug* névelemet mindössze négy helynév tartalmazza: *Tisza-zug* és *Csapán-zug*, *Kanyola-zug*, amelyeket valószínűleg víz vett körül. A *Tisza-zug* bővítményi része a hely pontos elhelyezkedésére utal, a *Kanyola-zug* bővítményi része megnevezi magát a helyet. A *Csapán-zug* helynévben a bővítmény tisztázatlan szerepű. A *Szőlő-zug* bővítményi része növénynév.

A *-kátyú* alaptagot egy esetben találjuk meg: *Hardicsek-kátyúja*, ahol a kátyú jelentése 'füves, erdős területen keletkező, tiszta vizű időszakos tavacska', a bővítményi rész személynévi eredetű.

Víz alaptagot egy helynév visel: *Tám-víz*.

Part alaptagot egy névben találunk: *Fokpart*.

A kétrészes nevek közé tartozik a *Dorogmai-Kis-Tisza* és a *Holt-Tisza* helynév, ahol a főtag megnevező szerepű névrész. Az előbbi esetben a bővítményi rész kifejezi, hogy a hely lakott terület mellett fekszik, az utóbbi esetben a bővítmény pedig a víz állapotára utal.

Továbbá a vízparti részek neveinél kell megemlíteni a *Tiszamentett tér* helynevet, ahol a *tér* jelentése a belterület tereitől eltérő jelentéssel bír: ahogy a bővítményi rész

is mutatja, 'az a tér, amelyet megvédenek a Tisza áradásától'. Szintén a Tiszára vagy más vízfolyásra utal a *Vízjárta rész* helynév, amely valószínűleg a víz melletti közelsége miatt gyakran víz alatt volt. A *Tiszafüredi-főcsatorna* esetében a bővítményi rész a hely viszonyított, relatív helyzetét nevezi meg.

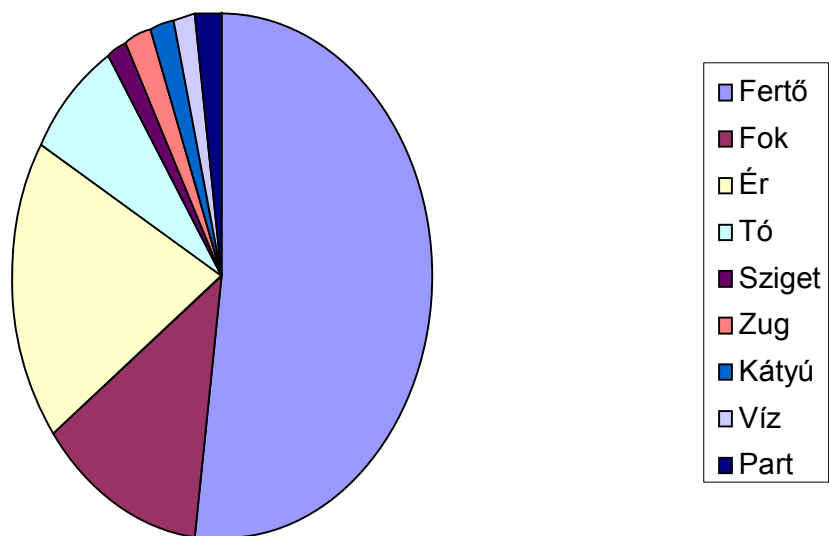
Az ide sorolható egyrészes nevek száma 19. Ebből 4 név megjelöli magát a hely fajtáját: *Sziget, Fok, Fertő, Ártér*. A *Császlód, Kanyola, Előfűz* megnevezi magát a helyet. Az egyrészes víznevek többnyire a hely valamely tulajdonságát fejezik ki: a hely állapotára utal a *Morotva*, a hely anyagára a *Sáros*, az alakjára a *Kengyel*. Egy esetben van utalás személynévre a *Tarhos* esetében, és két utalás van az ott lévő növényvilágra a *Sulymos* és a *Kákás* helynévnél. A *Kenderáztató* megnevezi a hely funkcióját. A *Kereszteletlen* és a *Sárvágy* a kategorizálatlan csoportba sorolható be funkcionális-szemantikai szempontból, de a *sár* köznévi jelentése 'víztől lággyá, hígga, ragadóssá vált föld', amely feltételezi a víz mellettséget, közelséget. Az egyrészes nevek többsége a hely egyéb viszonyát nevezi meg a külső dologhoz vagy körülményhez: *Bocskoros, Börcsökös*.

A *Tisza*, mint a magyarba más nyelvből bekerült helynév, megnevező szerepű.

A kétrészes nevek szintagmatikus szerkesztéssel keletkeznek.

Az egyrészes nevek több módon is létrejöhetnek: Jelentéshasadással keletkezett a *Fok, Kengyel, Ártér, Sziget, Morotva, Kanyola, Kenderáztató* és a *Fertő* helynév. Két név metonimikus névadással jött létre: *Előfűz, Tarhos*. Morfematikus szerkesztéssel alkotott nevek száma 6: *Börcsökös, Bocskoros, Sáros, Sulymos, Császlód, Kákás, Hordó*. Egyrészes nevek közül a *Kereszteletle*, a *Kanyola* és a *Sárvágy* bizonytalan keletkezésű név.

A víznevek, vízparti részek alaptagjainak megoszlását az alábbi diagram szemlélteti:

Az ábra jól jelzi, hogy a kétrészes nevekben előforduló 9 földrajzi köznévi alaptagból egy, a *fertő* a nevek több mint felében megtalálható, a *fok*-kal és az *ér*-rel együtt pedig a nevek kb. 80 % -ában jelen vannak, s a leggyakoribb 4 köznév adja a nevek 90 % -át, ami e földrajzi köznevek igen egyoldalú felhasználására utal.

5.2 Domborzati nevek (126 név)

A domborzati nevek alatt szintén az alaptagot vettem figyelembe elsődlegesen a besorolás során.

Olyan név, amelyeknek alaptagja a **-halom**, 51 van. Személynévi bővítményi rész 10 esetben kapcsolódik: ebből 2 a hely birtokosára utal: *Varga-halom* és a *Miklós-halom*, 8 pedig az adott területen lakó ember(eke)t jelöli: *Pénzásó Pista-halom*, *Pista-halom*, *Bazsó-halom*, *Bekő-halom*, *Bódi-halom*, *Csák-halom*, *Csengeri-halom*, *Irházi-halom*. A hely élővilágára történő utalás 7 helynév esetében van. A hely állat-

világára utal 3 név: *Rókás-halom*, *Őzes-halom* és a *Vadas-halom*, 4 helynév bővítmenyi része növénynév: *Bodzás-halom*, *Rozsos-halom*, *Köles-halom*, *Meggyes-halom*.

Melléknévi bővítmenyt 15 név tartalmaz, amelyek a hely tulajdonságára vonatkoznak. A hely méretére utaló melléknévi bővítmenyt 5 név tartalmaz: *Kettős-Bencze-halom*, *Kis-Bodzás-halom*, *Nagy-Bencze-halom*, *Nagy-Kosár-halom*, *Kis-Bazsó-halom*. A hely alakjára utaló bővítmenyi rész található a *Hegyes-halom*, *Laponyag-halom*, *Csonkás-halom* és a *Lapos-halom* helynévénél. A hely színét mutató melléknévet tartalmaz a *Zöldes-halom* és a *Fekete-halom*. A hely anyagára vonatkozik a *Cserő-halom* bővítmenyi része, melynek jelentése 'agyagos, löszös föld'. A *Korlát-halom*, *Hasznos-halom* és a *Lyukas-halom* a hely egyéb tulajdonságát jelöli. Két esetben találunk a hely eredetére vonatkozó bővítmenyi részt, az *Ásott-halom* és a *Földvár-halom* helynévénél. Az *Akasztó-halom* előtagja a hellyel kapcsolatos eseményt jelöli.

A *Kócs-halom* és a *Duna-halom* helynévénél a bővítmeny megnevezi magát a helyet. A *Telek-halom* és a *Nagy-Bazsó-halom* esetében a bővítmenyi rész kifejezi más helyhez való viszonyát. A *Határ-halom* és a *Hármas-halom* esetében egyéb helyviszonyt megjelölő bővítmeny kapcsolódott az alaptaghoz. A *Hadi-halom* bővítmenyi része többféleképpen értelmezhető helynévrész. A *Kétökrű-halom* bővítmenyi része kategorizálatlan külső viszonyt fejez ki.

A **-hát** alaptagú helyneveket a domborzati nevek közé sorolom, mivel 'a földnek vagy valamely részének domborodó oldala' szemantikai tartalmat vettem alapul. 30 helynév szerepel **-hát** alaptaggal.

Ebből 15 név fejez ki valamely más helyhez való viszonyát. A 'hely valaminek a része' kategóriába 10 név tartozik. Ezek a helynevek rendszerint a halmoknak a magasabb részét jelölik. Például az *Akasztó-hát* az *Akasztó-halom* magasabban fekvő területe, de hasonló a *Berek-hát*, *Bódi-hát*, *Bodzás-hát*, *Borsós-hát*, *Csattag-hát*, *Rókás-hát*, *Rühes-hát*, *Sulymos-hát*, *Sziget-hát* is.

5 helynévnek a bővítmenyi része fejez ki a hely pontos elhelyezkedését. A *Tó-hát*, *Fehér-tó-hát* a víz melletti közelségre utal. A *Dinnyés-laponyag-hát*, *Bodzás-halom-hát* és a *Szeles-halmi hosszú-hát* a térszíni forma közelségét mutatja.

A hely tulajdonságát megnevező melléknevet 5 helynév tartalmaz. Ebből a hely méretére utaló melléknévi bővítmény 2: *Nagy-Rühes-hát* és *Kettős-hát*. A *Homok-hát* és a *Sáros-hát* előtagja az ott lévő jellegzetes anyagra utal. A *Szeles-hát* névnél egyéb tulajdonságra vonatkozó bővítményt találunk. A hely élővilágára történő utalással keletkezett 5 név: a *Toklyó-hát* a hely állatvilágára utal; a *Szil-hát*, *Káposztás-hát*, *Tőkerépa-hát*, *Tölgy-hát* a növényvilágra. A hely birtokosát nevezi meg a *Német-hát* bővítményi része. A *Cigány-hát* helynév bővítményi része megnevezi az ott lakó embereket, embercsoportot.

Kategorizálatlan külső helyviszonyt egy névrész fejez ki: *Hajdú-hát*. A *Jaj-hát* esetében többféleképpen értelmezhető a bővítményi rész.

A **-lapos** alaptag 17 helynévben szerepel. A szemantikai tartalma 'a környezeténél alacsonyabban fekvő, rendszerint vizenyős, főként legeltetésre vagy kaszálónak alkalmas sík felület'. A **-lapos** alaptagú nevek **-hát** alaptagú nevekkel ellentétes jelentésűek, mivel ezek a környezetüknél alacsonyabban fekvő területet jelölnek.

A bővítményi rész többségében a hely pontos elhelyezkedésére utal: *Sulymos-laposa*. 8 név utal a térszíni forma melletti elhelyezkedésre: *Szeles-hát-laposa*, *Akaszto-hát-laposa*, *Korlát-lapos*, *Nagy-Meggyes-lapos*, *Rókás-lapos*, *Tám-erdő-lapos*, *Töviskes-lapos*, *Vadas-kút laposa*.

A hely élővilágára két név utal, amelyek bővítményi részei növénynevek: *Hagymás-lapos* és *Sásas-lapos*.

A *Székes-lapos* helynév bővítményi része a hely anyagát nevezi meg. A *Fenekes-lapos* melléknévi bővítménye a hely alakjára utal. Szintén a hely egyéb tulajdonságát fejezi ki az *Úrbéri-lapos* bővítménye.

A hely használóját fejezi ki a *Pap-lapos* helynév. Két helynévben találunk olyan bővítményi részt, amely a hely kialakulásával, használatával kapcsolatos: *Disznótúrás-lapos*, *Kurva-lapos*.

A **-lapos** alaptagú helynevek közül 4 névnél van kifejezve a jelöltség: *Sulymos-laposa*, *Szeles-hát-laposa*, *Vadas-kút-laposa*, *Akaszto-hát-laposa*.

A **-fenék** névelem 16 névben fordul elő, amelynek jelentése '(vízzel telt) mélyedés alja, alsó szintje'. Ezt mutatja az is, hogy a **-fenék** alaptagú nevek közül 10 a hely

pontos elhelyezkedésére utal, mint a *Bogárfő-fenek*, amely a *Bogárfő* mélyebben fekvő területe. De ide tartozik a *Görbe-fenek*, a *Kerek-fenek*, *Nagy-Bazsó-fenek*, *Rakottás-fenek*, *Sós-fenek*, *Sulymos-fenek*, *Tám-fenek*, *Büdös-fenek*, *Füstös-kút-fenek*, *Vadas-fenek*. Két név esetén a bővítményi rész kategorizálatlan külső helyviszonyt jelöl: *Füstös-fenek*, *Hajdú-fenek*. A *Nagy-fenek* helynév melléknévi bővítményrészt tartalmaz, mely a hely méretét jelöli meg, hasonlóan melléknévi a bővítmény a *Rühes-fenek* esetében, ahol a bővítményi rész a hely egyéb tulajdonságát nevezi meg. A *Sásas-fenek* bővítményi része a helyre jellemző növényre utal.

A **-laponyag** alaprészt tartalmazó névből hetet találunk. A *laponyag* 'a környező alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes vagy mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' jelentéséből indultam ki. Két helynévnel találunk személynévi bővítményt: *Bencze-laponyag* és a *Tóth Mihály-laponyag* esetében. A *Dinnyés-laponyag* és a *Sós-laponyag* bővítményi része a hely elhelyezkedésére utal. A *Dinnyés-laponyag* a *Dinnyés-fertő* melletti domborulatot, a *Sós-laponyag* a *Sós-fertő* magasabb részét jelöli. Egy esetben a bővítményi rész a hely élővilágára utal: *Sas-laponyag*. Szintén egy név tartalmaz olyan melléknévi bővítményt, amely a környezet anyagára utal: a *Szik-laponyag*. A *Hajdú-laponyag* bővítménye kategorizálatlan külső viszonyt fejez ki.

A **-fark** alaptag 3 névben szerepel, melynek jelentése 'valaminek elkeskenyedő nyúlványa'. A *Sós-fenek-farka*, *Akaszto-hát-farka*, *Tám-farka* bővítményi része a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Az **-árok** alaprészt egy név esetében fordul elő: *Dinnye-árok*, amely a *Dinnyés-fertő* mellett terül el.

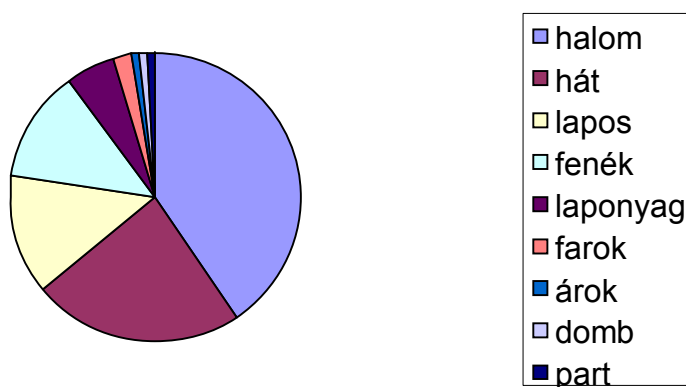
A **-domb** alaprész a *Nagy-Sziget-domb* helynévben fordul elő.

Egy név esetében találkozunk a **-síkgúla** alaprésszel, amely szintén a terület domborzatára utal, jelölve, hogy egy sík területről van szó: *Laposhalmi-síkgúla*.

Völgy alaptagot egy név tartalmaz: *Görgő-völgye*, ahol a bővítményi rész megnevezi a hely pontos elhelyezkedését.

A *Tűzok-part* alaptagjának jelentése 'domb, töltés lejtős oldal', ehhez kapcsolódó bővítményi rész a hely élővilágára utaló madárnév. Szintén van még egy **-part** alaptagú helynév, a *Fokpart*, de ott az alaptag 'szárazföldnek vízzel határos része' jelentésben szerepel.

A domborzati nevek földrajzi köznévi alaptagjai az alábbi megoszlást mutatják:

A víznevek és a domborzati nevek között különbségek és hasonlóságok mutatkoznak. A legfőbb eltérés az, hogy ebben a kategóriában egyrészes nevek nincsenek, csak kétrészesek. A földrajzi köznévek belső aránya viszont hasonló, mert itt a *halom* nevek mintegy 40 %-át alkotja, a 9 köznévből a 4 leggyakoribb (*halom*, *hát*, *lapos*, *fenék*) a nevek 90 %-ában van jelen.

5.3 Határnevek (104 név)

A határnevek közé azokat a helyneveket sorolom, amelyek művelés alá vett területet jelölnek, de ide sorolom az állattartással kapcsolatos helyneveket is.

A **-legelő** alaptagot két névnél találjuk meg. A *Közlegelő*, amelynek bővítményi része utal a funkcióra, hiszen a közösség tulajdonában lévő területről van szó. Az *Úrbéri háttas legelő* bővítménye a hely egyéb tulajdonságára utal.

Az **-állás** alaptagú helynevek száma 4. Az állás ’állatok delelő, pihenőhelye a legelőn’ jelentését vettem alapul. Személynévi bővítmény található a *János-állás* névben, három név pedig melléknévi bővítményt tartalmaz: a *Poros-állás* névnel egyéb tulajdonságot kifejező melléknévet találunk, a *Nagy-állás* helynévnel a bővítményi rész a hely méretére utal, a *Fekete-állás* a hely színére vonatkozó bővítményt tartalmaz.

A **-dűlő** alaptagúak között 8 helynév szerepel. A **-dűlő** alaprész jelentése ’határnak két út vagy mezsgye közötti, (külön névvel megjelölt) része’.

Ezek közül 6 utal a hely elhelyezkedésére: *Vadas-halmi-dűlő*, *Hadi-halom-dűlő* és a *Dunahalmi-dűlő*, *Szőlőlejáró-dűlő*, *Szőlőrejáró-dűlő* amelyek a hely pontos elhelyezkedését mutatják, az *Első-dűlő* bővítménye pedig a hely relatív helyzetére utal. Az *Eklézsia-dűlő* bővítményi része kifejezi a hely használóját, a *Panni-dűlő* személynévi bővítményt tartalmaz.

A **-rét** alaptagot 9 név tartalmazza. Személynévi bővítményi részt 2 név tartalmaz: *Bencze-rétje* és a *Zsíros-rét*. Egy név esetén van utalás az élővilágra: *Daru-rét*, ahol a bővítményi rész állatnevet tartalmaz. Melléknévi bővítményt szintén 4 helynév tartalmaz: *Kis-Daru-rét*, a *Nagy-Daru-rét* és a *Széles-rét*, amelyek a hely alakjára vonatkoznak; a *Fekete-rét* bővítményi része a hely színét nevezi meg. Három esetben a névrész megnevezi magát a helyet: *Urasági rétek a vasúton felül*, *Urasági rétek a vasúton alul* és az *Első-Nyilas-rét* esetében. A bővítményi rész két esetben fejez ki helyviszonyt: *Alsó-rét* és a *Tisza-rét*: az *Alsó-rét* a *Rét* alsóbb részét jelöli, a *Tisza-rét* a *Tisza* melletti száraz terület.

A *Széles-rét-oldal* név alaptagját, az *oldalt* csak ebben az egy esetben figyelhetjük meg. A bővítményi rész megnevezi magát a helyet.

Kaszáló alaptagot egy helynév tartalmaz: *Kis-Daru-kaszáló*.

A helynevek között 8 **-kert** alaptagú található.

Két esetben a bővítményi rész az élővilágra utal: *Csemeteskert* és *Epreskert*, ahol növénynevet nevez meg a bővítmény. A hely pontos elhelyezkedését 3 helynév mutatja: *Rókás-Szőlős-kert*, *Rókás-kert* és *Tisza-kert*. Egy helynév bővítményi része a hely használóját nevezi meg: *Város-kertje*. A *Kornyik-kert* esetében a bővítmény

megnevezi magát a helyet. Szintén egy olyan helynév van, ahol a bővítmény rész melléknév: *Görbe-kert*, amelyben a hely alakjára van utalás.

Közvetlenül a *-kert* alaptagúak után említem meg a *-szőlő* alaptagú helyneveket is. Azért itt teszem, mert Tiszafüredet kertővezet vette körbe, amelyet gyakran neveztek szőlőnek is, így a *-szőlő* bizonyos értelemben a nevekben a *-kert* szinonimája. Ilyen a *Kornyik-szőlő*, amelynek az előtagja megnevezi magát a helyet.

A *-föld, -földek* alaptagot 4 névben találjuk meg. Ebből 3 helynév bővítménye a hely használójára utal: *Pap-földje, Proletárföldek, Város földje*, egy névnek a bővítménye pedig személynévi: *Csontos-földje*, amely a birtokosra utal. Három jelölt (*Pap-földje, Város-földje, Csontos-földje*), és egy jelöletlen nevet (*Proletárföldek*) találunk a *-föld, -földek* alaptagúak között.

Erdő alaptagot 4 helynév tartalmaz. Az *Új-erdő* esetében a bővítményi rész a hely korát nevezi meg. Az *Eklézsia-erdő* névnél a hely használója van kifejezve, míg az *Ecseny-erdő* bővítményi része utal a hely elhelyezkedésre: az *Ecseny* melletti erdő. A *Füzes-erdő* bővítményi része a hely élővilágára utal, amely az ott lévő növénynevet nevezi meg.

A *-járás* alaptagú helynévből kettőt találunk. Ezek a helynevek az állattartásra vonatkoznak, hiszen a *járás* jelentése, 'az a hely, ahol a jószág legelni, illetve valamely vad járni szokott'. Mind az *Ökör-járás*, mind a *Kan-járás* bővítményi része állatnévre vonatkozik.

Ebbe a kategóriába sorolom az egyetlen *-ráta* alaptagú helynevet a *Zsombori-rátát*, mivel ennek a köznévnél a jelentése 'felosztott földterület egy része'. Az alaptag bővítménye a hely birtokosát nevezi meg.

A *nyilas* alaptagot, melynek jelentése 'vidékenként különböző nagyságú, gyakorlatilag egy magyar holdnyi <földterület>, egy helynév tartalmaz: *Hosszú-nyilas*, ahol melléknévi bővítményt találunk.

Három helynévben szerepel a *-határ* köznév, amelynek jelentése 'a helységhez tartozó (megművelt föld)terület'. A *Hegyes-határ*, *Hármas-határ*, *Szeg-határ* közül a *Hegyes-határ* a *Hegyes-halom* határát jelöli, a *Hármas-határ* és a *Szeg-határ* bővítményi része pedig egyéb helyviszonyt fejez ki.

Két névben szerepel az *-alj* alaptag: *Város alja*, *Ecseny alja*. Mind a két név bővítményi része a hely viszonyított, relatív helyzetét nevezi meg. Az alaptagok jelöltsége figyelhető meg mindkét helynévben. Ez a földrajzi köznév közel áll jelentését tekintve a térszínformanevekhez, de nemcsak mélyebben fekvő területre utal (mint például a *lapos* és a *fenék*), hanem valami melletti helyet jelöl meg inkább.

A *nyomás* köznevet két helynévnél találjuk meg: *Első-nyomás* és *Patkós-nyomás*. A *nyomás* 'a várost közvetlenül körülvevő földterület, régen legelő; nyomási föld' jelentésű alaprészhez kapcsolódva a bővítményi rész helyviszonyt nevez meg.

A kétrészes nevek közé tartozik a *Három-ág* és a *Hosszú-szék* helynév. A *Három-ág* olyan területre utal, amely három felé ágazik el, így ennek a főtagja az *-ág* földrajzi köznév mint elágazó alakú helyet jelölő szó. A *Hosszú-szék* helynév alaptagjához, amely *szék* főtagjának jelentése 'szikes terület' melléknévi bővítmény járul.

A kétrészes határnevek közül azok csoportját tárgyalom, ahol az alaprész megnevező funkciójú, a bővítményi rész pedig hely-vagy méretviszonyt kifejező szó. A *kis* ↔ *nagy* szembeállítás 6 névben figyelhető meg. *Kis-Bodzás* ↔ *Nagy Bodzás*, *Kis-Hagymás* ↔ *Nagy-Hagymás*, *Kis-Meggyes* ↔ *Nagy-Meggyes*, *Kis-Muhi* ↔ *Nagy-Muhi*, *Kis-Szajla* ↔ *Nagy Szajla*, *Kis-Bogárzó* ↔ *Nagy-Bogárzó*. Egy névben, a *Kis-Csúcs* névnél szerepel a *kis* jelző, de ennek nincsen ellentétes jelentésű párja. Három név esetében pedig a *nagy* jelző szerepel, ahol szintén nem találunk ellentétes jelen-

tésű párt: *Nagy-Daru, Nagy-Bazsó, Nagy-Kenderátó*. A *Külső-Szajla* névnel a külső ↔ belső oppozíciót feltételezhetnénk, de nem találunk szembeállító párt.

A kétrészes határnevek közé sorolom a *Hosszú-Pály* valamint a *Három-ág* helynevet. Előbbi esetben az alaprész megnevezi magát a helyet, a bővítményi rész pedig méretre utaló melléknév. A *Három-ág* olyan területre utal, amely három felé ágazik el.

A *Hosszú-szék* helynév alaptagjához, amelynek jelentése 'szikes terület' melléknévi bővítmény járult.

Az egyrészes határnevek csoportját 31 név alkotja: *Borsós, Bogárzó, Csattag, Ecseny, Korlát, Mohi, Morgó, Serkevár, Rakottás, Rókás, Parajos, Patkós, Rozsos, Sarkad, Pere, Tám, Zám, Farkasordító, Ugar, Rét, Gyep, Televény, Töviskes, Varjas, Köleses, Szajla, Kornyik, Tag, Villongó*.

Két helynév van, amelynek alaptagja a **-ház** köznév, de ennek ellenére mégsem a lakott terület jelöli az alaprész: a *Demeháza* és *Domaháza* esetében szántóföldekről beszélhetünk, ahol a bővítményi részek személynévi eredetűek. Eredetileg lakott helyet, középkori falut jelölhettek, és elpusztulásuk után metonimikusan területjelölővé váltak, s így egyrészes nevekké.

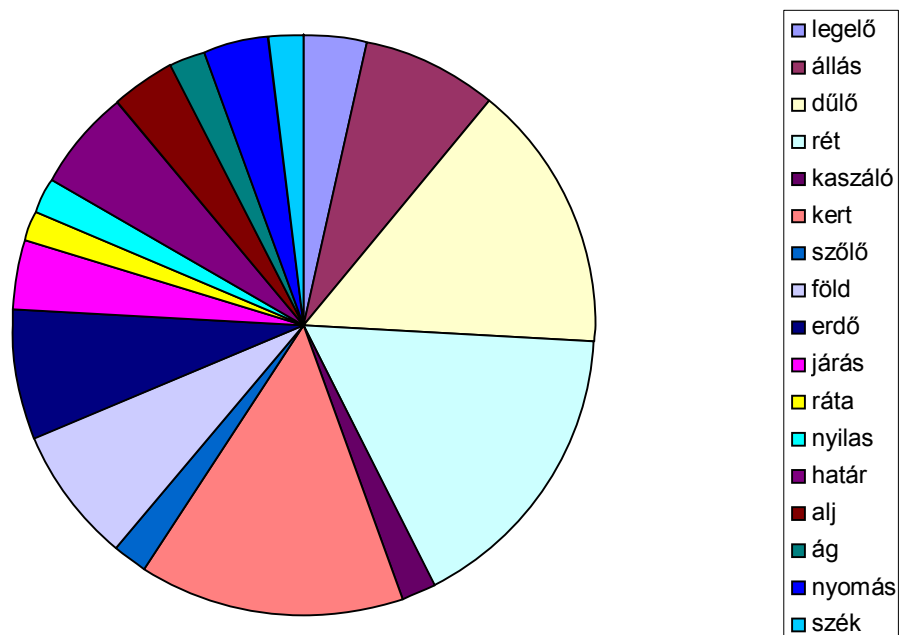
Keletkezéstörténeti szempontból a legnagyobb csoportot az egyrészes nevek közül a morfématikus szerkesztéssel alkotott nevek alkotják (14 db): *Rókás, Varjas, Borsós, Töviskes, Rakottás, Köleses, Patkós, Parajos, Rozsos, Morgó, Bogárzó, Villongó, Sarkad Mohi*.

Metonimikus névadással keletkezett nevek: *Korlát, Pere, Tám, Zám, Farkasordító, Domaháza, Demeháza*

Jelentéshasadással alkotott nevek: *Tag, Ugor, Rét, Gyep, Televény*.

Az egyrészes nevek csoportján belül 5 olyan név van, amelyek bizonytalan keletkezésűek: *Szajla, Kornyik, Csattag, Ecseny, Serkevár*.

Az alábbi diagram a kétrészes nevek földrajzi köznévi alaprészeinek megoszlását mutatja.

A határneveket alkotó földrajzi köznevek nagy különbséget mutatnak mind a víz-, mind a domborzati nevektől. A nagyjából azokkal azonos számú nevet csaknem még egyszer annyi, összesen 17 földrajzi köznév alkotja. De ehhez még hozzá lehet venni azt a további négy köznevet is, amely egyrészes névben van jelen, s ezért a diagram ezeket nem jelzi (*tag, ugar, gyp, televény*). Különbség van abban is, hogy a határnevek között nincsenek nagyon gyakori földrajzi köznevek: a három leggyakoribb (*dűlő, rét, kert*) a nevek felében sincs jelen együtt sem. Ez azt mutatja, hogy a sokféle megművelt területet sokféle földrajzi köznév nevezi meg a földrajzi nevekben.

5.4 Lakott területek nevei (18 név)

Ebben a kategóriában a legnagyobb csoportot a **tanyanevek** alkotják, amelyeknek a lakott területek alcsoportjaként való felvételét sajátos átmenetiségük indokolja: egy oldalról a helységnevekkel, másrészt a háznevekkel rokoníthatók. A tanyanevek névszerkezetiileg egynemű csoportokat alkotnak (HOFFMANN 1993: 40).

11 helynévben szerepel a **-tanya** alaptag. Ebből három bővítményi része kifejezi a hely pontos elhelyezkedését: a *Fekete-halmi tanya* 'tanya, amely a Fekete-halmon található', és a *Töviskes-tanya* 'tanya, amely a Töviskesen van', valamint a *Hármas-tanya*, amely a Hármas-határban fekvő tanyát jelöli.

A tanya alaptagú nevek legnagyobb részében a tulajdonosra való fejeződik ki: *Jenő-tanya*, *Piroska-tanya*, *Schleiminger-tanya*, *Gyöngy-tanya*, *Gréfli-tanya*, *Bánó-tanya*, *Lovassy-tanya*. A *Górés-tanya* helynévben a bővítményi rész az ott lévő épületre utal, mivel a góré jelentése kukorica tárolása használt lécfalú építmény.

Továbbá a lakott területek csoportjában tartoznak a **-telek** alaptagú helynevek is. 5 helynévben szerepel a tulajdonost megnevező bővítményi rész: *Árkus-telek*, *Alsó-Árkus-telek*, *Nagy-Árkus-telke*, *Kis-Árkus-telke*, *Felső-Árkus-telek*. Mindegyik névben *Árkus* tulajdonos neve szerepel, és a bővítményi részek a hely pontos elhelyezkedésére utalnak.

A lakott területek nevei között szerepel a *Katalin-major*, amelynek szemantikai tartalmát a *major* 'határban lévő gazdaság, mezőgazdasági üzemegység' határozza meg, és emiatt indokolt e kategóriába való besorolása.

A lakott terület között szerepel *Belső-Kócs*, amely a *Kócs* településre utal, s így főtagja megnevező szerepű.

5.5. Építménynevek (21név)

Ebbe a kategóriába a kocsmák és csárdaneveket sorolom, valamint a kutakat és a gazdasági célú épületeket.

Az építménynevek kategóriájában a **kocsmák** és **csárdák** neveit együttesen tárgyalom. 6 helynévben szerepelnek a fentebb említett alaptagok: *Meggyes-csárda*, *Meggyesi-kocsmák*, *Kaparó-csárda*, *Patkós-csárda*, *Patkós-kocsmák*. A *Meggyes-csárda* és a *Meggyesi-kocsmák* ugyanazt az épületet nevezi meg. Itt a bővítményi rész arra utal, hogy a csárda/kocsmák a Meggyes-halom mellett található. A *Patkós* bővítményi részt kifejező helynevek szintén ugyanazt az épületet nevezik meg, de a bővítményi rész a hely jellegére, szolgáltatására utal. Ezen a helyen az utazók megitat-

tak a lovaikat, és ha szükséges volt megpatkolták őket. A *Kaparó-csárda* bővítése a hely egyéb viszonyát nevezi meg valamilyen külső dologhoz viszonyítva. A *Homokcsárda* bővítési része helyviszonyt fejez ki: 'csárda, amely a Homok-hát mellett áll.'

Nyolc névben szerepel az **út** alaprész, amelyből 6 név funkcionális-szemantikai tartalma az irány jelölése: *Erdő út* 'út, amely az erdőbe vezet'; *Debreceni út* 'út, amely Debrecen felé vezet'. A *Nyomás út* a legelőre vezető utat jelöli meg, mivel a *nyomás* jelentése 'legelőre járó állatoktól tört csapás'. A Tiszaörvény felé vezető út neve az *Örvényi út*, a határba vezető utat jelöli a *Határ-út*. A *Hasznos-halmak útja* 'út, amely a Hasznos-halmokhoz vezet'. A *Só-út* a hellyel kapcsolatos eseményt nevezi meg, mivel ezen az úton szállították a sót az alföldi településekre. Egyetlen esetben van utalás az út méretére a *Húszöles út* esetében, ahol a bővítési rész kifejezi, hogy húsz öl szélességű útról van szó.

Az egyrészesek közül a *Csapás* helynév szintén az irányjelölésre vonatkozik, ugyanis ezen a területen hajtották az állatokat a legelőkre. A *Kivágás* pedig a hely eredetére vonatkozik.

A 2 név alaprészében szerepel a **kút** köznévi: *Vadas-kút* esetében megnevezi a hely pontos elhelyezkedését a bővítési rész: 'kút, amely a Vadas-halmon található'. A *Füstös-kút* bővítési része kategorizálatlan külső viszonyt kifejező névrész.

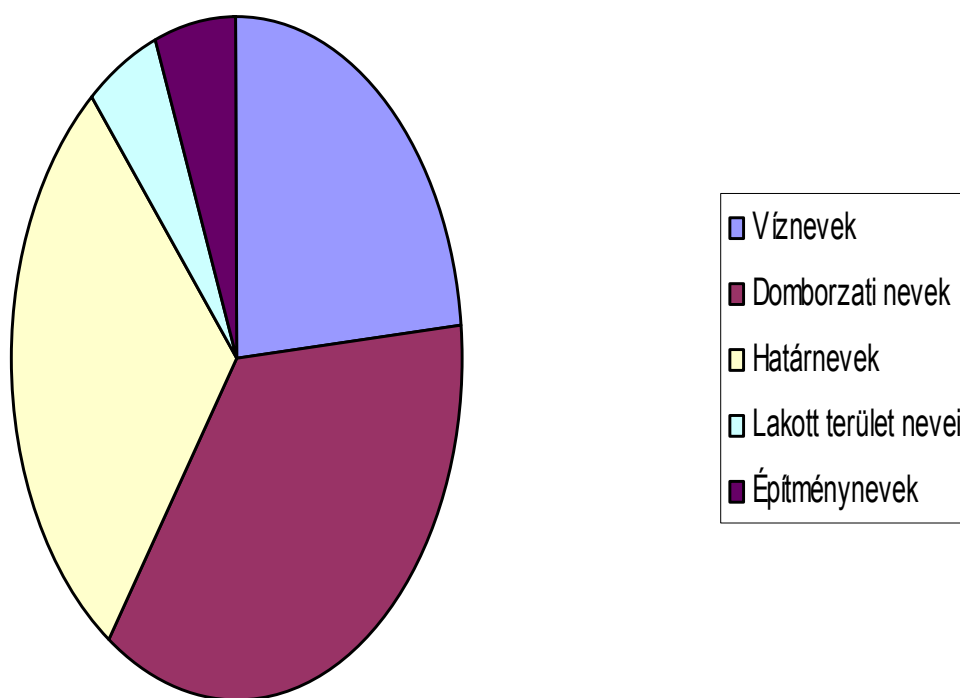
Az építménynevek csoportjába sorolom a **-ház** alaptagú neveket: *Juhász-ház*, *Bacsu-ház*. Az első két név ténylegesen építményt jelöl, amelyeknél a bővítési rész megnevezi az ott élő embereket. Ugyanakkor a *Bacsu-ház* és a *Juhász-ház* valószínűleg ugyanannak az épületnek a neve, mivel a *bacsu* jelentése 'juhász'.

Ugyancsak a **-ház** köznévi szerepel a *Demeháza* és a *Domaháza* esetében, de ezek a helynevek nem építményt megnevező helynevek, hanem a határnevek közé sorolhatók be, ezért ott tárgyaltam őket.

A gazdasági célú épületek csoportjába sorolom be a *Vesszőtelepet*, ahol a bővítési része megnevezi azt a tárgyat, amivel az adott helyen valamit csinálnak. Ezen a he-

lyen vesszőfonás folyik. De ebbe a kategóriába tartozik a *Tárház* helynév is, amely gabona tárolására használt épület volt. Az *Erzsébet-tér* besorolását azért tartom ide indokoltnak venni, mivel ez a tér volt az állatvásárok színhelye.

A nyelvi elemzést követően diagram formájában ábrázolom Tiszafüred külterület neveit aszerint, hogy milyen helyfajtákat, helyfajta csoportokat jelölnek.

Az ábra jól mutatja, hogy három névfajta uralja a névanyagot: a domborzati és a határnevek nagyjából az egész anyag $1/3 - 1/3$ részét teszik ki, valamivel kevesebb ezeknél a víznevek száma. A határnevek gyakoriságát a határ művelésének sokfélesége mutatja, a vízneveket pedig a Tisza közelsége, a 18-19. századi gyakori áradások magyarázzák. Talán magyarázatra szorul az egy alföldi településen a domborzati nevek magas száma: ez azt mutatja, hogy az ilyen területen lakóknak is fontos, hogy

megnevezzék akár a kisebb dombokat, halmokat, laposokat, völgyeket is, mert ez segíti őket a tájékozódásban.

6. Levéltári források és felhasznált szakirodalmak

VII.-1.a.217.4: Tiszafüred, Lipcsey György aranyosítási pere Füredről és Kócsról, 1789-1792.

VII-1.a.217.6: Tiszafüred, Lipcsey - Józsa aranyosítási per, Kócs felosztása. 1828.

VII-1.a.217.7: Tiszafüred, aranyosítási végrehajtása, Pankotay György felségfolyamodványa. 1833.

VII.- 1.a.217.9: Tiszafüred, tagosítási és aranyosítási per. 1846

VII-1.a.218.8: Tiszafüred, aranyosítási per fellebbezése Nánássy részéről. 1841-1844.

VII-1.a.218.9: Tiszafüred, tagosítási és aranyosítási per. 1846.

VII-1.a.218.10: Tiszafüred, aranyosító és összesítési per végrehajtása. 1847-1848.

VII-1.a.219.11: Tiszafüred, úrbéri rendezési és elkülönzési per. 1856-1860.

VII-1.a.221.17: Tiszafüred, Kócs pusztának rajzolata 1845 körül.

VII-1.a.221.21: Tiszafüred, beltelki földkönyv az 1847. évi úrbéri rendezés és majorosági tagosítás szerint.

VII.-1.a.221.29: Tiszafüred, a volt úrbéres elkülönített közlegelő kiszámítási jegyzéke. 1859.

ÁSz.: FEHÉRTÓI KATALIN: Árpád-kori személynévtár. 1000-1301. Budapest. 2004.

FNESZ: Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. I. – II. kötet. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1978.

GYÖRFFY: Györgyffy György: Az Árpád-kori Magyarország Történeti Földrajza I-III., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1966.

HOFFMANN ISTVÁN 1975: Hoffmann István: Tapolcafő földrajzi nevei. In. Studium VI., Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1975. Szerk.: Niedermüller Péter

HOFFMANN 1993: Hoffmann István: Helynevek nyelvi elemzése. Debrecen, 1993. In: A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai. Szerk. Jakab László. 61. szám

HOFFMANN 2007: Hoffmann István: A Tihanyi alapítólevél szórványaihoz: Tichon, Balatin, Petre, Fuk. In.: Névtani Értesítő. 29.szám Budapest, 2007.

- Jász-Nagykun-Szolnok megye telefonkönyve. T-Com 2008. Magyar Telefonkönyvkiadó Társaság.
- KÁZMÉR: Kázmér Miklós: Régi magyar családnevek szótára XIV-XVIII. század. Budapest, 1993.
- KIRÁLYFI 1965: Királyfi Ferenc: Tiszafüred földrajzi nevei. 1965
- KIS T.1999: Kis Tamás: A kocsma-és csárdanevek keletkezésének típusai. In.: Név-tani Értesítő. 21 szám Budapest, 1999.
- MOHÁCSI 2006: Mohácsi Miklós: Tiszafüred mezővárosi korszaka. In.: Tiszafüredi tanulmányok 6. Tiszafüred, 2006.
- NÉMETH 1997: Németh Péter: A középkori Szabolcs megye települései. Nyíregyháza. 1997
- RÁCZ A.2007 : Rác Anita: A régi Bihar vármegye településneveinek nyelvészeti vizsgálata, Debrecen 2007.
- TESz: Magyar Nyelv Történeti-Etimológiai Szótára I- IV. Budapest 1967-1976.
- TÓTH V.: Tóth Valéria: Az Árpád-kori Abaúj és Bars vármegye helyneveinek történeti-etimológiai szótára. Debrecen. 2001.
- TT.3: Fejezetek Tiszafüred folklórából. In: Tiszafüredi Tanulmányok 3. Szolnok, 1988.
- TT.5: Fejezetek Tiszafüred középkori és újkori eseményeiből. In.: Tiszafüredi Tanulmányok 5. Tiszafüred, 2002.
- ÚMTSz: Új Magyar Tájszótár. Főszerk.: B. Lőrinczy Éva. Budapest. 1979.

7. Térképek

- T.1: Külső Szolnok Megyében fekvő Pusztá Kócs határának résztes térképe az 1842-ik évben végrehajtott aranyosítás szerint ábrázolva a Pankotay György ágán lévő birtokosok illetményeit. Száz Mórítz. 1857. In: Heves Megyei Levéltár. U 198
- T. 2: Tisza Füred várossa határjának felső Tisza rétje és erdejirül...X. számú föld abrosz. Szerző n. 1824/25. In: Heves Megyei Levéltár. V 363.
- T. 3 Tisza Füred várossa határának az illető I., VI., VII., X., XIII., és XVII. Számok alatti részletes tér-rajzokrul egybevetett, XIX. számmal jegyzett s illetőleg a XX-ik számmal jelelt summás felszámítással kísért térképe. Szerző n. Év.n (1830). In: Heves Megyei Levéltár. K 370.
- T. 4: Tisza Füred várossa réti legelőjénél térképe a XVIIik számmal jelezve. Szerző n. Év n. (1831) In: Heves Megyei Levéltár. V 367.
- T. 5 Geometriai delineatio oppidi Tisza Füred pascuum repraesentans. Tóth Mihály approbatus per Hungariae regnum geometra. 1819. In: Heves Megyei Levéltár. V 358.
- T. 6: Tisza Füred várossa határjának három nyomása, rétföldje, kender földjeirül...VII. számú föld abrosz. Szerző n. 1824/25. In: Heves Megyei Levéltár. C 362
- T. 7: Magyarország Földrajzinév-tára. II. Szolnok megye. Kartográfiai Vállalat. Bp. 1980. Térképmelléklet. In: Városi Könyvtár. Tiszafüred.
- T. 8: Tisza Füred várossa határjának alsó Tisza rétférül...XIII. számú térkép. Szerző n. 1824/25. In: Heves Megyei Levéltár. V 361.
- T. 9 A' Tisza Füredi vólt Urbéri közlegelő térképe. Horkay Péter. 1859. In: Heves Megyei Levéltár. U.371.
- T. 10: A Tisza Füredi vólt úrbéres közlegelő térképe. Horkay Péter mérnök 1860. In: Heves Megyei Levéltár. U 372.
- T. 11 Tisza Füred mező várossa határának úrbéri rendezését előmutató térkép. Száz Mórítz mérnök 1857. In: Heves Megyei Levéltár. U 369.
- T. 12: Tisza Füred város határjának urbéri s minden nemü külső telkeirül az 1834. esztendez illető úri széki határozás szerint készült térkép. Szerző n. 1834. In: Heves Megyei Levéltár. U 364.

- T.13: Tiszafüred Városa Határának Úrbéri rendezését előadó Térkép. Száz Mórítz. 1856. In: Heves Megyei Levéltár. U 368.
- T. 14: Tiszafüred. Szolnok-megyei község átnézetes térképe. Készítette a Szolnok Megyei Földhivatal. 1968. december hó. IN: Hámán Kató MGTSZ
- T.15: Lipszky-féle térkép. IN: Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Intézet könyvtára
- T.16: Magyarország 1914-es helységnévtára. Arcanum kiadó. 2006. IN: Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Intézet könyvtára
- T. 17: Külső Szolnok Megyében fekvő Puszakócs határának részes térképe az 1842-ik évben végrehajtott aranyosítás szerint ábrázolva Pankotay Erzsébet ágán lévő birtokosok illetményeit. Száz Mórítz.1857.In. Heves Megyei Levéltár. U297.
- T. 18: Tiszafüred Jász – Nagykun- Szolnok Megye Külterületi Átnézeti térképe. Készítette a BGTV 1958 és a Szolnok Megyei Földhivatal 1967. In. Tiszafüredi Földhivatal.
- T. 19: A térkép az 1983.évi 1:10000 méretarányú földmérési topográfiai térkép nagyított domborzatát tartalmazza. A domborzatrajzot a FM Földmérési és Térképészeti Főosztály készítette 1991-ben. In: Tiszafüredi Földhivatal. 78-334-3
- T.20: Tiszafüred Szolnok megyei város alaptérképe. A térkép az 1977.évi 1:10000 méretarányú földmérési topográfiai térkép nagyított domborzatrajzát tartalmazza. In: Tiszafüredi Földhivatal. 68-112-2.
- T.21. Tiszafüred külterületi térképe. Készült a külterületek kataszteri térképfelújítás végrehajtása 118/1961/T. 17/ÁFTHsz. utasítása szerint. Készítete a BGTV 1958 és a Szolnok Megyei Földhivatal 1967. Sokszorosította: OFTH Kartográfiai Vállalata 1970-ben. In. Tiszafüredi Földhivatal. 14. 25. 73.19.26 lapok
- T.22: Tiszafüred külterületi térképe. Készült a 113/1957/T. 13/ ÁFTHsz. utasításában foglalt irányelvek szerint és átdolgozva a 615-1/1966/T. 16/ ÁFTHsz. útmutató alapján. Készítette a BGTV 1958 és Szolnok Megyei Földhivatal 1967. In: Tiszafüredi Földhivatal. 20 lap

8. Mellékletek

	címszó	hf	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	Sz1	Sz2	L1	L2	T
1	Akasztó-fertő	24	Akaszt			ó		fertő		522	100	25	11	11
2	Akasztó-halom	31	Akaszt			ó		halom		432	100	73	11	11
3	Akasztó-hát	33	Akaszt			ó		hát		510	100	25	11	11
4	Akasztó-hát-farka	33	Akaszt	ó	hát			fark	a	522	100	22	11	11
5	Akasztó-hát-lapos	34	Akaszt	ó	hát			lapos	a	522	100	22	11	11
6	Alsó-Árkus-telek	60	Alsó				Árkus	telek		540	200	72	22	11
7	Alsó-rét	55	Alsó					rét		540	100	72	11	11
8	Árkus-telek	60	Árkus					telek		421	100	44	11	11
9	Ártér	21	Ártér							200		21		31
10	Ásott-fok	12	Áso	tt				fok		431	100	74	11	11
11	Ásott-halom	31	Áso	tt				halom		431	100	74	11	11
12	Bacsu ház	70	Bacsu					ház		423	100	44	11	11
13	Bakó-fok	12	Bakó					fok		423	100	44	11	11
14	Bazsó-halom	31	Bazsó					halom		423	100	44	11	11
15	Bánó tanya	65	Bánó					tanya		423	100	44	11	11
16	Békás-ér	11	Béká			s		ér		412	100	72	11	11
17	Bekő-halom	31	Bekő					halom		423	100	44	11	11
18	Bekő-halom-alja-fertő	24	Bekő-halom		alj	a		fertő		522	100	22	11	11
19	Belső-Kócs	62	Belső					Kócs		540	200	72	21	11
20	Bencze-laponyag	33	Bencze					laponyag		423	100	44	11	11
21	Bencze-rétje	55	Bencze					rét	je	423	100	44	11	11
22	Berek-hát	33	Berek					hát		510	100	11	11	11
23	Bocskoros	24	Bocskoro			s				490		72		21
24	Bódi-halom	31	Bódi					halom		423	100	44	11	11
25	Bódi-hát	33	Bódi					hát		510	100	44	11	11
26	Bodzás-fertő	24	Bodzá			s		fertő		522	100	51	11	11
27	Bodzás-halom	31	Bodzá			s		halom		411	100	51	11	11
28	Bodzás-hát	33	Bodzá			s		hát		510	100	51	11	11
29	Bodzás-halom-hát	31	Bodzá	s	halom			hát		522	100	72	11	11

30	Bogárzó	12	Bogárz			ó				490		73		21
31	Bogárzó-fenek	32	Bogárz			ó		fenék		522	100	73	11	11
32	Borsós	50	Borsó			s				200		44		23
33	Borsós-hát	33	Borsó			s		hát		510	100	44	11	11
34	Börcsökös	21	Börcsök			ös				490		72		21
35	Büdös-fenek	32	Büdö	s				fenék		521	100	71	11	11
36	Büdös-fertő	24	Büdö			s		fertő		315	100	71	11	11
37	Cigány-hát	33	Cigány					hát		423	100	31	11	11
38	Cigány-tavak	12	Cigány					tav	ak	423	100	31	11	11
39	Csabai-fertő	24	Csabai					fertő		423	100	44	11	11
40	Csák-halom	31	Csák					halom		423	100	44	11	11
41	Császlód	21	Császló			d				200		23		21
42	Csapán-zug	13	Csapán					zug		432	100	21	11	11
43	Csapás	76	Csapás							431		11		11
44	Csattag	50	Csattag							900		90		90
45	Csattag-fertő	24	Csattag					fertő		522	100	21	11	11
46	Csattag-hát	33	Csattag					hát		510	100	21	11	11
47	Csemetekert	52	Csemetekert					kert		411	100	51	11	31
48	Csengeri-halom	31	Csenger			i		halom		423	100	44	11	11
49	Cserő-halom	31	Cserő					halom		323	100	55	11	11
50	Csonka-Mély-ér	11	Csonka				Mély	ér		312	200	71	12	11
51	Csonkás-halom	31	Csonká			s		halom		321	100	72	11	11
52	Csontos földje	51	Csontos					föld	je	421	100	44	11	11
53	Csőszök-fertője	24	Csőszö			k		fertő	je	421	100	33	11	11
54	Daru-rét	55	Daru					rét		412	100	52	11	11
55	Debreceni út	76	Debrecen			i		út		532	100	23	11	11
56	Demeháza	50	Deme					ház	a	421	100	42	11	11
57	Dinnye-árok	32	Dinnye					árok		523	100	25	11	11
58	Dinnyés-fertő	24	Dinnyé			s		fertő		411	100	51	11	11
59	Dinnyés-laponyag	33	Dinnyé			s		laponyag		521	100	51	25	11

60	Dinnyés-aponyag-hát	33	Dinnyé			s	laponyag	hát		522	100	22	11	11
61	Disznótúrásos-lapos	34	Disznó	túrásos		s		lapos		431	100	82	11	11
62	Domaháza	50	Doma					ház	a	421	100	45	11	11
63	Dorogmai-Kis-Tisza	11	Dorogma			i	Kis	Tisza		524	200	23	22	11
64	Dunahalmi-dűlő	50	Duna		halm	i		dűlő		522	100	23	11	11
65	Duna-halom	33	Duna					halom		200	100	21	11	11
66	Ecseny	50	Ecseny							200		21		90
67	Ecseny alja	50	Ecseny					alj	a	540	100	21	11	11
68	Ecseny erdő	57	Ecseny					erdő		523	100	21	11	11
69	Égett-fertő	24	Ége			tt		fertő		431	100	74	11	11
70	Eklézsia-dűlő	50	Eklézsia					dűlő		422	100	33	11	11
71	Eklézsia erdő	57	Eklézsia					erdő		422	100	33	11	11
72	Előfűz	21	Előfűz							200		81		33
73	Első-dűlő	50	Első					dűlő		540	100	77	11	11
74	Első-nyilas-rét	55	Első		nyíla	s			rét	200	100	22	11	43
75	Első-nyomás	50	Első					Nyomá	s	540	100	77	11	11
76	Erdő út	76	Erdő					út		532	100	11	11	11
77	Epreskert	53	Epre			s		kert		411	100	72	11	11
78	Erzsébet tér	63	Erzsébet					tér		200	100	45	11	11
79	Farkasordító	50	Farkas		ordít	ó				432		82		33
80	Fehér-tó	12	Fehér					tó		313	100	71	11	11
81	Fehér-tó-hát	33	Fehér				tó	hát		521	100	22	11	11
82	Fekete-állás	56	Fekete					állás		313	100	71	11	11
83	Fekete-halom	31	Fekete					halom		313	100	71	11	11
84	Feket-halmi-tanya	65	Fekete				halmi	i	tanya	522	100	23	11	11
85	Fekete-rét	55	Fekete					rét		313	100	71	11	11
86	Felső-Árkus-telek	62	Felső				Árkus	telek		540	200	72	22	11
87	Fenekes-lapos	34	Feneke		s			lapos		312	100	72	11	11
88	Fertő	24	Fertő							100		11		31
89	Fok	23	Fok							100		11		31

90	Fokpart	21	Fok				part		521	100	21	11	11
91	Földvár-halom	31	Föld		vár		halom		431	100	23	11	11
92	Füstös-fenek	32	Füstö			s	fenék		480	100	72	11	11
93	Füstös-kút	78	Füstös			s	kút		480	100	72	11	11
94	Füstös-kút-fenek	32	Füstö	s	Kút		fenék		525	100	22	11	11
95	Füzes erdő	57	Füze			s	erdő		411	100	72	11	11
96	Gétzi-fok	11	Gétzi				fok		421	100	44	11	11
97	Gólyás-fertő	24	Gólyá			s	fertő		412	100	72	11	11
98	Górés tanya	65	Góré			s	tanya		413	100	72	11	11
99	Görbe-ér	11	Görbe				ér		312	100	71	11	11
100	Görbe-fenek	32	Görbe				fenék		312	100	71	11	11
101	Görbe-fenek-fok	11	Görbe		fenék		fok		522	100	22	11	11
102	Görbe-kert	52	Görbe				kert		312	100	71	11	11
103	Görgő-völgye	32	Görg		ő		völgy	e	521	100	21	11	11
104	Gréfli tanya	65	Gréfli				tanya		423	100	44	11	11
105	Gyep	56	Gyep							100		11	31
106	Gyöngy tanya	65	Gyöngy				tanya		423	100	44	11	11
107	Hadi-halom	31	Had			i	halom		800	100	72	11	11
108	Hadi-halom-dűlő	50	Had	i	halom		dűlő		522	100	22	11	11
109	Hagymás-lapos	34	Hagymá			s	lapos		411	100	72	11	11
110	Hagymás-sziget	23	Hagymá			s	sziget		411	100	72	11	11
111	Hajdú-fenek	32	Hajdú				fenék		480	100	33	11	11
112	Hajdú-fertő	24	Hajdú				fertő		480	100	33	11	11
113	Hajdú-hát	33	Hajdú				hát		480	100	33	11	11
114	Hajdú-laponyag	34	Hajdú				laponyag		480	100	33	11	11
115	Hardicsek-kátyúja	12	Hardicsek				kátyú	ja	423	100	44	11	11
116	Hármas-halom	31	Hárma			s	halom		590	100	75	11	11
117	Hármas-határ	50	Hárma			s	határ		590	100	75	11	11
118	Hármas tanya	65	Hárma			s	tanya		522	100	25	11	11
119	Három-ág	50	Három				ág		390	100	76	11	33

120	Hasznos-ér	11	Haszno			s		ér		522	100	72	11	11
121	Hasznos-fertő	24	Haszno			s		fertő		522	100	72	11	11
122	Hasznos-halom	31	Haszno			s		halom		390	100	72	11	11
123	Hasznos-halmak útja	76	Haszno	s		halmo	k	út	ja	532	100	22	11	11
124	Határ-halom	31	Határ					halom		590	100	11	11	11
125	Határ út	76	Határ					út		522	100	11	11	11
126	Hegyes-halom	31	Hegye			s		halom		312	100	72	11	11
127	Hegyes-halom-fertő	24	Hegye	s	halom			fertő		522	100	24	11	11
128	Hegyes-határ	50	Hegye			s		határ		522	100	25	11	11
129	Holt-Tisza	11	Hol			t		Tisza		321	100	74	11	11
130	Homokcsárda	73	Homok					csárda		523	100	25	11	11
131	Homok-hát	33	Homok					hát		323	100	55	11	11
132	Hordó	21	Hord			ó				431		11		21
133	Hornyák-fertő	24	Hornyák					fertő		420	11	44	11	11
134	Hosszú-nyilas	51	Hosszú					nyíla	s	311	100	71	11	11
135	Hosszú-Pály	50	Hosszú					Pály		311	200	71	21	11
136	Hosszú-szék	50	Hosszú					szék		311	100	71	51	11
137	Húszöles út	64	Húszöles					út		311	100	71	11	11
138	Irházi-fertő	24	Irházi					fertő		522	100	44	11	11
139	Irházi-halmok	31	Irházi					halmo	k	423	100	44	11	11
140	Jaj-hát	33	Jaj					hát		800	100	90	11	11
141	Jaj-hát-fertő	24	Jaj		hát			fertő		522	100	22	11	11
142	János állás	56	János					állás		423	100	45	11	11
143	Jenő tanya	65	Jenő					tanya		423	100	45	11	11
144	Juhász ház	74	Juhász					ház		423	100	33	11	11
145	Kákás	24	Káká			s				411		72		21
146	Kalap-fertő	24	Kalap					fertő		312	100	54	11	11
147	Kan járás	56	Kan					járás		412	100	52	11	11
148	Kanyola	23	Kanyola							200		21		90
149	Kanyola-zug	13	Kanyola					zug		200	100	21	11	11

150	Kaparó csárda	73	Kaparó				csárda		490	100	73	11	11
151	Káposztás-hát	33	Káposztá		s		hát		411	100	72	11	11
152	Katalin major	74	Katalin				major		421	100	45	11	11
153	Kenderáztató	21	Kender	áztat	ó				325		73		31
154	Kengyel	12	Kengyel						312		54		31
155	Kengyel-fok	11	Kengyel				fok		522	100	21	11	11
156	Kerék-fenek	33	Kerék				fenék		522	100	21	11	11
157	Kerek-fertő	24	Kerek				fertő		521	100	21	11	11
158	Kerek-tó	12	Kerek				tó		312	100	21	11	11
159	Kereszteleetlen	21	Keresztel		etlen				490		72		90
160	Kétökrű-halom	31	Két	ökr	ű		halom		480	100	72	11	11
161	Kettős-Bencze-halom	31	Kettő		s	Bencze	halom		311	200	75	22	11
162	Kettős-hát	33	Kettő		s		hát		311	100	75	11	11
163	Kis Árkus telke	62	Kis			Árkus	telke		311	200	71	22	11
164	Kis-Bazsó-ere	11	Kis	Bazsó			er	e	522	100	22	11	11
165	Kis-Bazsó-halom	31	Kis			Bazsó	halom		311	200	71	22	11
166	Kis-Bodzás	50	Kis				Bodzá	s	311		71		11
167	Kis-Bodzás-halom	31	Kis			Bodzás	halom		311	200	71	22	11
168	Kis-Bogárzó	50	Kis				Bogárz	ó	311	200	71	21	11
169	Kis-Csúcs	50	Kis				Csúcs		311	100	71	11	11
170	Kis-Daru-kaszáló	55	Kis			Daru	kaszáló		311	200	71	11	11
171	Kis-Daru-rét	55	Kis			Daru	rét		311	200	71	11	11
172	Kis-Hagymás	50	Kis				Hagymá	s	311	411	71	21	11
173	Kis-Meggyes	50	Kis				Meggye	s	311	411	71	21	11
174	Kis-Muhi	50	Kis				Muhi		311	100	71	21	11
175	Kis-Pap-tava	12	Kis			Pap	tav	a	311	421	71	33	11
176	Kis-Szajla	50	Kis				Szajla		311	200	71	21	11
177	Kivágás	76	Kivágás						431		59		31
178	Kócs-halom	31	Kócs				halom		200	100	21	11	11
179	Korlát-halom	31	Korlát				halom		414	100	54	11	11

180	Korlát lapos	34	Korlát				lapos		522	100	21	11	11	
181	Korlát	50	Korlát						414		54		33	
182	Kornyik	50	Kornyik						900		90		90	
183	Kornyik-szőlő	54	Kornyik				szőlő		200	100	21	11	11	
184	Kornyik-kert	52	Kornyik				kert		200	100	21	11	11	
185	Köleses	50	Kölese			s			411		72		21	
186	Köles-halom	31	Kölese				halom		411	100	51	11	11	
187	Közlegelő	56	Köz				legelő		325	100	39	11	31	
188	Kurva-lapos	34	Kurva				lapos		432	100	34	11	11	
189	Küllő-fok	23	Küllő				fok		490	100	54	11	11	
190	Külső-Szajla	50	Külső				Szajla		540	100	71	21	11	
191	Laponyag-halom	31	Laponyag				halom		321	100	11	11	11	
192	Lapos-halom	31	Lapos				halom		312	100	72	11	11	
193	Laposhalom-síkgúla	34	Lapos		halom		sík	gúla	522	100	22	11	11	
194	Lovassy tanya	65	Lovassy				tanya		421	100	44	11	11	
195	Lyukas-halom	31	Lyuka			s	halom		390	100	72	11	11	
196	Meggyes csárda	73	Meggye			s	csárda		522	100	51	11	11	
197	Meggyes-fertő	24	Meggye			s	fertő		522	100	51	11	11	
198	Meggyes-halom	31	Meggye			s	halom		411	100	72	11	11	
199	Meggyesi kocsmá	73	Meggye	s		i	kocsmá		522	100	72	11	11	
200	Miklós-halom	31	Miklós				halom		421	100	44	11	11	
201	Mohi	50	Moh			i			411		51		21	
202	Morgó	50	Morg			ó			432		73		21	
203	Morotva	13	Morotva						321		11		31	
204	Nagy-állás	56	Nagy				állás		311	100	71	11	11	
205	Nagy-állás-fertő	24	Nagy		állás		fertő		522	100	22	11	11	
206	Nagy Árkus telke	60	Nagy				Árkus	telk	e	311	200	71	22	11
207	Nagy-Bencze-halom	31	Nagy				Bencze	halom		311	200	71	22	11
208	Nagy-Bodzás	50	Nagy				Bodzá	s	311		23		11	
209	Nagy-Bogárzó	50	Nagy				Bogárzó	ó	311	200	71	21	11	

210	Nagy-Bazsó	50	Nagy				Bazsó		311	200	71	21	11
211	Nagy-Bazsó-fenek	33	Nagy		Bazsó		fenék		522	100	22	11	11
212	Nagy-Bazsó-halom	31	Nagy		Bazsó		halom		522	100	22	11	11
213	Nagy-Daru	50	Nagy				Daru		311	200	71	21	11
214	Nagy-Daru-rét	55	Nagy			Daru	rét		311	200	71	22	11
215	Nagy fenék	33	Nagy				fenék		311	100	71	11	11
216	Nagy-Hagymás	40	Nagy				Hagymá	s	311	200	71	21	11
217	Nagy Kenderátó	21	Nagy				Kenderát	ó	311	200	71	21	11
218	Nagy-Kosár-halom	31	Nagy			Kosár	halom		311	200	71	21	11
219	Nagy-Meggyes	50	Nagy				Meggye	s	311	200	21	21	11
220	Nagy-Meggyes-fertő	24	Nagy		Meggyes		fertő		522	100	71	22	11
221	Nagy-Meggyes-lapos	34	Nagy		Meggyes		lapos		522	100	23	11	11
222	Nagy-Muhi	50	Nagy				Muhi	i	311	200	71	21	11
223	Nagy-Rühes-hát	33	Nagy			Rühes	hát		311	200	71	22	11
224	Nagy-Szajla	40	Nagy				Szajla		311	200	71	21	11
225	Nagy-Sziget-domb	31	Nagy		Sziget		domb		522	100	22	11	11
226	Német-hát	33	Német				hát		421	100	44	11	11
227	Nyomásút	76	Nyomás				út		431	100	59	11	11
228	Ökör-járás	57	Ökör				járás		431	100	52	11	11
229	Örvényi út	76	Örvény			i	út		521	100	23	11	21
230	Őzes-halom	31	Őze			s	halom		412	100	72	11	11
231	Panni-dűlő	51	Panni				dűlő		421	100	45	11	11
232	Pap-földje	51	Pap				föld	je	422	100	33	11	11
233	Pap-lapos	34	Pap				lapos		422	100	33	11	11
234	Pap-tava	12	Pap				tav	a	422	100	33	11	11
235	Parajos	50	Parajo			s			411		72		21
236	Patkós	50	Patkó			s			432		72		21
237	Patkós csárda	73	Patkó			s	csárda		432	100	72	11	11
238	Patkós kocsmá	73	Patkó			s	kocsmá		432	100	72	11	11
239	Patkós-nyomás	56	Patkó			s	nyomás		522	100	21	11	11

240	Pénzásó Pista-halom	31	Pénzásó		Pista			halom		432	100	82	11	11
241	Pere	50	Pere							421		45		33
242	Pintér-fertő	24	Pintér					fertő		421	100	44	11	11
243	Piroska tanya	65	Piroska					tanya		421	100	45	11	11
244	Pista-halom	31	Pista					halom		423	100	45	11	11
245	Poros-állás	56	Poro			s		állás		319	100	72	11	11
246	Proletárföldek	51	Proletár					földe	k	422	100	33	11	11
247	Rakottyas	50	Rakottya			s				411		72		21
248	Rakottyas-fenek	33	Rakottya			s		fenek		522	100	21	11	11
249	Rét	55	Rét							100		11		31
250	Rókás	50	Róká			s				412		72		21
251	Rókás-fertő	24	Róká			s		fertő		522	100	23	11	11
252	Rókás-halom	31	Róká			s		halom		412	100	72	11	11
253	Rókás-hát	33	Róká			s		hát		510	100	23	11	11
254	Rókás-kert	52	Róká			s		kert		522	100	23	11	11
255	Rókás-lapos	34	Róká			s		lapos		522	100	23	11	11
256	Rókás-Szőlős-kert	53	Róká			s	szőlős	kert		522	100	72	21	11
257	Rozsos	50	Rozso			s				411		72		21
258	Rozsos-halom	31	Rozso			s		halom		411	100	72	11	11
259	Rühes-fenek	32	Rühe			s		fenek		390	100	72	11	11
260	Rühes-hát	33	Rühe			s		hát		510	100	21	11	11
261	Sarkad	50	Sarka			d				312		23		21
262	Sárvágy	24	Sárvágy							900		90		90
263	Sáros	12	Sáro			s				323		72		21
264	Sáros-hát	33	Sáro			s		hát		323	100	72	11	11
265	Sáros tó	12	Sáro			s		tó		323	100	72	11	11
266	Sásas-fenek	32	Sása			s		fenek		411	100	72	11	11
267	Sásas-lapos	34	Sása			s		lapos		411	100	72	11	11
268	Sas -laponyag	32	Sas					laponyag		412	100	52	11	11
269	Schleiminger tanya	65	Schleiminger					tanya		421	100	44	11	11

270	Sebes-ér	11	sebes					ér		322	100	72	11	11
271	Serkevár	40	Serke			vár				390		82		91
272	Sós-fenek	32	Sós			s		fenék		522	100	21	11	11
273	Sós-fenek-farka	33	Só	s	fenék			fark	a	522	100	23	11	11
274	Sós-fertő	24	Só			s		fertő		314	100	72	11	11
275	Sós-laponyag	32	Só			s		laponyag		522	100	21	11	11
276	Só út	76	Só					út		432	100	59	11	11
277	Sulymos	21	Sulymo			s				411		51		21
278	Sulymos-fenek	32	Sulymo	s		s		fenék		522	100	21	11	11
279	Sulymos-hát	33	Sulymo	s		s		hát		510	100	21	11	11
280	Sulymos-lapos	34	Sulymo			s		lapos	a	520	100	21	11	11
281	Szajla	50	Szajla							200		21		90
282	Szeg határ	50	Szeg					határ		590	100	59	11	11
283	Szék-ér	11	Szék					ér		323	100	55	11	11
284	Székes-lapos	34	Széke			s		lapos		323	100	72	11	11
285	Szeles-halmi-hosszú-hát	33	Szele	s	halm	i	hosszú	hát		522	100	24	82	11
286	Szeles-hát	33	Szele			s		hát		390	100	72	11	11
287	Szeles-hát-fertő	24	Szele	s	hát	s		fertő		522	100	23	11	11
288	Szeles-hát-lapos	34	Szele	s	hát			lapos	a	522	100	23	11	11
289	Széles-rét	55	Széles					rét		311	100	71	11	11
290	Széles-rét-oldal	55	Széles		rét			oldal		522	100	22	11	11
291	Sziget	23	Sziget							100		11		31
292	Sziget-hát	33	Sziget					hát		510	100	21	11	11
293	Szik-laponyag	32	szik					laponyag		323	100	71	11	11
294	Szil-hát	33	Szil					hát		411	100	51	11	11
295	Szőlőlejáró -dűlő	51	Szőlőlejár			ó		dűlő		522	100	73	11	11
296	Szőlőre -járó -dűlő	51	Szőlőre		jár	ó		dűlő		522	100	81	11	11
297	Szőlő-zug	13	Szőlő					zug		411	100	51	11	11
298	Tag	56	Tag							100		11		31
299	Tám	56	Tám							200		11		33
300	Tám-erdő-lapos	34	Tám		erdő			lapos		522	100	22	11	11

301	Tám-farka	33	Tám					farka		522	100	21	11	11
302	Tám-fenek	32	Tám					fenék		522	100	21	11	11
303	Tám-fok	11	Tám					fok		522	100	21	11	11
304	Tám víz	24	Tám					víz		522	100	21	11	11
305	Tárház	74	Tárház							200		21		11
306	Tarhos	21	Tarhos							421		44		33
307	Telek-halom	31	Telek					halom		522	100	21	11	11
308	Televény	50	Televény							100		11		31
309	Tisza	11	Tisza							200		21		50
310	Tiszafüredi főcsatorna	21	Tisza		füred	i	fő	csatorna		524	100	21	24	12
311	Tisza-kert	52	Tisza					kert		521	100	21	11	11
312	Tiszamentett tér	21	Tisza		mente	tt		tér		432	100	82	11	11
313	Tisza-rét	55	Tisza					rét		521	100	21	11	11
314	Tisza-zug	13	Tisza					zug		521	100	21	11	11
315	Toklyó-hát	33	Toklyó					hát		412	100	52	11	11
316	Tó-hát	33	Tó					hát		521	100	21	11	11
317	Tóth Mihály-laponyag	32	Tóth		Mihály			laponyag		421	100	44	11	11
318	Tőkerépa-hát	33	Tőke		répa			hát		411	100	51	11	11
319	Tökös-ér	11	Tökő			s		ér		411	100	72	11	11
320	Tölgy-ér	11	Tölgy					ér		411	100	51	11	11
321	Tölgy hát	33	Tölgy					hát		411	100	51	11	11
322	Töviskes	51	Töviske			s				411		51		21
323	Tövises -lapos	34	Tövise			s		lapos		522	100	72	11	11
324	Tövises-lapos-fertő	24	Töviske	s	lapos			fertő		522	100	23	11	11
325	Tövises tanya	65	Töviske			s		tanya		522	100	51	21	11
326	Túzok-part	31	Túzok					part		412	100	52	11	11
327	Ugar	51	Ugar							100		11		31
328	Új erdő	57	Új					erdő		324	100	71	11	11
329	Urasági rétek a vasúton alul	55	Urasági	rétek				vasúton	alul	200	540	23	81	11
330	Urasági rétek a vasúton felül	55	Urasági	rétek				vasúton	felül	200	540	23	81	11

331	Úrbéri-hátas-legelő	56	Úrbér			i	hátas	legelő		390	100	72	11	11
332	Úrbéri-lapos	34	Úrbér			i		lapos		390	100	72	11	11
333	Vadas fenék	33	Vada			s		fenék		412	100	72	11	11
334	Vadas fertő	24	Vada			s		fertő		522	100	72	11	11
335	Vadas halom	31	Vada			s		halom		412	100	72	11	11
336	Vadas halmi dűlő	33	Vada	s	halm	i		dűlő		522	100	24	11	11
337	Vadas kút	78	Vada			s		kút		522	100	72	11	11
338	Vadas-kút-lapos	34	Vada	s	kút			lapos	a	522	100	24	11	11
339	Varga-halom	31	Varga					halom		421	100	44	11	11
340	Varjas	50	Varja			s				412		72		21
341	Város alja	50	Város					alj	a	540	100	11	11	11
342	Város-földje	63	Város					föld	je	422	100	11	11	11
343	Város-kertje	63	Város					kert	je	422	100	11	11	11
344	Vén-ér	11	Vén					ér		324	100	71	11	11
345	Vesszőtelep	78	Vessző					telep						
346	Villongó	51	Villong			ó				432		23		11
347	Villongó-fertő	24	Villong			ó		fertő		522	100	23	11	11
348	Vízjárta-rész	21	Vízjárta					rész		432	100	23	11	11
349	Zám	56	Zám							200		11		33
350	Zsombori -ráta	51	Zsombor			i		ráta		421	100	44	11	11
351	Zöldes-halom	31	Zölde			s		halom		313	100	72	11	11
352	Zsíros-rét	55	Zsíro			s		rét		421	100	44	11	11

9. Tiszafüred külterületi térképe